

รายงานเชิงวิเคราะห์ สถิติสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

2547

กลุ่มงานแผนงานและสารสนเทศ
สำนักพัฒนามาตรฐานแรงงาน

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
กระทรวงแรงงาน

พระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน

เนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ปีพุทธศักราช ๒๕๔๘

ข้าราชการผู้ปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดิน จะต้อง
รู้ตระหนักแน่ในการสละ อันได้แก่การสละสำคัญสองประการ
คือสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ยิ่งใหญ่และเหนือกว่าประโยชน์
ส่วนตัวประการหนึ่ง กับสละความคิดจิตใจที่ต่ำทรามต่างๆ
อีกประการหนึ่ง จึงจะเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของคนทั้งปวง
และสามารถดำรงตำแหน่งหน้าที่อย่างมีเกียรติมีศักดิ์ศรีและ
มีความเจริญมั่นคงตลอดไป

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

วันที่ ๓๑

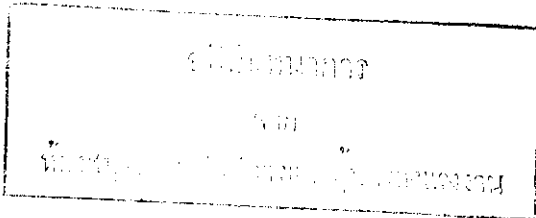
3961156571

45127
วันที่ 11 / 1 / 2549
เลขทะเบียน 416925
เลขหมู่ 4D
5418.15

รายงานเชิงวิเคราะห์ (4137 2548

สถิติสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

2547

กลุ่มงานแผนงานและสารสนเทศ
สำนักพัฒนามาตรฐานแรงงาน
กสร.27/2548

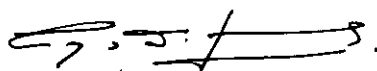
กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
กระทรวงแรงงาน

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

คำนำ

รายงานเชิงวิเคราะห์สถิติสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน 2547 ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอและวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานตามภารกิจหลักของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลด้านการรับคำร้องและวินิจฉัยคำร้อง การตรวจแรงงาน การตรวจความปลอดภัย การแรงงานสัมพันธ์ และข้อมูลจากหน่วยงานภายนอก ประกอบด้วยข้อมูลด้านกำลังแรงงานและการมีงานทำ ค่าจ้างและผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ ผลผลิตภาพแรงงาน การประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน โดยทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลย้อนหลัง 5 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2543 – 2547 (กรณีข้อมูลเพียงพอ) เพื่อให้ทราบถึงแนวโน้มของสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปและสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายการบริหารงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือรายงานเชิงวิเคราะห์สถิติสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน 2547 ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อนักวิชาการและผู้เกี่ยวข้องตามสมควร

(นายมงคลศักดิ์ เทพหัตถิน ฅ อยุรยา)

อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

พฤศจิกายน 2548

สารบัญ

	หน้า
กำลังแรงงานและการมีงานทำ	1
ค่าจ้างและผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ	8
ผลิตภาพแรงงาน	18
การรับคำสั่งและวินิจัยคำสั่ง	22
การตรวจแรงงาน	26
การตรวจความปลอดภัย	37
การประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน	48
การแรงงานสัมพันธ์	61
ภาคผนวก	73

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 จำนวนประชากร จำแนกตามสถานภาพแรงงาน และกำลังแรงงาน พ.ศ. 2543-2547	2
ตารางที่ 1.2 จำนวนผู้มีงานทำ จำแนกตามสาขาอุตสาหกรรม พ.ศ. 2543- 2547	4
ตารางที่ 1.3 จำนวนผู้มีงานทำ จำแนกตามชั่วโมงทำงานต่อสัปดาห์ พ.ศ. 2543-2547	5
ตารางที่ 1.4 จำนวนผู้ว่างงาน จำแนกตามประเภทและสาขาอุตสาหกรรมที่เคยทำ พ.ศ. 2543-2547	7
ตารางที่ 2.1 จำนวนและร้อยละของลูกจ้างเอกชน จำแนกตามระดับค่าจ้าง พ.ศ. 2544-2547	9
ตารางที่ 2.2 ค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างเอกชน จำแนกตามพื้นที่ ทวีปราชอาณาจักร พ.ศ. 2544-2547	10
ตารางที่ 2.3 จำนวนและร้อยละของลูกจ้างเอกชนที่ได้รับผลประโยชน์อื่น ๆ จำแนกตามพื้นที่ พ.ศ. 2544-2547	14
ตารางที่ 2.4 จำนวนและร้อยละของลูกจ้างเอกชนที่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ จำแนกตามอุตสาหกรรม ทวีปราชอาณาจักร พ.ศ. 2544-2547	15
ตารางที่ 3.1 ผลผลิตภาพแรงงาน ณ ราคาคงที่ปี 2531 จำแนกตามโครงสร้างการผลิต พ.ศ. 2544-2547	19
ตารางที่ 3.2 ดัชนีผลผลิตภาพแรงงาน ณ ราคาคงที่ปี 2531 จำแนกตามประเภทกิจการ พ.ศ. 2544-2547	21
ตารางที่ 4.1 จำนวนคำร้องที่ได้รับและวินิจฉัยแล้วมีสิทธิได้รับเงิน พ.ศ. 2543-2547	22
ตารางที่ 4.2 จำนวนคำร้องที่วินิจฉัยแล้วมีสิทธิได้รับเงิน จำแนกตามประเภทคำร้อง พ.ศ. 2543-2547	24
ตารางที่ 4.3 จำนวนคำร้องที่วินิจฉัยแล้วมีสิทธิได้รับเงิน จำแนกตามพื้นที่ พ.ศ. 2543-2547	25
ตารางที่ 5.1 สถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจและอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง พ.ศ. 2543-2547	27

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 5.2 จำนวนสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจแรงงาน และอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง จำแนกตามขนาดสถานประกอบกิจการ พ.ศ. 2543-2547	29
ตารางที่ 5.3 ร้อยละของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจแรงงาน และอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม พ.ศ. 2545-2547	31
ตารางที่ 5.4 ร้อยละของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจแรงงาน และอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง จำแนกตามพื้นที่ พ.ศ. 2543-2547	32
ตารางที่ 5.5 จำนวนและร้อยละของสถานประกอบกิจการ จำแนกตามเรื่องที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานสูงสุด 10 อันดับแรก พ.ศ. 2547	36
ตารางที่ 6.1 สถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจและอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง พ.ศ. 2543-2547	38
ตารางที่ 6.2 ร้อยละของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจความปลอดภัย และอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง จำแนกตามขนาดสถานประกอบกิจการ พ.ศ. 2543-2547	40
ตารางที่ 6.3 ร้อยละของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจความปลอดภัย และอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม พ.ศ. 2545-2547	42
ตารางที่ 6.4 ร้อยละของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจความปลอดภัย และอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง จำแนกตามพื้นที่ พ.ศ. 2543-2547	43
ตารางที่ 6.5 จำนวนและร้อยละของสถานประกอบกิจการ จำแนกตามเรื่องที่ปฏิบัติ ไม่ถูกต้องตามประกาศกระทรวงเรื่อง ความปลอดภัยในการทำงาน ของลูกจ้างสูงสุด 10 อันดับแรก พ.ศ. 2547	47
ตารางที่ 7.1 การประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน จำแนกตามความร้ายแรง พ.ศ. 2543-2547	49

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 7.2 อัตราการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1,000 ราย พ.ศ. 2543-2547	51
ตารางที่ 7.3 จังหวัดที่มีอัตราการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ต่อลูกจ้าง 1,000 ราย สูงสุด 10 อันดับแรก พ.ศ. 2547	53
ตารางที่ 7.4 จังหวัดที่มีการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1,000 ราย สูงสุด 10 อันดับแรก จำแนกตามความร้ายแรง พ.ศ. 2547	54
ตารางที่ 7.5 การตรวจความปลอดภัยใน 10 จังหวัดที่มีอัตราการประสบอันตรายสูงสุด พ.ศ. 2547	58
ตารางที่ 8.1 จำนวนและร้อยละของการแจ้งข้อเรียกร้องในสถานประกอบกิจการสูงสุด 5 อันดับแรก จำแนกตามจังหวัด พ.ศ. 2547	63
ตารางที่ 8.2 จำนวนและร้อยละของการเกิดข้อขัดแย้งในสถานประกอบกิจการสูงสุด 5 อันดับแรก จำแนกตามจังหวัด พ.ศ. 2547	68
ตารางที่ 8.3 จำนวนองค์การแรงงาน จำแนกตามประเภทองค์การแรงงาน พ.ศ. 2543-2547	70

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 2.1 ค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างเอกชนเปรียบเทียบกับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ย จำแนกตามพื้นที่ พ.ศ. 2544-2547	11
แผนภูมิที่ 2.2 ค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างเอกชนเปรียบเทียบกับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม พ.ศ. 2544-2547	12
แผนภูมิที่ 5.1 ร้อยละของสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจแรงงาน และอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้องเฉลี่ยในรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2543-2547) จำแนกตามขนาดสถานประกอบการ	34
แผนภูมิที่ 6.1 ร้อยละของสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจความปลอดภัย และอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้องเฉลี่ยในรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2543-2547) จำแนกตามขนาดสถานประกอบการ	45
แผนภูมิที่ 7.1 จำนวนการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน และอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปี จำแนกตามความร้ายแรง	50
แผนภูมิที่ 7.2 อัตราการประสบอันตรายต่อลูกจ้าง 1,000 ราย พ.ศ. 2543-2547	52
แผนภูมิที่ 7.3 ร้อยละของลูกจ้างที่ประสบอันตรายในจังหวัดที่มีอัตราการประสบอันตราย สูงสุด 10 จังหวัดแรกเปรียบเทียบกับ 66 จังหวัดที่เหลือ พ.ศ. 2547	55
แผนภูมิที่ 7.4 ร้อยละของลูกจ้างในข่ายคุ้มครองกองทุนเงินทดแทนในจังหวัดที่มี อัตราการประสบอันตรายสูงสุด 10 จังหวัดแรกเปรียบเทียบกับ 66 จังหวัดที่เหลือ พ.ศ. 2547	55
แผนภูมิที่ 8.1 จำนวนการแจ้งข้อเรียกร้องและลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง ทั่วประเทศ พ.ศ. 2543-2547	61
แผนภูมิที่ 8.2 จำนวนข้อเรียกร้องทั่วประเทศ จำแนกตามเดือน พ.ศ. 2547	62
แผนภูมิที่ 8.3 จำนวนข้อเรียกร้องและการเกิดข้อพิพาทแรงงาน ทั่วประเทศ พ.ศ. 2543-2547	64
แผนภูมิที่ 8.4 จำนวนข้อเรียกร้องเฉพาะสถานประกอบการที่เกิดพิพาทแรงงาน จำแนกตามประเภทข้อเรียกร้อง พ.ศ. 2547	64

สารบัญแผนภูมิ (ต่อ)

	หน้า
แผนภูมิที่ 8.5 การนัดหยุดงานและการปิดงานอันเนื่องมาจากการเกิดข้อพิพาทแรงงาน พ.ศ. 2543-2547	65
แผนภูมิที่ 8.6 อัตราวันทำงานสูญเสียเนื่องจากการนัดหยุดงานและปิดงาน พ.ศ. 2543-2547	66
แผนภูมิที่ 8.7 จำนวนการเกิดข้อขัดแย้งและข้อขัดแย้งที่ยุติ พ.ศ. 2543-2547	67
แผนภูมิที่ 8.8 จำนวนการแจ้งข้อเรียกร้องและจำนวนข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง พ.ศ. 2543-2547	69
แผนภูมิที่ 8.9 จำนวนองค์การแรงงาน พ.ศ. 2543-2547	71
แผนภูมิที่ 8.10 จำนวนสมาชิกและอัตราความเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน พ.ศ. 2543-2547	72

1. กำลังแรงงานและการมีงานทำ

1.1 โครงสร้างกำลังแรงงาน

กำลังแรงงาน หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งในสัปดาห์แห่งการสำรวจ มีงานทำหรือว่างงานหรือรอฤดูกาล ส่วนที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน หมายถึง บุคคลซึ่งในสัปดาห์แห่งการสำรวจมีอายุต่ำกว่า 15 ปี หรือมีอายุ 15 ปีขึ้นไป แต่ไม่ได้ทำงานและไม่พร้อมที่จะทำงานเนื่องจาก (1) เป็นผู้ทำงานบ้าน (2) เรียนหนังสือ (3) ยังเด็กเกินไปหรือชรามาก (4) ไม่สามารถทำงานได้เนื่องจากพิการหรือเจ็บป่วยเรื้อรัง (5) ไม่สมัครใจทำงาน (6) ทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้างหรือสิ่งตอบแทนให้แก่บุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกในครัวเรือนเดียวกัน (7) ทำงานให้แก่องค์กรหรือสถาบันกุศลต่าง ๆ โดยไม่ได้รับค่าจ้างหรือสิ่งตอบแทน และ (8) ไม่พร้อมจะทำงานเนื่องจากเหตุผลอื่น

จากข้อมูลการสำรวจภาวะการมีงานทำของประชากร โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ระหว่าง พ.ศ. 2543 – 2547 พบว่า จำนวนประชากรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นลำดับจาก 62.40 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2543 เป็น 65.08 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2547 (ตารางที่ 1.1) ซึ่งในปี พ.ศ. 2547 มีการเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างชัดเจน กล่าวคือเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2546 ในอัตราร้อยละ 1.67 ทั้งนี้ เป็นผลมาจากแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้ามาทำงานในประเทศไทยจำนวนมาก ดังนั้นรัฐบาลจึงกำหนดมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง โดยให้มีการจัดทำทะเบียนราษฎรต่างด้าวในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งมีแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา รายงานตัวต่อกระทรวงมหาดไทยเพื่อจัดทำทะเบียนราษฎร พิมพ์ลายนิ้วมือ และออกเลขประจำตัวคนต่างด้าว 13 หลัก เป็นจำนวนมาก เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้จำนวนประชากรในปี พ.ศ. 2547 เพิ่มขึ้น

เมื่อพิจารณาจำนวนผู้อยู่ในกำลังแรงงานจะพบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกันโดยเพิ่มจาก 33.39 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2543 เป็น 35.72 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2547 โดยการเพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากผู้มีงานทำมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 31.45 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2543 เป็น 34.72 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2547 โดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.51 ต่อปี ขณะที่ผู้ว่างงานและผู้รอฤดูกาลในระหว่างปี พ.ศ. 2543 - 2547 มีแนวโน้มลดลง โดยอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 68.65 ในปี พ.ศ. 2543 เป็นร้อยละ 72.41 ในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งการที่สังคมไทยมีประชากรวัยทำงานในสัดส่วนที่สูง แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีศักยภาพในการพัฒนาประเทศสูง แต่อย่างไรก็ตามกำลังแรงงานส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 60 เป็นผู้จบการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ดังนั้นรัฐบาลจึงควรเร่งพัฒนาขระดับการศึกษาของแรงงาน รวมถึงพัฒนาคนกลุ่มนี้ให้เป็นแรงงานที่มีฝีมือและมีทักษะในการทำงาน ซึ่งจะช่วยให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพิ่มขึ้นในอนาคต

ตารางที่ 1.1 จำนวนประชากร จำแนกตามสถานภาพแรงงาน และกำลังแรงงาน

พ.ศ. 2543 - 2547

หน่วย : ล้านคน

สถานภาพแรงงาน	พ.ศ.				
	2543	2544	2545	2546	2547
ประชากรรวม	62.40	62.94	63.46	64.01	65.08
△ %	1.01	0.86	0.83	0.87	1.67
1. ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	48.64	47.06	47.68	48.31	49.33
1.1 ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน	33.39	33.81	34.26	34.90	35.72
(1) ผู้มีงานทำ	31.45	32.10	33.06	33.84	34.72
(2) ผู้ว่างงาน	1.20	1.12	0.82	0.75	0.74
(3) ผู้ที่รอฤดูกาล	0.74	0.59	0.38	0.31	0.26
1.2 ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	15.25	13.25	13.42	13.41	13.61
2. ประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี	13.76	15.88	15.78	15.70	15.75
อัตราการว่างงาน	3.59	3.31	2.39	2.15	2.07
อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน	68.65	71.84	71.85	72.24	72.41

หมายเหตุ : - ข้อมูล พ.ศ. 2543 - 2547 เป็นค่าเฉลี่ย 4 รอบของรายงานการสำรวจภาวะการมีงานทำของประชากรรายไตรมาส

- △% หมายถึง อัตราการเพิ่มเมื่อเปรียบเทียบกับระยะเวลาเดียวกันของช่วงก่อนหน้า

- อัตราการว่างงาน = $\frac{\text{ผู้ว่างงาน} \times 100}{\text{ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน}}$

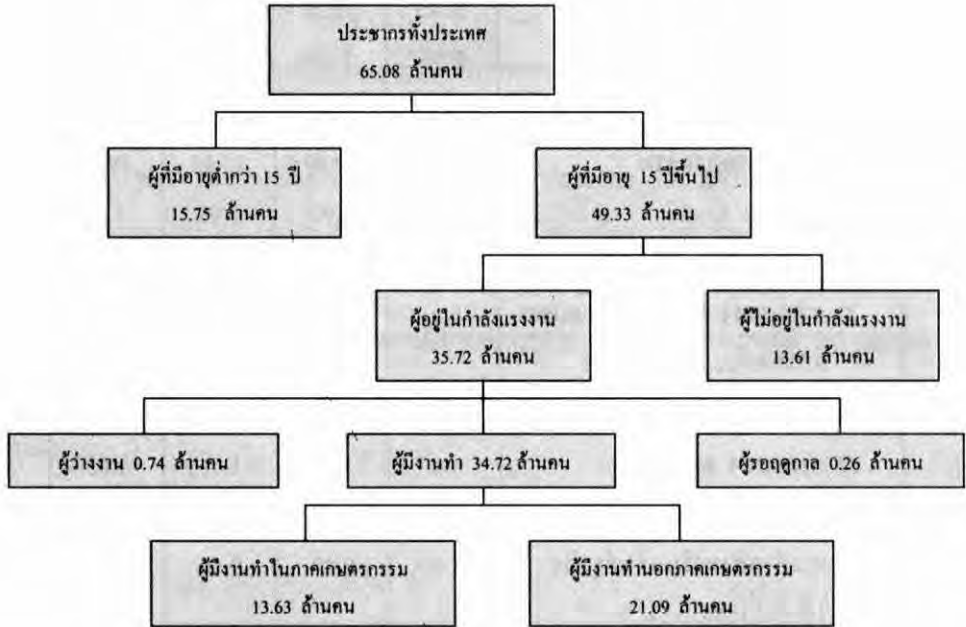
- อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน = $\frac{\text{ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน} \times 100}{\text{ประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป}}$

สำหรับปี พ.ศ. 2547 ประชากรมีจำนวนทั้งสิ้น 65.08 ล้านคน เป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงาน 35.72 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 54.89 ของประชากร และเป็นผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน 13.61 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 20.91 ของประชากร ส่วนผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี มีจำนวน 15.75 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 24.20 ของประชากร

เมื่อพิจารณาเฉพาะผู้อยู่ในกำลังแรงงาน ประกอบด้วย ผู้มีงานทำ 34.72 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 97.20 ของกำลังแรงงานทั้งหมด (เป็นผู้มีงานทำในภาคเกษตรกรรมร้อยละ 39.26 และนอกภาคเกษตรกรรมร้อยละ 60.74) ผู้ว่างงาน 0.74 ล้านคน หรือคิดเป็นอัตราการว่างงาน

ร้อยละ 2.07 และผู้รอดคุก 0.26 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 0.73 ของกำลังแรงงานทั้งหมด โดยมีอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานร้อยละ 72.41 กล่าวคือในจำนวนผู้มีอายุ 15 ปีขึ้นไป มีประมาณ 72 คน เป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงาน และอีก 28 คน เป็นผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน

แผนผังโครงสร้างกำลังแรงงาน พ.ศ. 2547

1.2 สถานการณ์การมีงานทำของประชากร

จากข้อมูลการสำรวจภาวะการมีงานทำของประชากร ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2543 - 2547 พบว่าผู้มีงานทำมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยเพิ่มจาก 31.45 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2543 เป็น 34.72 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2547 (ตารางที่ 1.2) อัตราการเพิ่มขึ้นอยู่ระหว่างร้อยละ 2.07 - 2.99 โดยในปี พ.ศ. 2545 มีอัตราเพิ่มขึ้นสูงที่สุดในรอบ 5 ปี กล่าวคือ มีอัตราการเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2544 ถึงร้อยละ 2.99 เนื่องจากเป็นช่วงของการฟื้นตัวจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ รัฐบาลได้ดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจให้ขยายตัว ซึ่งการที่จำนวนผู้มีงานทำเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องย่อมสะท้อนให้เห็นถึงภาวะเศรษฐกิจที่มีการปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่องด้วยเช่นกัน

ตารางที่ 1.2 จำนวนผู้มีงานทำ จำแนกตามสาขาอุตสาหกรรม พ.ศ. 2543 - 2547

หน่วย : ล้านคน

อุตสาหกรรม	พ.ศ.				
	2543	2544	2545	2546	2547
ยอดรวม	31.45	32.10	33.06	33.84	34.72
△ %	2.56	2.07	2.99	2.36	2.60
1. สาขาเกษตรกรรม	14.00	13.61	14.04	13.88	13.63
2. สาขานอกเกษตรกรรม	17.45	18.49	19.02	19.96	21.09
1) การผลิต	n.a.	4.93	5.05	5.30	5.48
2) การก่อสร้าง	n.a.	1.65	1.79	1.88	2.08
3) การขายส่ง ขายปลีก ซ่อมแซม ยานพาหนะ และของใช้ฯ	n.a.	4.69	4.95	5.20	5.54
4) โรงแรมและภัตตาคาร	n.a.	1.92	2.04	2.15	2.26
5) การขนส่ง คมนาคม และคลังสินค้า	n.a.	1.00	1.01	1.05	1.10
6) การค้าส่งหาริมทรัพย์ธุรกิจ ให้เช่าและธุรกิจอื่น ๆ	n.a.	0.49	0.50	0.56	0.62
7) การบริหารราชการแผ่นดิน รวมประกันสังคมภาคบังคับ	n.a.	1.01	0.97	0.95	0.99
8) การศึกษา	n.a.	0.99	0.96	0.97	1.03
9) อื่น ๆ *	n.a.	1.81	1.75	1.90	1.99

หมายเหตุ : * รวมการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา การเป็นตัวกลางทางการเงิน การบริการสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ การบริการชุมชน สังคม และส่วนบุคคล ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล องค์กรระหว่างประเทศ และไม่ทราบ

หากจำแนกผู้มีงานทำเป็นผู้มีงานทำในสาขาเกษตรกรรม และผู้มีงานทำในสาขานอกเกษตรกรรม จะพบว่าในรอบปี พ.ศ. 2543 - 2547 ผู้มีงานทำในสาขาเกษตรกรรมมีแนวโน้มลดลงจาก 14.00 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2543 เป็น 13.63 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2547 โดยเฉลี่ยลดลงร้อยละ 0.64 ต่อปี ขณะที่กลุ่มผู้มีงานทำในสาขานอกเกษตรกรรมกลับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ เพิ่มขึ้นจาก 17.45 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2543 เป็น 21.09 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2547 หรือเฉลี่ยเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 4.86 ต่อปี ทั้งนี้ เป็นผลมาจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะอุตสาหกรรม

หลักที่สำคัญมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นทั้งในอุตสาหกรรมการผลิต การก่อสร้าง การขายส่ง ขายปลีก ซ่อมแซมยานพาหนะและของใช้ๆ โรงแรมและภัตตาคาร การขนส่ง คมนาคม และคลังสินค้า การค้าอสังหาริมทรัพย์ธุรกิจให้เช่าและธุรกิจอื่น ๆ และการศึกษา รวมถึงการผ่อนปรนให้แรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ทำงานได้ ส่งผลให้มีการจ้างงานในอุตสาหกรรมดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นด้วย

สำหรับปี พ.ศ.2547 ผู้มีงานทำมีจำนวน 34.72 ล้านคน จำแนกเป็นสาขาเกษตรกรรม 13.63 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 39.26 และสาขานอกภาคเกษตรกรรม 21.09 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 60.74 ของผู้มีงานทำทั้งหมด หากเปรียบเทียบกับจำนวนผู้มีงานทำในปี พ.ศ. 2546 พบว่าผู้มีงานทำในปี พ.ศ. 2547 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2546 ประมาณ 8.8 แสนคน โดยผู้มีงานทำสาขานอกเกษตรกรรมเพิ่มขึ้นประมาณ 1.13 ล้านคน ส่วนใหญ่เป็นการเพิ่มขึ้นในสาขาการขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานพาหนะ รถจักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน ซึ่งเพิ่มขึ้นสูงสุดประมาณ 3.4 แสนคน รองลงมาเป็นสาขาการก่อสร้างเพิ่มขึ้นประมาณ 2.0 แสนคน และสาขาการผลิตเพิ่มขึ้นประมาณ 1.8 แสนคน ขณะที่ผู้มีงานทำในสาขาเกษตรกรรมลดลงประมาณ 2.5 แสนคน

ตารางที่ 1.3 จำนวนผู้มีงานทำ จำแนกตามชั่วโมงทำงานต่อสัปดาห์ พ.ศ. 2543 - 2547

หน่วย : ล้านคน

ชั่วโมงทำงาน	พ.ศ.				
	2543	2544	2545	2546	2547
0 ชั่วโมง	-	1.14	0.88	0.77	0.77
	-	(3.55)	(2.67)	(2.27)	(2.22)
1 - 34 ชั่วโมง	3.49	4.89	4.83	5.47	5.82
	(11.10)	(15.23)	(14.60)	(16.17)	(16.76)
35 ชั่วโมงขึ้นไป	27.96	26.07	27.35	27.60	28.13
	(88.90)	(81.22)	(82.73)	(81.56)	(81.02)
รวม	31.45	32.10	33.06	33.84	34.72
	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)

หมายเหตุ : ชั่วโมงทำงาน หมายถึง จำนวนชั่วโมงทำงานจริงทั้งหมดในระหว่าง 7 วันก่อนวันสัมภาษณ์ บุคคลที่มีอาชีพมากกว่า 1 อาชีพ จะรวมจำนวนชั่วโมงทำงานทุกอาชีพ สำหรับผู้ที่ปกคิมงานประจำแต่ในสัปดาห์การสำรวจไม่ได้ทำงานอาจเนื่องมาจากหยุดพักผ่อน ลาป่วย เป็นต้น จะถือว่าชั่วโมงทำงานเป็น 0 ชั่วโมง

หากพิจารณาจำนวนชั่วโมงทำงานต่อสัปดาห์ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาวะการทำงานเต็มที่และการทำงานไม่เต็มที่ของผู้มีงานทำในรอบ 5 ปี พบว่า สัดส่วนของผู้ที่ทำงานเต็มที่ (35 ชั่วโมงขึ้นไปต่อสัปดาห์) มีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 88.90 ของผู้มีงานทำ ในปี พ.ศ. 2543 เหลือร้อยละ 81.02 ในปี พ.ศ. 2547 (ตารางที่ 1.3) ในขณะที่ผู้ที่ทำงานไม่เต็มที่ (ทำงานน้อยกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) กลับมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11.10 ในปี พ.ศ. 2543 เป็นร้อยละ 16.76 ในปี พ.ศ. 2547 สำหรับผู้ที่มีการจ้างงานประจำแต่ไม่ได้ทำงานในสัปดาห์แห่งการสำรวจ (จำนวนชั่วโมงทำงานต่อสัปดาห์เป็น 0 ชั่วโมง) มีแนวโน้มลดลง

1.3 สถานการณ์การว่างงานของประชากร

จากข้อมูลการสำรวจภาวะการมีงานทำของประชากรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2543 - 2547 จำนวนผู้ว่างงานลดลงเป็นลำดับจาก 1.20 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2543 เป็น 0.74 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2547 (ตารางที่ 1.1) หรือมีอัตราการว่างงานลดลงจากร้อยละ 3.59 ในปี พ.ศ. 2543 เป็นร้อยละ 2.07 ในปี พ.ศ. 2547 โดยในปี พ.ศ. 2545 จำนวนการว่างงานลดลงเป็นอย่างมากจากปี พ.ศ. 2544 ถึง 3 แสนคน หรือมีอัตราลดลงถึงร้อยละ 26.79 ทั้งนี้เป็นผลมาจากเศรษฐกิจได้ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ทำให้อัตราการว่างงานในรอบ 5 ปี มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง

เมื่อจำแนกผู้ว่างงานสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ว่างงานที่ไม่เคยทำงานมาก่อน เนื่องจากเพิ่งสำเร็จการศึกษาในระดับต่าง ๆ และเข้าสู่ตลาดแรงงานใหม่ และผู้ว่างงานที่เคยทำงานมาก่อนในตารางที่ 1.4 จะพบว่า สัดส่วนการว่างงานของผู้ที่ไม่เคยทำงานมาก่อนเมื่อเทียบกับผู้ว่างงานทั้งหมดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเร็วมากในช่วงปี พ.ศ. 2543 - 2545 และเพิ่มขึ้นค่อนข้างช้า ในระหว่างปี พ.ศ. 2546 - 2547 โดยในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา สัดส่วนการว่างงานของผู้ที่ไม่เคยทำงานมาก่อนมีค่าอยู่ระหว่างร้อยละ 21.39 - 33.54 เมื่อเทียบกับผู้ว่างงานทั้งหมด สำหรับสัดส่วนการว่างงานของผู้ที่เคยทำงานมาก่อนมีแนวโน้มลดลง จากร้อยละ 78.61 ในปี พ.ศ. 2543 เหลือร้อยละ 66.46 ในปี พ.ศ. 2547

เมื่อพิจารณาเฉพาะผู้ว่างงานที่เคยทำงานมาก่อนในปี พ.ศ. 2544 - 2547 พบว่า จำนวนผู้ว่างงานที่เคยทำงานมาก่อนทั้งในสาขาเกษตรกรรมและสาขานอกเกษตรกรรมมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในสาขาเกษตรกรรมลดลงจาก 416.58 พันคน ในปี พ.ศ. 2544 เป็น 163.97 พันคน ในปี พ.ศ. 2547 และสาขานอกเกษตรกรรมลดลงจาก 439.39 พันคน ในปี พ.ศ. 2544 เป็น 327.28 พันคน ในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งการว่างงานของผู้ที่เคยทำงานมาก่อนลดลงทั้งสองสาขาเป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจดีขึ้น

ตารางที่ 1.4 จำนวนผู้ว่างงาน จำแนกตามประสบการณ์และสาขาอุตสาหกรรมที่เคยทำ

พ.ศ. 2543 - 2547

หน่วย : พันคน

อุตสาหกรรม	พ.ศ.				
	2543	2544	2545	2546	2547
ยอดรวม	1,204.28	1,123.95	822.83	754.18	739.15
	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)
ไม่เคยทำงานมาก่อน	257.65	267.98	256.81	244.40	247.90
	(21.39)	(23.84)	(31.21)	(32.41)	(33.54)
เคยทำงานมาก่อน	946.63	855.97	566.02	509.78	491.25
	(78.61)	(76.16)	(68.79)	(67.59)	(66.46)
1. สาขาเกษตรกรรม	<i>n.a.</i>	416.58	219.36	168.84	163.97
2. สาขานอกเกษตรกรรม	<i>n.a.</i>	439.39	346.66	340.94	327.28
1) การผลิต	<i>n.a.</i>	117.05	110.09	101.35	102.91
2) การก่อสร้าง	<i>n.a.</i>	114.95	70.98	73.28	66.73
3) การขายส่ง ขายปลีก	<i>n.a.</i>	86.44	71.91	64.38	64.59
ซ่อมแซมยานพาหนะ					
และของใช้ๆ					
4) โรงแรมและภัตตาคาร	<i>n.a.</i>	36.95	32.12	32.85	32.49
5) การขนส่ง	<i>n.a.</i>	23.79	11.68	15.13	12.54
6) อื่น ๆ *	<i>n.a.</i>	60.21	49.88	53.95	48.02

หมายเหตุ. : * รวมการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน การไฟฟ้า ก๊าซและการประปา การเป็นตัวกลางทางการเงิน การค้าอสังหาริมทรัพย์และการให้เช่า การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ การศึกษา การบริการสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ การบริการชุมชน สังคม และส่วนบุคคล ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล องค์กรระหว่างประเทศ และไม่ทราบ

2. ค่าจ้าง และผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ

ค่าจ้างเป็นค่าตอบแทนที่ผู้ประกอบการจ่ายให้แก่แรงงาน ค่าจ้างจึงมีความสำคัญในระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากค่าจ้างเป็นแหล่งรายได้อันสำคัญของผู้ใช้แรงงาน ดังนั้น กระทรวงแรงงานจึงตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว โดยตราพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 กำหนดให้มีคณะกรรมการค่าจ้างในการพิจารณากำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ เพื่อให้แรงงานมีรายได้พอเพียงต่อการครองชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานไร้ฝีมือ

ข้อมูลเกี่ยวกับค่าจ้าง และผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ นี้ได้จากการสำรวจภาวะการมีงานทำของประชากร พ.ศ. 2544 - 2547 ซึ่งดำเนินการโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยไม่ได้ศึกษาข้อมูลของปี พ.ศ. 2543 เนื่องจากมีการจัดแบ่งประเภทกิจการของลูกจ้างตามระบบ ISIC เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ซึ่งไม่สามารถเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้าได้ โดยจะทำการวิเคราะห์เฉพาะค่าจ้างและผลประโยชน์ตอบแทนของลูกจ้างเอกชน ภายใต้อำนาจหน้าที่สำนักงานสถิติแห่งชาติกำหนด ดังนี้

ค่าจ้าง หมายถึง เงินหรือเงินและสิ่งของที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเป็นการตอบแทนการทำงานในเวลาทำงานปกติของวันทำงานหรือจ่ายให้โดยคำนวณตามผลงานที่ลูกจ้างทำได้และหมายความรวมถึงเงินหรือเงินและสิ่งของที่จ่ายให้ในวันหยุดซึ่งลูกจ้างไม่ได้ทำงาน และในวันลาด้วย ทั้งนี้ไม่ว่าจะกำหนด จำนวนหรือจ่ายเป็นการตอบแทนในวิธีอย่างไร และไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร และเป็นเงินก่อนหักภาษีเงินได้หรือเงินอื่นใด และไม่รวมถึงการจ่ายอย่างอื่นที่นายจ้างให้ในลักษณะของการสงเคราะห์หรือสวัสดิการ เช่น เงินช่วยค่าครองชีพ โบนัส เบี้ยขยัน อาหาร ที่พัก เสื้อผ้า ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น

ผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ หมายถึง เงินหรือสิ่งของนอกเหนือจากค่าจ้างที่นายจ้างจ่ายให้ในลักษณะของการสงเคราะห์หรือสวัสดิการ ผลประโยชน์ที่จ่ายเป็นตัวเงิน ได้แก่ เงินโบนัส ค่าล่วงเวลา และเงินอื่น ๆ เช่น เบี้ยขยัน ค่าครองชีพ ค่ารักษาพยาบาล ส่วนผลประโยชน์ที่จ่ายเป็นสิ่งของ ได้แก่ อาหาร ที่พักอาศัย เสื้อผ้า และอื่น ๆ เช่น รถรับส่ง เป็นต้น

2.1 จำนวนลูกจ้างเอกชนจำแนกตามระดับค่าจ้าง

จากการสำรวจภาวะการมีงานทำของประชากร พ.ศ. 2544 - 2547 พบว่า โดยเฉลี่ยในรอบ 4 ปี ลูกจ้างเอกชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 72.29 ได้รับค่าจ้างไม่เกิน 5,500 บาทต่อเดือน (ตารางที่ 2.1) และเมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ลูกจ้างเอกชนประมาณครึ่งหนึ่งของลูกจ้างเอกชนทั้งหมด คือ ร้อยละ 50.85 ได้รับค่าจ้างเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2,501 - 5,500 บาทต่อเดือน รองลงมา ลูกจ้างร้อยละ 21.44 ได้รับค่าจ้างเฉลี่ยไม่เกิน 2,500 บาทต่อเดือน ส่วนลูกจ้างที่ได้รับค่าจ้าง 5,501 - 10,000 บาทต่อเดือน มีเพียงร้อยละ 18.93 และลูกจ้างที่ได้รับค่าจ้างเฉลี่ยมากกว่า 10,000 บาท มีเพียงร้อยละ 8.19

ตารางที่ 2.1 จำนวนและร้อยละของลูกจ้างเอกชน จำแนกตามระดับค่าจ้าง พ.ศ. 2544 – 2547

หน่วย : พันคน (ร้อยละ)

ระดับค่าจ้าง	เฉลี่ย	พ.ศ.			
		2544	2545	2546	2547
ไม่เกิน 2,500	2,534.2 (21.44)	2,614.1 (23.75)	2,472.6 (21.95)	2,449.7 (20.38)	2,600.3 (20.03)
2,501-5,500	6,009.7 (50.85)	5,463.0 (49.63)	5,750.4 (51.04)	6,195.2 (51.54)	6,630.3 (51.06)
รวมไม่เกิน 5,500	8,543.9 (72.29)	8,077.1 (73.38)	8,223.0 (72.99)	8,644.9 (71.92)	9,230.6 (71.09)
5,501-10,000	2,237.8 (18.93)	1,943.8 (17.66)	2,104.6 (18.68)	2,319.4 (19.30)	2,583.4 (19.90)
มากกว่า 10,000 บาท	968.5 (8.19)	903.1 (8.20)	889.0 (7.89)	994.5 (8.27)	1,087.2 (8.37)
ไม่ทราบ	69.1 (0.58)	83.7 (0.76)	48.7 (0.43)	61.6 (0.51)	82.5 (0.64)
รวม	11,819.3 (100.00)	11,007.7 (100.00)	11,265.4 (100.00)	12,020.3 (100.00)	12,983.6 (100.00)

หมายเหตุ เป็นค่าเฉลี่ยรายงานผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ไตรมาส 1 – 4 (พ.ศ. 2544-2547) ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

2.2 ค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างเอกชน

เมื่อพิจารณาค่าจ้างเฉลี่ยที่ลูกจ้างเอกชนได้รับระหว่างปี พ.ศ. 2544 – 2547 ในทศวรรษอาณาจักร พบว่า ลูกจ้างเอกชนได้รับค่าจ้างเฉลี่ยเพิ่มขึ้น จาก 5,502 บาทต่อเดือน ในปี พ.ศ. 2544 เป็น 5,741 บาทต่อเดือน ในปี พ.ศ. 2547 โดยอัตราค่าจ้างของลูกจ้างเอกชนที่พระราชอาณาจักรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 1.44 ต่อปี (ตารางที่ 2.2)

หากพิจารณาค่าจ้างเฉลี่ยจำแนกตามพื้นที่ในรอบ 4 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2544 – 2547 พบว่า ลูกจ้างเอกชนในทุกพื้นที่ได้รับค่าจ้างเพิ่มขึ้น โดยลูกจ้างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ได้รับค่าจ้างเพิ่มขึ้นสูงสุด คิดเป็นอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 4.33 ต่อปี เท่ากัน รองลงมาได้แก่ภาคเหนือ คิดเป็นอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 3.18 ต่อปี ขณะที่ภาคกลางและกรุงเทพมหานคร อัตรา

ค่าจ้างเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2.10 และ 1.29 ตามลำดับ สาเหตุที่อัตราเพิ่มค่าจ้างของลูกจ้างในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ สูงขึ้นมากกว่ากรุงเทพมหานครและภาคกลาง เนื่องจากนโยบายและมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ โดยเฉพาะนโยบายการขจัดความยากจนโดยการกระจายรายได้ ทำให้ลูกจ้างใน 3 ภาคข้างต้นซึ่งเป็นกลุ่มที่มีค่าจ้างค่อนข้างต่ำอยู่แล้วได้รับค่าจ้างเพิ่มสูงขึ้น

ตารางที่ 2.2 ค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างเอกชน จำแนกตามพื้นที่ ทวีปราชอาณาจักร พ.ศ. 2544 – 2547

หน่วย :บาท/เดือน

พื้นที่	พ.ศ.								ค่าจ้างเฉลี่ย พ.ศ. 2544 - 2547	% การเปลี่ยนแปลงเฉลี่ย/ปี
	2544		2545		2546		2547			
	ค่าจ้างเฉลี่ย	% การเปลี่ยนแปลง	ค่าจ้างเฉลี่ย	% การเปลี่ยนแปลง	ค่าจ้างเฉลี่ย	% การเปลี่ยนแปลง	ค่าจ้างเฉลี่ย	% การเปลี่ยนแปลง		
กรุงเทพมหานคร	9,828.15	-	9,572.90	-2.60	9,919.65	3.62	10,203.09	2.86	9,880.95	1.29
ภาคกลาง	5,707.33	-	5,779.20	1.26	5,955.88	3.06	6,073.91	1.98	5,879.08	2.10
ภาคเหนือ	3,320.18	-	3,390.05	2.10	3,490.75	2.97	3,646.62	4.47	3,461.90	3.18
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3,057.80	-	3,184.70	4.15	3,330.95	4.59	3,472.66	4.25	3,261.53	4.33
ภาคใต้	3,790.55	-	3,928.58	3.64	4,182.55	6.46	4,303.04	2.88	4,051.18	4.33
ทวีปราชอาณาจักร	5,501.80	-	5,500.40	-0.03	5,679.15	3.25	5,741.26	1.09	5,605.65	1.44

หมายเหตุ : เป็นค่าเฉลี่ยรายงานผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ไตรมาส 1 - 4 (พ.ศ. 2544-2547) ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

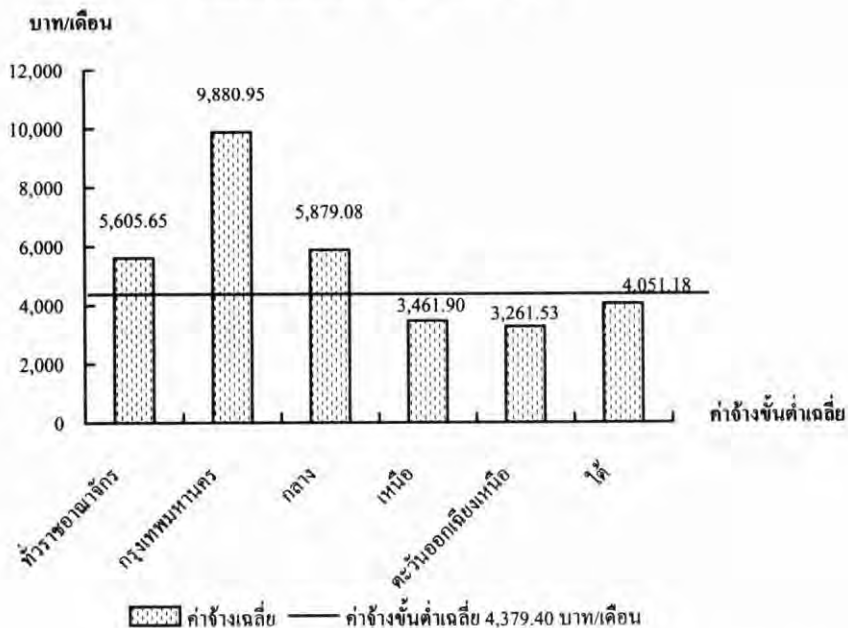
2.3 ค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างเอกชนเปรียบเทียบกับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ได้กำหนดให้คณะกรรมการค่าจ้างมีอำนาจในการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ เพื่อคุ้มครองแรงงานไร้ฝีมือให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามสมควรแก่ภาวะการครองชีพ ซึ่งนายจ้างจะต้องจ่ายเป็นเงินให้แก่ลูกจ้างทุกคนไม่น้อยกว่าอัตราค่าจ้างในแต่ละท้องที่ที่กฎหมายกำหนดไม่ว่าลูกจ้างนั้นจะมีเชื้อชาติใด สัญชาติ ้วย หรือเพศใด โดยได้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นอัตราค่าจ้างขั้นต่ำพื้นฐานและอัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดในแต่ละท้องที่

ในการศึกษานี้ได้ศึกษาค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างเอกชนเปรียบเทียบกับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ยระดับประเทศ เพื่อให้ทราบข้อมูลค่าจ้างเฉลี่ยในพื้นที่ และอุตสาหกรรมสูงกว่าหรือต่ำกว่าค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ยในรอบ 4 ปี (พ.ศ. 2544-2547) อัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ยระดับประเทศที่ใช้ศึกษาเปรียบเทียบในที่นี้ได้จากการหาค่าเฉลี่ยของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในแต่ละจังหวัด โดยในระหว่างปี พ.ศ. 2544 - 2547 กระทรวงแรงงานได้มีประกาศอัตราค่าจ้างขั้นต่ำใช้บังคับ รวม 6 ฉบับ รายละเอียดค่าจ้างขั้นต่ำของแต่ละจังหวัดและค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. 2544 - 2547 ดังตารางผนวกที่ 2.1

จากการศึกษาค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างเอกชน เปรียบเทียบกับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ยในรอบ 4 ปี (พ.ศ. 2544 - 2547) ซึ่งอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ยเดือนละ 4,379 บาท (ได้จากค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ยรายวัน 145.98 บาท x 30 วัน) พบว่า ในภาพรวมทั้งประเทศ ลูกจ้างเอกชนได้รับค่าจ้างเฉลี่ยเดือนละ 5,606 บาท ซึ่งสูงกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ยเดือนละ 1,227 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.02 ของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ย (แผนภูมิที่ 2.1) เมื่อพิจารณาค่าจ้างจำแนกตามพื้นที่ พบว่า ลูกจ้างในกรุงเทพมหานครได้รับค่าจ้างเฉลี่ยสูงสุดเมื่อเทียบกับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ พบว่า สูงถึง 2.3 เท่าของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ย รองลงมาเป็นลูกจ้างในภาคกลางได้รับค่าจ้างเฉลี่ยมากกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 34.24 ของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ย โดยลูกจ้างในกรุงเทพมหานครได้รับค่าจ้างเฉลี่ยต่อเดือน 9,881 บาท และลูกจ้างในภาคกลางได้รับค่าจ้างเฉลี่ยต่อเดือน 5,879 บาท ขณะที่ลูกจ้างในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ได้รับค่าจ้างเฉลี่ยต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ย

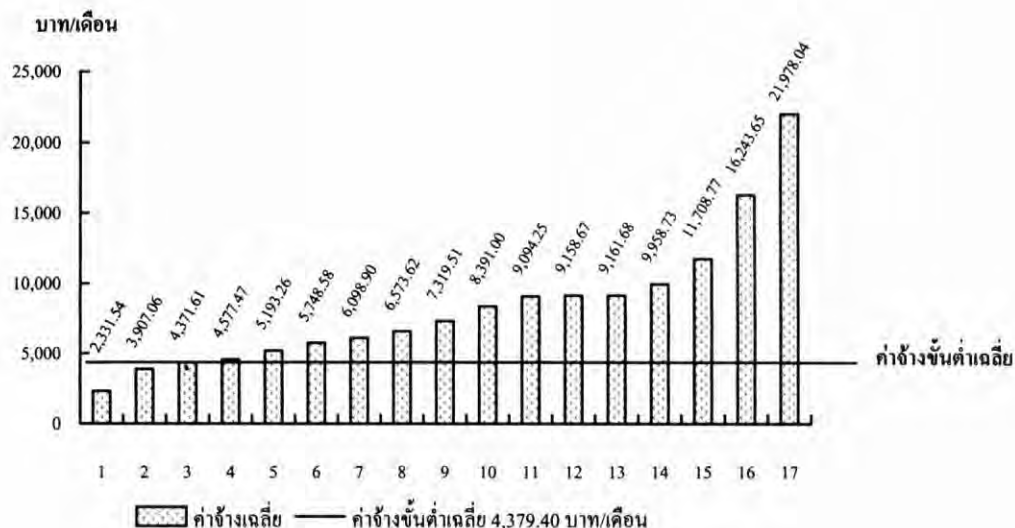
แผนภูมิที่ 2.1 ค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างเอกชนเปรียบเทียบกับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ย
จำแนกตามพื้นที่ พ.ศ. 2544 - 2547

โดยลูกจ้างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับค่าจ้างเฉลี่ยต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ยสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 25.53 ของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ย รองลงมาได้แก่ ลูกจ้างในภาคเหนือได้รับค่าจ้างเฉลี่ยต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ย ร้อยละ 20.95 และลูกจ้างในภาคใต้ได้รับค่าจ้างเฉลี่ยต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ย ร้อยละ 7.49 เนื่องจากลูกจ้างเอกชนในที่นี้รวมถึงลูกจ้างในกิจการภาคเกษตร โดยในช่วงปี พ.ศ. 2544 – 2547 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ยังไม่ได้บังคับใช้กับลูกจ้างภาคเกษตรที่ทำงานตลอดปี

เมื่อพิจารณาค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างเอกชนระหว่างปี พ.ศ. 2544 – 2547 จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม พบว่า มีลูกจ้างใน 3 กิจการที่ได้รับค่าจ้างเฉลี่ยต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ โดยลูกจ้างในกิจการเกษตรกรรม ลำสัตว์ และการป่าไม้ ได้รับค่าจ้างเฉลี่ยต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ

แผนภูมิที่ 2.2 ค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างเอกชนเปรียบเทียบกับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ
จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม พ.ศ. 2544 - 2547

1 เกษตรกรรม การลำสัตว์ และการป่าไม้	11 การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม
2 ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	12 การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา
3 การประมง	13 บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ
4 การก่อสร้าง	14 การบริการด้านสุขภาพ และงานด้านสังคมสงเคราะห์
5 โรงแรมและภัตตาคาร	15 การบริหารราชการ และการป้องกันประเทศรวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ
6 การให้บริการชุมชน สังคมและบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	16 ตัวกลางทางการเงิน
7 การผลิต	17 องค์การระหว่างประเทศและองค์การต่างประเทศอื่น ๆ และสมาชิก
8 การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน	
9 การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	
10 การศึกษา	

เฉลี่ยสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 46.76 ของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ย (แผนภูมิที่ 2.2) รองลงมาได้แก่ ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล ได้รับค่าจ้างเฉลี่ยต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ย ร้อยละ 10.79 ของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ย และลูกจ้างในกิจการประมง ได้รับค่าจ้างเฉลี่ยต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ย ร้อยละ 0.18 ของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ย

สำหรับลูกจ้างในกิจการที่เหลือได้รับค่าจ้างเฉลี่ยมากกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ย โดยกิจการที่พบว่ามิลูกจ้างได้รับค่าจ้างเฉลี่ยมากกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ลูกจ้างในองค์การระหว่างประเทศและองค์การต่างประเทศอื่น ๆ และสมาชิก ได้รับค่าจ้างเฉลี่ยสูงสุดเฉลี่ยเดือนละ 21,978 บาท หรือประมาณ 5 เท่าของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ย รองลงมาเป็นลูกจ้างในกิจการตัวกลางทางการเงิน ได้รับค่าจ้างเฉลี่ยเดือนละ 16,244 บาท หรือประมาณ 3.7 เท่าของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ย และลูกจ้างในกิจการการบริหารราชการ และการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ ได้รับค่าจ้างเฉลี่ยเดือนละ 11,709 บาท หรือประมาณ 2.7 เท่าของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ย

2.4 ผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ

นอกเหนือจากค่าจ้างที่ลูกจ้างได้รับตามปกติแล้ว นายจ้างยังมีการจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ ให้แก่ลูกจ้างเพื่อเป็นการเสริมความเป็นอยู่และความมั่นคงในชีวิตการทำงานให้แก่ลูกจ้าง ทั้งที่เป็นตัวเงิน ได้แก่ เงินโบนัส และเงินอื่น ๆ เช่น เงินค่าอาหาร ค่ายานพาหนะ ค่าครองชีพ เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และที่เป็นสิ่งของ ได้แก่ อาหาร บ้านพักอาศัย เครื่องแต่งกายต่าง ๆ อาทิเช่น เสื้อผ้า หมวก รองเท้า และอื่น ๆ เช่น ยานพาหนะรับส่ง

จากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ปี พ.ศ. 2544 – 2547 พบว่า ลูกจ้างเอกชนทั้งหมดประมาณ 11.75 ล้านคน (ไม่นับรวมลูกจ้างเอกชนที่ไม่ตอบเรื่องการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ ซึ่งมีจำนวน 0.07 ล้านคน) มีลูกจ้างที่ได้รับผลประโยชน์ที่เป็นเงินโบนัสสูงสุด 1.78 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 15.12 (ตารางที่ 2.3) รองลงมาได้แก่ ลูกจ้างที่ได้รับสวัสดิการที่เป็นเงินอื่น ๆ ประมาณ 1.69 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 14.36 ส่วนลูกจ้างที่ได้รับผลประโยชน์เป็นสิ่งของมากที่สุด ได้แก่ อาหาร คิดเป็นร้อยละ 13.11 รองลงมาได้แก่ เครื่องแต่งกาย ที่อยู่อาศัย และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 7.53, 6.87 และ 3.93 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ ที่ลูกจ้างเอกชนได้รับจำแนกตามพื้นที่ (ตารางที่ 2.3) พบว่า ลูกจ้างในกรุงเทพมหานคร และลูกจ้างในภาคกลางได้รับผลประโยชน์ตอบแทนทั้งที่เป็นตัวเงินและเป็นสิ่งของสูงกว่าภาคอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตเศรษฐกิจมีการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมสูงมีสถานประกอบการขนาดใหญ่ทำให้สามารถจ่ายค่าจ้างและ

ผลประโยชน์ตอบแทนมากกว่าที่กฎหมายกำหนด ส่วนลูกจ้างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับผลประโยชน์ตอบแทนที่เป็นอาหารสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 15.51 ของลูกจ้างทั้งหมดในภาคเดียวกัน

ถึงแม้ว่าลูกจ้างเอกชนจะได้รับค่าจ้างและผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากค่าจ้างแล้ว ลูกจ้างยังต้องทำงานล่วงเวลาเพื่อให้ได้รายได้เพิ่มขึ้นสำหรับเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว โดยในระหว่างปี พ.ศ. 2544-2547 พบว่า มีลูกจ้างที่ทำงานล่วงเวลา ร้อยละ

ตารางที่ 2.3 จำนวนและร้อยละของลูกจ้างเอกชนที่ได้รับผลประโยชน์อื่น ๆ จำแนกตามพื้นที่ พ.ศ. 2544 – 2547

หน่วย : พันคน (ร้อยละ)

พื้นที่	จำนวน ลูกจ้าง เอกชน	จำนวนลูกจ้างเอกชนที่ได้รับผลประโยชน์อื่น ๆ						
		ได้รับเป็นเงิน			ได้รับเป็นสิ่งของ			
		โบนัส	ค่าล่วง เวลา	เงินอื่น ๆ	อาหาร	เครื่อง แต่งกาย	ที่อยู่อาศัย	อื่น ๆ
กรุงเทพมหานคร	2,501.0	673.8	242.5	425.5	374.1	238.8	356.7	44.3
	(100.00)	(26.94)	(9.70)	(17.01)	(14.96)	(9.55)	(14.26)	(1.77)
ภาคกลาง	3,620.5	741.0	579.8	769.7	448.4	456.7	230.9	282.1
	(100.00)	(20.47)	(16.01)	(21.26)	(12.39)	(12.61)	(6.38)	(7.79)
ภาคเหนือ	1,801.2	123.8	115.0	150.1	164.3	76.9	60.4	25.9
	(100.00)	(6.88)	(6.38)	(8.34)	(9.12)	(4.27)	(3.35)	(1.44)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2,431.7	139.7	128.9	148.4	377.1	74.8	86.4	75.3
	(100.00)	(5.75)	(5.30)	(6.10)	(15.51)	(3.08)	(3.55)	(3.10)
ภาคใต้	1,395.8	98.0	78.7	193.6	177.0	37.3	72.8	34.4
	(100.00)	(7.02)	(5.64)	(13.87)	(12.68)	(2.67)	(5.22)	(2.47)
ทั่วประเทศ	11,750.2	1,776.3	1,144.9	1,687.3	1,540.9	884.5	807.2	462.0
	(100.00)	(15.12)	(9.74)	(14.36)	(13.11)	(7.53)	(6.87)	(3.93)

หมายเหตุ : 1. เป็นค่าเฉลี่ยรายงานผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ไตรมาส 1 - 4 (พ.ศ. 2544-2547) ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

2. จำนวนลูกจ้างเอกชนไม่นับรวมลูกจ้างที่ไม่ตอบเรื่องการได้รับผลประโยชน์อื่น ๆ (Missing Value)

9.74 ของลูกจ้างทั้งหมด โดยพบว่าลูกจ้างในภาคกลางทำงานล่วงเวลามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.01 ของลูกจ้างทั้งหมดในภาคเดียวกัน รองลงมาได้แก่ กรุงเทพมหานคร และภาคเหนือมีลูกจ้างทำงานล่วงเวลา คิดเป็นร้อยละ 9.70 และ 6.38 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจำนวนลูกจ้างเอกชนที่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ (ตารางที่ 2.4) พบว่า ลูกจ้างในสาขาเกษตรกรรม ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนที่เป็นสิ่งของมากกว่าผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงิน โดยพบว่า ลูกจ้างที่ได้รับผลประโยชน์ในรูปของอาหาร มีสัดส่วนสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 11.59 ของลูกจ้างในสาขาเกษตรกรรม รองลงมาเป็นที่อยู่อาศัย ในสัดส่วนร้อยละ 4.08 ส่วนผลประโยชน์ตอบแทนที่เป็นตัวเงิน พบว่า ลูกจ้างได้รับในสัดส่วนค่อนข้างน้อย โดยลูกจ้างได้รับเงินอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 1.64 เงินโบนัส ร้อยละ 0.76 และค่าล่วงเวลา ร้อยละ 0.53 เท่านั้น

ตารางที่ 2.4 จำนวนและร้อยละของลูกจ้างเอกชนที่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ

จำแนกตามอุตสาหกรรม ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. 2544-2547

หน่วย : พันคน (ร้อยละ)

อุตสาหกรรม	จำนวน ลูกจ้าง เอกชน	จำนวนลูกจ้างเอกชนที่ได้รับผลประโยชน์อื่น ๆ						
		ได้รับเป็นเงิน			ได้รับเป็นสิ่งของ			
		โบนัส	ค่าล่วง เวลา	เงินอื่น ๆ	อาหาร	เครื่อง ตกแต่งกาย	ที่อยู่อาศัย	อื่น ๆ
สาขาเกษตรกรรม	2,279.4 (100.00)	17.3 (0.76)	12.2 (0.53)	37.3 (1.64)	264.1 (11.59)	13.0 (0.57)	93.0 (4.08)	82.0 (3.60)
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	2,164.1 (100.00)	12.9 (0.60)	11.5 (0.53)	29.6 (1.37)	216.6 (10.01)	12.8 (0.59)	82.1 (3.79)	77.1 (3.56)
การประมง	115.3 (100.00)	4.4 (3.82)	0.7 (0.61)	7.7 (6.68)	47.5 (41.20)	0.2 (0.17)	10.9 (9.45)	4.9 (4.25)
สาขานอกเกษตรกรรม *	9,460.4 (100.00)	1,757.6 (18.58)	1,132.4 (11.97)	1,648.1 (17.42)	1,276.7 (13.50)	870.8 (9.20)	714.1 (7.55)	379.8 (4.01)
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	39.7 (100.00)	6.7 (16.88)	4.5 (11.34)	8.0 (20.15)	2.3 (5.79)	1.4 (3.53)	5.1 (12.85)	1.7 (4.28)
การผลิต	3,919.7 (100.00)	1,003.0 (25.59)	889.2 (22.69)	872.2 (22.25)	423.1 (10.79)	584.0 (14.90)	267.3 (6.82)	296.3 (7.56)
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	7.1 (100.00)	1.6 (22.54)	0.9 (12.68)	1.3 (18.31)	0.1 (1.41)	0.3 (4.23)	0.4 (5.63)	0.2 (2.82)
การก่อสร้าง	1,512.8 (100.00)	42.5 (2.81)	40.0 (2.64)	48.6 (3.21)	62.1 (4.10)	10.1 (0.67)	77.7 (5.14)	26.6 (1.76)
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซม ยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ในครัวเรือน	1,711.7 (100.00)	317.5 (18.55)	88.8 (5.19)	254.6 (14.87)	202.8 (11.85)	111.5 (6.51)	113.2 (6.61)	21.6 (1.26)
โรงแรมและภัตตาคาร	585.7 (100.00)	67.1 (11.46)	20.1 (3.43)	183.9 (31.40)	325.6 (55.59)	56.2 (9.60)	57.3 (9.78)	7.8 (1.33)

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

หน่วย : พันคน (ร้อยละ)

อุตสาหกรรม	จำนวน ลูกจ้าง เอกชน	จำนวนลูกจ้างเอกชนที่ได้รับผลประโยชน์อื่นๆ						
		ได้รับเป็นเงิน			ได้รับเป็นสิ่งของ			
		โบนัส	ค่าล่วง เวลา	เงินอื่น ๆ	อาหาร	เครื่อง แต่งกาย	ที่อยู่อาศัย	อื่น ๆ
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม	344.6 (100.00)	74.6 (21.65)	28.7 (8.33)	75.8 (22.00)	22.4 (6.50)	24.9 (7.23)	13.8 (4.00)	4.9 (1.42)
ตัวกลางทางการเงิน	218.6 (100.00)	90.3 (41.31)	6.2 (2.84)	53.3 (24.38)	2.3 (1.05)	16.8 (7.69)	3.3 (1.51)	2.1 (0.96)
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และบริการทางธุรกิจ	330.6 (100.00)	53.4 (16.15)	22.8 (6.90)	52.9 (16.00)	19.1 (5.78)	24.2 (7.32)	19.2 (5.81)	4.7 (1.42)
การบริหารราชการ และการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ	3.1 (100.00)	0.8 (25.81)	0.3 (9.68)	0.7 (22.58)	0.1 (3.23)	0.2 (6.45)	0.1 (3.23)	0.1 (3.23)
การศึกษา	170.0 (100.00)	17.8 (10.47)	7.4 (4.35)	25.8 (15.18)	18.0 (10.59)	8.4 (4.94)	7.6 (4.47)	2.5 (1.47)
การบริการด้านสุขภาพ และงานด้าน สังคมสงเคราะห์	109.2 (100.00)	15.4 (14.10)	15.4 (14.10)	21.2 (19.41)	9.2 (8.42)	11.6 (10.62)	5.4 (4.95)	1.2 (1.10)
การให้บริการชุมชน สังคมและบริการ ส่วนบุคคลอื่นๆ	261.8 (100.00)	19.5 (7.45)	6.5 (2.48)	40.3 (15.39)	38.8 (14.82)	11.8 (4.51)	21.6 (8.25)	3.5 (1.34)
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	244.5 (100.00)	47.1 (19.26)	1.5 (0.61)	9.4 (3.84)	150.5 (61.55)	9.3 (3.80)	121.8 (49.82)	6.6 (2.70)
องค์การระหว่างประเทศและองค์การต่าง ประเทศอื่น ๆ และสมาชิก	1.3 (100.00)	0.3 (23.08)	0.1 (7.69)	0.1 (7.69)	0.3 (23.08)	0.1 (7.69)	0.3 (23.08)	0.0 (0.00)
ไม่ทราบ	10.4 (100.00)	1.4 (13.46)	0.3 (2.88)	1.9 (18.27)	0.1 (0.96)	0.7 (6.73)	0.1 (0.96)	0.2 (1.92)
รวม	11,750.2 (100.00)	1,776.3 (15.12)	1,144.9 (9.74)	1,687.3 (14.36)	1,540.9 (13.11)	884.5 (7.53)	807.2 (6.87)	462.0 (3.93)

หมายเหตุ 1. * ไม่นับรวม ไม่ทราบ

2. เป็นค่าเฉลี่ยรายงานผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรไตรมาส 1 - 4 (พ.ศ. 2544-2547) ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ
3. จำนวนลูกจ้างเอกชนไม่นับรวมลูกจ้างเอกชนที่ไม่ตอบเรื่องการได้รับผลประโยชน์อื่น ๆ (Missing Value)

สำหรับลูกจ้างเอกชนในสาขานอกเกษตรกรรม พบว่า ส่วนใหญ่ลูกจ้างได้รับผลประโยชน์ตอบแทนที่เป็นตัวเงินมากกว่าที่เป็นสิ่งของ โดยพบว่าลูกจ้างได้รับเงินโบนัส ในสัดส่วนสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 18.58 ของลูกจ้างสาขานอกเกษตรกรรม รองลงมาเป็นเงินอื่น ๆ ร้อยละ 17.42 และค่าล่วงเวลา ร้อยละ 11.97 สำหรับผลประโยชน์ที่เป็นสิ่งของ พบว่า มีลูกจ้างได้รับอาหารสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 13.50 รองลงมาเป็นเครื่องแต่งกาย ร้อยละ 9.20 และที่อยู่อาศัย ร้อยละ 7.55 ของลูกจ้างสาขานอกเกษตรกรรมทั้งหมด

หากพิจารณาจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมเฉพาะสาขานอกเกษตรกรรม จากตารางที่ 2.4 พบว่า ลูกจ้างในกิจการที่เป็นตัวกลางทางการเงิน มีสัดส่วนได้รับเงินโบนัสสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 41.31 ของลูกจ้างในกิจการตัวกลางทางการเงินทั้งหมด ลูกจ้างในกิจการโรงแรมและภัตตาคาร ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนที่เป็นตัวเงินอื่นๆ ได้แก่ เงินค่าครองชีพ ค่าเบี้ยขยัน เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ค่าทิปสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 31.40 ของลูกจ้างในกิจการโรงแรมและภัตตาคารทั้งหมด ทั้งนี้เป็นผลมาจากลูกจ้างในกิจการดังกล่าวได้รับเงินค่าทิปจากผู้มาใช้บริการ ส่วนผลประโยชน์ตอบแทนด้านเครื่องแต่งกาย และอื่น ๆ เช่น ขานพาหนะรับส่ง พบว่า ลูกจ้างในกิจการการผลิต ได้รับเครื่องแต่งกาย และสิ่งของอื่น ๆ เป็นสัดส่วนสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 14.90 และ 7.56 ตามลำดับ สำหรับเงินค่าล่วงเวลา พบว่า ลูกจ้างในกิจการการผลิตได้รับสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 22.69 ของลูกจ้างในกิจการการผลิตทั้งหมด ส่วนผลประโยชน์ตอบแทนที่เป็นอาหาร และที่อยู่อาศัย พบว่าลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล มีสัดส่วนการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในรูปของอาหาร และที่อยู่อาศัยมากที่สุดเมื่อเทียบกับกิจการอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องมาจากลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคลส่วนใหญ่พักอาศัยรวมอยู่กับนายจ้างและนายจ้างมักจัดหาอาหารให้อยู่แล้ว

3. ผลผลิตภาพแรงงาน

ผลผลิตภาพแรงงานเป็นการเปรียบเทียบผลผลิตกับปัจจัยด้านแรงงานที่ใช้ในการผลิต ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการเพิ่มขึ้นของประสิทธิภาพการผลิตที่วัดได้จากการใช้ปัจจัยในการผลิตรวมทั้งหมดหรือจากปัจจัยตัวใดตัวหนึ่งในการผลิต ในที่นี้การวัดผลผลิตภาพแรงงานจะใช้วิธีของ APO (Asian Productivity Organization) ซึ่งเป็นการกำหนดวิธีการวัดผลผลิตภาพแรงงานให้แก่กลุ่มประเทศสมาชิกในแถบเอเชียให้ยึดถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน เพื่อให้สามารถนำผลมาเปรียบเทียบกันได้ โดยเป็นการเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) กับจำนวนผู้มีงานทำ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงการเพิ่มขึ้นของประสิทธิภาพการผลิตต่อแรงงานหนึ่งคน โดยคำนวณตามสูตรดังนี้

$$\text{ผลผลิตภาพแรงงาน} = \frac{GDP}{\text{จำนวนผู้มีงานทำ}}$$

การเพิ่มผลผลิตภาพแรงงานเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มหรือลดลงของผลผลิตภาพแรงงานอาจแบ่งได้เป็น 3 หมวด คือ

1. ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี เช่น กระบวนการผลิต กระบวนการทำงานของเครื่องจักรหรือเครื่องมือต่าง ๆ
2. ปัจจัยด้านระบบบริหาร เช่น การใช้เทคนิคทางการบริหาร การส่งเสริมระบบแรงงานสัมพันธ์ การใช้ระบบทวิภาคีหรือไตรภาคีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เป็นต้น
3. ปัจจัยด้านแรงงาน การมีกำลังแรงงานที่มีทักษะเหนือกว่าเป็นสิ่งที่จะต้องคำนึงได้เปรียบเพราะแรงงานเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด กิจการใด ๆ อาจใช้เทคโนโลยีหรือเครื่องจักรที่ทันสมัยที่สุดมีการบริหารที่ดีเพื่อผลิตสินค้า แต่ถ้าหากไม่มีแรงงานเป็นผู้ใช้เทคโนโลยี ระบบที่วางไว้เป็นอย่างดีนั้นก็ไม้อาจประสบความสำเร็จได้

3.1 ผลผลิตภาพแรงงาน พ.ศ. 2544 - 2547

จากการคำนวณหาผลผลิตภาพแรงงานในช่วงปี พ.ศ. 2544 – 2547 พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอด โดยมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปี คิดเป็นร้อยละ 3.38 ซึ่งในปี พ.ศ. 2546 มีอัตราเพิ่มต่อปีสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 4.42 เมื่อพิจารณาผลผลิตภาพแรงงานจำแนกตามสาขาการผลิต พบว่า ผลผลิตภาพแรงงานในภาคเกษตรต่ำกว่าผลผลิตภาพแรงงานนอกภาคเกษตรประมาณ 6 เท่ากว่า รวมถึงอัตราเพิ่มของผลผลิตภาพแรงงานในภาคเกษตรต่ำกว่านอกภาคเกษตรเช่นกัน โดยในช่วง 4 ปี อัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปีของผลผลิตภาพแรงงานภาคเกษตรคิดเป็นร้อยละ 1.92 ส่วนผลผลิตภาพแรงงานนอกภาคเกษตรมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปีคิดเป็นร้อยละ 2.01 รายละเอียดของผลผลิตภาพแรงงานในแต่ละสาขาการผลิตแสดงตามตารางที่ 3.1

พ.ศ.	รวม		ภาคเกษตร		นอกภาคเกษตร	
	มูลค่า	อัตราเพิ่ม	มูลค่า	อัตราเพิ่ม	มูลค่า	อัตราเพิ่ม
2544	95,785.42	-	23,510.02	-	148,903.60	-
2545	97,972.47	2.28	23,027.62	-2.05	153,225.70	2.90
2546	102,300.67	4.42	25,324.92	9.98	155,730.75	1.62
2547	105,816.44	3.44	24,780.40	-2.15	158,038.11	1.48
เฉลี่ย/ปี		3.38		1.92		2.01

3.2 ดัชนีผลผลิตภาพแรงงาน พ.ศ. 2544 - 2547

เมื่อกำหนดหาดัชนีผลผลิตภาพแรงงานในแต่ละประเภทกิจการ โดยให้ปี พ.ศ. 2544 เป็นปีฐาน (ตารางที่ 3.2) จะพบว่า ในภาคเกษตร ดัชนีผลผลิตภาพแรงงานในหมวดการเกษตร การล่าสัตว์และการป่าไม้ ในระหว่าง พ.ศ. 2544-2547 มีอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปี คิดเป็นร้อยละ 1.78 ขณะที่ดัชนีผลผลิตภาพแรงงานในหมวดการประมง มีอัตราเพิ่มสูงกว่า โดยเฉลี่ยต่อปีเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 5.60

ในส่วนของนอกภาคเกษตร ดัชนีผลผลิตภาพแรงงานในกิจการส่วนใหญ่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2544 ยกเว้นหมวดการก่อสร้าง หมวดการขนส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ รถจักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน หมวดโรงแรมและภัตตาคาร หมวดกิจการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและกิจกรรมทางธุรกิจ และหมวดงานด้านสุขภาพ และงานสังคมสงเคราะห์ โดยพบว่า ในรอบ 4 ปี หมวดการเป็นสื่อกลางทางการเงินมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปีสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 15.18 รองลงมาได้แก่ หมวดการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน และหมวดการไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา มีอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปี คิดเป็นร้อยละ 7.97 และ 5.01 ตามลำดับ ส่วนหมวดงานด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ มีอัตราลดลงเฉลี่ยต่อปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.62

เมื่อพิจารณาดัชนีผลผลิตภาพแรงงานเฉพาะปี พ.ศ. 2547 โดยจำแนกตามประเภทกิจการพบว่า ดัชนีผลผลิตภาพแรงงานในภาคเกษตร มีค่าลดลงจากปี พ.ศ. 2546 คิดเป็นร้อยละ 2.32 จากภาวะภัยแล้งในปี พ.ศ. 2546 ส่งผลทำให้มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของภาคเกษตรในปี พ.ศ. 2547 ลดลง โดยลดลงมากกว่าการลดลงของผู้มีงานทำในปีเดียวกัน ส่วนนอกภาคเกษตร ดัชนีผลผลิตภาพแรงงานในหมวดการเป็นสื่อกลางทางการเงิน มีค่าเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2546 มากที่สุด

คิดเป็นร้อยละ 15.27 เนื่องจากเศรษฐกิจในภาคการเงินขยายตัวอย่างต่อเนื่อง สถาบันการเงินมีความมั่นคงและขยายสินเชื่อมากขึ้น ระบบธนาคารพาณิชย์มีสภาพคล่องอยู่ในระดับสูง ทำให้มูลค่า GDP ของหมวดนี้ในปี พ.ศ. 2547 เพิ่มขึ้นมาก รองลงมาเป็นหมวดลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล มีดัชนีผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2546 ร้อยละ 9.26 เนื่องจากมูลค่า GDP เพิ่มขึ้น ในขณะที่จำนวนผู้มีงานทำลดลง และหมวดกิจกรรมด้านบริการชุมชน สังคม และการบริการส่วนบุคคลอื่น ๆ มีดัชนีผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2546 สูงเป็นอันดับ 3 คิดเป็นร้อยละ 7.2 ส่วนดัชนีผลิตภาพแรงงานในหมวดการบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคม ภาคบังคับลดลงจากปี พ.ศ. 2546 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.56 แต่ในภาพรวมดัชนีผลิตภาพแรงงานนอกภาคเกษตรในปี พ.ศ. 2547 ยังคงปรับตัวเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2546 คิดเป็นร้อยละ 1.55

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

หน่วย : ร้อยละ/ปี

ประเภทกิจการ	ดัชนีผลิตภาพแรงงาน				อัตราเพิ่ม
	2544	2545	2546	2547	เฉลี่ย/ปี
ภาคเกษตร	100.00	97.95	107.72	105.40	1.92
1. การเกษตร การล่าสัตว์ และการป่าไม้	100.00	98.12	108.72	104.82	1.78
2. การประมง	100.00	97.98	107.49	117.29	5.60
นอกภาคเกษตร	100.00	102.90	104.58	106.13	2.01
1. การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	100.00	123.90	126.89	123.83	7.97
2. การผลิต	100.00	104.22	109.69	115.04	4.78
3. การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	100.00	117.66	114.89	114.58	5.01
4. การก่อสร้าง	100.00	97.07	95.23	97.06	-0.97
5. การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซม ยานยนต์ รถจักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ในครัวเรือน	100.00	96.57	95.11	91.93	-2.76
6. โรงแรมและภัตตาคาร	100.00	98.13	89.88	95.97	-1.17
7. การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	100.00	106.40	106.09	109.00	2.95
8. การเป็นสื่อกลางทางการเงิน	100.00	124.83	136.73	152.00	15.18
9. กิจการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและ กิจกรรมทางธุรกิจ	100.00	103.69	97.79	93.93	-1.97
10. บริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ	100.00	112.51	119.24	114.68	4.89
11. การศึกษา	100.00	105.99	105.98	101.49	0.58
12. งานด้านสุขภาพ และงานสังคมสงเคราะห์	100.00	103.29	92.04	89.04	-3.62
13. กิจกรรมด้านบริการชุมชน สังคม และการบริการส่วนบุคคลอื่น ๆ	100.00	104.54	106.74	113.94	4.46
14. ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	100.00	109.48	102.71	111.97	4.10
รวม	100.00	102.28	106.80	110.47	3.38

หมายเหตุ ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์มี 4 ปี เนื่องจากสำนักงานสถิติแห่งชาติได้จำแนกประเภทกิจการเป็นระบบ ISIC ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา

4. การรับคำร้องและวินิจฉัยคำร้อง

การดำเนินการของพนักงานตรวจแรงงานในเรื่องการรับคำร้องของลูกจ้าง เป็นวิธีการหนึ่งในการคุ้มครองลูกจ้างให้ได้รับสิทธิประโยชน์ตามที่กฎหมายกำหนด กรณีที่นายจ้างฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่อง การจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด ค่าล่วงเวลาในวันหยุด ค่าชดเชย ค่าชดเชยพิเศษ เงินประกัน ค่าจ้างแทนการบอกกล่าวล่วงหน้า และเงินอื่น ๆ โดยลูกจ้างที่ไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ตามที่กฎหมายกำหนด สามารถยื่นคำร้องต่อพนักงานตรวจแรงงานเพื่อให้ นายจ้างปฏิบัติตามกฎหมาย

4.1 การรับคำร้องและวินิจฉัยคำร้อง พ.ศ. 2543 – 2547

เมื่อพิจารณาจำนวนคำร้องที่ได้รับในช่วง 5 ปี (พ.ศ. 2543 – 2547) พบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2543 – 2545 มีแนวโน้มลดลงจาก 7,070 รายในปี พ.ศ. 2543 ลดลงเหลือ 4,615 รายในปี พ.ศ. 2545 แล้วกลับเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2546 – 2547 ส่งผลให้การยื่นคำร้องในช่วง 5 ปี มีอัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยต่อปี คิดเป็นร้อยละ 8.20 ส่วนจำนวนลูกจ้างที่เกี่ยวข้องมีอัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยต่อปี คิดเป็นร้อยละ 0.26 (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 จำนวนคำร้องที่ได้รับและวินิจฉัยแล้วมีสิทธิได้รับเงิน พ.ศ. 2543 – 2547

พ.ศ.	คำร้องที่ได้รับ			วินิจฉัยแล้วมีสิทธิได้รับเงิน		
	ราย	ลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง (คน)	อัตราการร้องทุกข์ต่อลูกจ้างทั้งหมด 1,000 คน	ราย	ลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง (คน)	เงิน (บาท)
2543	7,070	31,398	4.02	5,247	24,551	233,071,047.00
2544	6,976	28,622	3.63	5,181	20,573	279,136,635.00
2545	4,615	13,516	1.71	4,389	13,175	163,235,286.42
2546	6,421	19,891	2.31	5,477	13,740	134,169,865.98
2547	8,272	22,971	2.69	7,410	18,433	272,583,821.23
อัตราเพิ่มเฉลี่ยปี (ร้อยละ)	8.20	0.26		10.88	-3.43	15.90

$$\text{หมายเหตุ อัตราการร้องทุกข์ต่อลูกจ้างทั้งหมด 1,000 คน} = \frac{\text{จำนวนลูกจ้างที่เกี่ยวข้องกับการยื่นคำร้อง}}{\text{จำนวนลูกจ้างทั้งหมด}} \times 1,000$$

เมื่อคำนวณอัตราการร้องทุกข์ของลูกจ้างที่เกี่ยวข้องต่อลูกจ้างทั้งหมด 1,000 คน ในช่วงปี พ.ศ. 2543 – 2545 มีแนวโน้มลดลง จากอัตราการร้องทุกข์ต่อลูกจ้างทั้งหมด 1,000 คนในปี พ.ศ. 2543 เท่ากับ 4.02 คน เหลือ 1.71 คนในปี พ.ศ. 2545 แต่ในช่วงปี พ.ศ. 2546 – 2547 กลับเพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2547 อัตราการร้องทุกข์ต่อลูกจ้างทั้งหมด 1,000 คนเท่ากับ 2.69 คน

ผลการวินิจฉัยคำร้องที่ได้รับปรากฏว่าในรอบ 5 ปี ลูกจ้างมีสิทธิได้รับเงินลดลง โดยเฉลี่ยลดลงคิดเป็นร้อยละ 3.43 ต่อปี ขณะที่จำนวนเงินที่ลูกจ้างได้รับมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 15.90 ต่อปี

4.2 คำร้องที่วินิจฉัยแล้วมีสิทธิได้รับเงิน พ.ศ. 2543 – 2547

ผลการวินิจฉัยคำร้องของเจ้าหน้าที่ พบว่า คำร้องที่วินิจฉัยแล้วมีสิทธิได้รับเงินในปี พ.ศ. 2543 – 2545 มีแนวโน้มลดลงจาก 5,247 รายในปี พ.ศ. 2543 เหลือ 4,389 รายในปี พ.ศ. 2545 (ตารางที่ 4.2) แต่ในปี พ.ศ. 2546-2547 กลับเพิ่มขึ้น โดยคำร้องที่วินิจฉัยแล้วมีสิทธิได้รับเงินในปี พ.ศ. 2547 เพิ่มขึ้นถึง 7,410 ราย ทำให้ในรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2543 – 2547) มีอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปี คิดเป็นร้อยละ 10.88

เมื่อพิจารณาผลการวินิจฉัย จำแนกตามประเภทคำร้องและพื้นที่ เป็นดังนี้

4.2.1 ประเภทคำร้อง

ผลการวินิจฉัยคำร้องในช่วงปี พ.ศ. 2543 – 2547 เมื่อพิจารณาสัดส่วนของคำร้องในแต่ละประเภท พบว่า คำร้องที่วินิจฉัยแล้วมีสิทธิได้รับเงินส่วนใหญ่เป็นคำร้องเกี่ยวกับค่าจ้าง คำร้องมากกว่า 1 สาเหตุ และคำร้องเกี่ยวกับค่าชดเชย โดยในปี พ.ศ. 2543 – 2545 คำร้องเกี่ยวกับค่าจ้างมีสัดส่วนสูงสุด มีค่าอยู่ระหว่างร้อยละ 41.90 - 47.21 ส่วนคำร้องมากกว่า 1 สาเหตุ และคำร้องเกี่ยวกับค่าชดเชย มีสัดส่วนสูงรองลงมาโดยมีค่าอยู่ระหว่างร้อยละ 28.40 - 33.13 และร้อยละ 6.74 -14.69 ตามลำดับ ส่วนผลการวินิจฉัยคำร้องในปี พ.ศ. 2546 – 2547 ปรากฏว่าคำร้องมากกว่า 1 สาเหตุ มีสัดส่วนสูงสุด มีค่าอยู่ระหว่างร้อยละ 43.33-48.38 ส่วนคำร้องเกี่ยวกับค่าจ้างมีสัดส่วนสูงรองลงมา มีค่าอยู่ระหว่างร้อยละ 31.12-35.86 เมื่อพิจารณาภาพรวมของแนวโน้มในช่วง 5 ปี พบว่า ผลการวินิจฉัยแล้วลูกจ้างมีสิทธิได้รับเงินเกี่ยวกับค่าจ้างในแต่ละปีมีสัดส่วนลดลงตลอดช่วง 5 ปี ขณะที่คำร้องมากกว่า 1 สาเหตุ มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นตลอดช่วง 5 ปี แสดงให้เห็นว่าลูกจ้างมีการยื่นคำร้องหลายเรื่องในกรณีเดียวเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ หรืออีกนัยหนึ่งคือ นายจ้างมีการเอารัดเอาเปรียบลูกจ้างมากกว่า 1 เรื่องเพิ่มมากขึ้น ส่วนคำร้องในประเภทอื่น ๆ มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นและลดลงสลับกันในแต่ละปี (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 จำนวนคำร้องที่วินิจฉัยแล้วมีสิทธิได้รับเงิน
จำแนกตามประเภทคำร้อง พ.ศ. 2543 –2547

หน่วย : ราย (ร้อยละ)

ประเภทคำร้อง	พ.ศ.				
	2543	2544	2545	2546	2547
ค่าจ้าง	2,477 (47.21)	2,416 (46.63)	1,839 (41.90)	1,964 (35.86)	2,306 (31.12)
ค่าล่วงเวลา	25 (0.48)	33 (0.64)	30 (0.68)	32 (0.58)	50 (0.67)
ค่าทำงานในวันหยุด	10 (0.19)	21 (0.41)	24 (0.55)	14 (0.26)	24 (0.32)
ค่าล่วงเวลาในวันหยุด	-	-	2 (0.05)	5 (0.09)	3 (0.04)
ค่าชดเชย	771 (14.69)	725 (13.99)	296 (6.74)	291 (5.31)	478 (6.45)
ค่าชดเชยพิเศษ	-	-	50 (1.14)	292 (5.33)	85 (1.15)
เงินประกัน	284 (5.41)	237 (4.57)	261 (5.95)	35 (0.64)	367 (4.95)
ค่าจ้างแทนการบอกกล่าวล่วงหน้า	-	-	42 (0.96)	65 (1.19)	97 (1.31)
เงินอื่น ๆ	190 (3.62)	187 (3.61)	387 (8.82)	402 (7.34)	412 (5.56)
ดอกเบี้ย/เงินเพิ่ม	-	-	4 (0.09)	4 (0.07)	3 (0.04)
มากกว่า 1 สาเหตุ	1,490 (28.40)	1,562 (30.15)	1,454 (33.13)	2,373 (43.33)	3,585 (48.38)
รวม	5,247 (100.00)	5,181 (100.00)	4,389 (100.00)	5,477 (100.00)	7,410 (100.00)

4.2.1 พื้นที่

ผลการวินิจฉัยคำร้องในช่วงปี พ.ศ. 2543 – 2547 พบว่า คำร้องที่วินิจฉัยแล้ว ลูกจ้างมีสิทธิได้รับเงินในทุกพื้นที่ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปีสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 15.41 รองลงมาได้แก่ ภาคใต้ ภาคเหนือ และ 5 จังหวัดรอบกทม. คิดเป็นร้อยละ 14.76 11.32 และ 10.91 ตามลำดับ ส่วนพื้นที่ภาคกลาง พบว่า คำร้องที่วินิจฉัยแล้ว ลูกจ้างมีสิทธิได้รับเงินมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปีต่ำสุด คิดเป็นร้อยละ 6.10 (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 จำนวนคำร้องที่วินิจฉัยแล้วมีสิทธิได้รับเงิน
จำแนกตามพื้นที่ พ.ศ. 2543 – 2547

หน่วย : ราย

พื้นที่	พ.ศ.					อัตราเพิ่ม เฉลี่ยต่อปี (ร้อยละ)
	2543	2544	2545	2546	2547	
กรุงเทพมหานคร	1,433	1,382	1,394	1,767	2,431	15.41
5 จังหวัดรอบกทม.	1,081	948	608	805	1,260	10.91
ภาคกลาง	955	1,076	937	1,052	1,182	6.10
ภาคเหนือ	547	513	417	509	754	11.32
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	621	670	567	593	866	10.79
ภาคใต้	610	592	466	751	917	14.76
รวมทั้งประเทศ	5,247	5,181	4,389	5,477	7,410	10.88

5. การตรวจแรงงาน

การตรวจแรงงาน (Labour Inspection) เป็นกลไกหรือเครื่องมืออย่างหนึ่งในการคุ้มครองแรงงาน เพื่อกำกับดูแลให้นายจ้างปฏิบัติตามกฎหมายและคุ้มครองให้ลูกจ้างได้รับสิทธิประโยชน์ไม่น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด พนักงานตรวจแรงงานมีอำนาจเข้าไปในสถานประกอบการ หรือสำนักงานของนายจ้าง หรือสถานที่ทำงานของลูกจ้างในเวลาทำการเพื่อตรวจสภาพการจ้างและสภาพการทำงานของลูกจ้าง เช่น ค่าจ้างตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ค่าชดเชย หลักฐานการทำงาน การใช้แรงงานหญิงและแรงงานเด็ก การจัดสวัสดิการตามกฎหมาย สถานประกอบการกิจการที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน เจ้าหน้าที่จะดำเนินการแนะนำ ออกหนังสือเชิญพบ ออกคำสั่งให้ปฏิบัติ เปรียบเทียบปรับ ตลอดจนการดำเนินคดีชั้นพนักงานสอบสวน

การตรวจแรงงานในระยะแรก ๆ ได้ดำเนินการตรวจโดยเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจในสถานประกอบการของนายจ้างที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป แต่ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึงเนื่องจากมีข้อจำกัดหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ซึ่งมีน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนสถานประกอบการ ระยะต่อมาจึงได้พัฒนาการตรวจแรงงานในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นเพื่อให้สามารถตรวจแรงงานได้อย่างทั่วถึง เช่น การตรวจสถานประกอบการประเภทกลุ่มเสี่ยง ในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ มีมาตรการเสริมการตรวจแรงงานโดยให้สถานประกอบการแจ้งสภาพการทำงานหรือเรียกว่าการตรวจทางไปรษณีย์ ซึ่งในเวลาต่อมาได้พัฒนาเป็นการตรวจแรงงานระบบรายงาน เป็นต้น

การตรวจแรงงานแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การตรวจปกติ เป็นการตรวจแรงงานครั้งแรกหรือเป็นการตรวจสถานประกอบการที่ยังไม่เคยผ่านการตรวจหรือสถานประกอบการที่เปิดดำเนินการใหม่ เพื่อชี้แจงแนะนำ โดยตรวจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายทุกเรื่อง หากพบว่านายจ้างปฏิบัติไม่ถูกต้อง พนักงานตรวจแรงงานอาจให้คำแนะนำ หรืออาจมีคำสั่งให้นายจ้างปฏิบัติให้ถูกต้องก็ได้ ทั้งนี้ การดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวให้พิจารณาตามนโยบายและตามความเหมาะสมเป็นกรณี ๆ ไป
2. การตรวจตามคำร้อง เป็นการตรวจสถานประกอบการที่มีคำร้องเรียนว่านายจ้างปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมายซึ่งจะต้องดำเนินการโดยเร็ว หากพบว่านายจ้างปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมายให้มีคำสั่งให้นายจ้างปฏิบัติให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด
3. การตรวจพิเศษ เป็นการตรวจแรงงานเป็นกรณีพิเศษที่มีลักษณะแตกต่างจากการตรวจปกติ ซึ่งจะมุ่งตรวจสถานประกอบการที่มีสถานการณ์หรือเหตุการณ์เป็นการเฉพาะ เช่น การเกิดอุบัติเหตุหรือลูกจ้างเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน การนัดชุมนุมเรียกร้องของลูกจ้าง เป็นต้น

หากพบว่านายจ้างปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมายให้มีคำสั่งให้นายจ้างปฏิบัติให้ถูกต้อง ทั้งนี้ พนักงานตรวจแรงงานจะต้องปฏิบัติงานโดยทันที

4. การตรวจติดตามผล เป็นการตรวจสถานประกอบกิจการที่เคยผ่านการตรวจปกติ การตรวจตามคำร้องและการตรวจพิเศษแล้ว เพื่อติดตามผลการปฏิบัติตามกฎหมายของนายจ้าง

5.1 สถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจ

การตรวจแรงงานในช่วงปี พ.ศ.2543–2545 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานสามารถดำเนินการตรวจในสถานประกอบกิจการอยู่ในช่วง 30,704 – 35,927 แห่ง แต่ในปี พ.ศ. 2546 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้นำรูปแบบการตรวจแรงงานด้วยระบบรายงานมาเสริมการตรวจแรงงานแบบเดิม ทำให้ปี พ.ศ. 2546 มีสถานประกอบกิจการผ่านการตรวจสูงถึง 116,889 แห่ง (ตารางที่ 5.1)

สำหรับในปี พ.ศ. 2547 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้ดำเนินการตรวจในสถานประกอบกิจการรวม 58,798 แห่ง โดยมีลูกจ้างผ่านการตรวจ 2,466,441 คน จำแนกเป็นเพศชาย 1,185,237 คน คิดเป็นร้อยละ 48.05 เพศหญิง 1,246,872 คน (ร้อยละ 50.55) และเด็ก 34,332 คน (ร้อยละ 1.39)

ตารางที่ 5.1 สถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจและอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง พ.ศ. 2543 - 2547

พ.ศ.	สปก.ที่ผ่านการตรวจ (แห่ง)	ลูกจ้างที่ผ่านการตรวจ (คน)	สปก.ที่ปฏิบัติไม่ถูกต้อง (แห่ง)	อัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง (ร้อยละ)	สถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจ จำแนกตามประเภทการตรวจ (แห่ง)			
					ตรวจปกติ	ตรวจตามคำร้อง	ตรวจติดตามผล	ตรวจพิเศษ
2543	33,617 (100.00)	2,028,022	12,644	37.61	13,362 (39.75)	765 (2.28)	19,067 (56.72)	423 (1.26)
2544	30,704 (100.00)	1,669,200	9,236	30.08	17,517 (57.07)	445 (1.45)	12,458 (40.57)	284 (0.92)
2545	35,927 (100.00)	1,923,060	9,817	27.32	20,137 (56.05)	634 (1.76)	14,813 (41.23)	343 (0.95)
2546	116,889 (100.00)	2,884,048	30,873	26.41	95,632 (81.81)	554 (0.47)	15,747 (13.47)	4,956 (4.24)
2547	58,798 (100.00)	2,466,441	12,421	21.12	41,470 (70.53)	676 (1.15)	16,347 (27.80)	305 (0.52)

การตรวจแรงงานในช่วงปี พ.ศ. 2543 – 2547 เมื่อพิจารณาจําแนกตามประเภทการตรวจ ขนาดสถานประกอบกิจการ ประเภทอุตสาหกรรม และพื้นที่ สรุปได้ดังนี้

5.1.1 ประเภทการตรวจแรงงาน

สถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจแรงงานในช่วงปี พ.ศ. 2543 – 2547 ส่วนใหญ่ เป็นการตรวจปกติมากที่สุด โดยในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2543 – 2547) สัดส่วนของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจปกติมีค่าประมาณร้อยละ 39.75 – 81.81 ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วง 5 ปี โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2546 ที่มีการตรวจแรงงานระบบรายงาน รองลงมาได้แก่ การตรวจติดตามผล สัดส่วนที่ผ่านการตรวจมีค่าประมาณร้อยละ 13.47-56.72 โดยสัดส่วนของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจติดตามผลของแต่ละปีมีแนวโน้มลดลง สำหรับการตรวจตามคำร้องและการตรวจพิเศษ มีสัดส่วนของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจประมาณร้อยละ 0.47-2.28 และ 0.52-0.95

เมื่อพิจารณาเฉพาะปี พ.ศ. 2547 พบว่า สถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจเป็นการตรวจปกติ 41,470 แห่ง (ร้อยละ 70.53) ตรวจตามคำร้อง 676 แห่ง (ร้อยละ 1.15) ตรวจติดตามผล 16,347 แห่ง (ร้อยละ 27.80) และตรวจพิเศษ 305 แห่ง (ร้อยละ 0.52)

5.1.2 ขนาดสถานประกอบกิจการ

สถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจแรงงานในช่วงปี พ.ศ. 2543 – 2547 เป็นสถานประกอบกิจการที่มีขนาดลูกจ้าง 1 – 4 คน มากที่สุด โดยเฉลี่ยในรอบ 5 ปีมีสถานประกอบกิจการขนาดลูกจ้าง 1 – 4 คน ผ่านการตรวจคิดเป็นร้อยละ 33.80 ของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจ รองลงมาเป็นสถานประกอบกิจการที่มีขนาดลูกจ้าง 5 – 9 คน (ร้อยละ 21.24) ขนาดลูกจ้าง 10 – 19 คน (ร้อยละ 14.99) ขนาดลูกจ้าง 20 – 49 คน (ร้อยละ 14.66) ขนาดลูกจ้าง 100 – 299 คน (ร้อยละ 6.22) และขนาดลูกจ้าง 50 – 99 คน (ร้อยละ 6.04) ตามลำดับ สำหรับสถานประกอบกิจการที่มีขนาดลูกจ้าง 300 - 499 คน มีสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจเฉลี่ยในรอบ 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.49 และขนาดลูกจ้าง 500 – 999 คนคิดเป็นร้อยละ 1.00 และในขนาดลูกจ้าง 1,000 คนขึ้นไปมีสถานประกอบกิจการผ่านการตรวจเพียงร้อยละ 0.55 (ตารางที่ 5.2)

เมื่อพิจารณาการตรวจแรงงานจําแนกตามขนาดสถานประกอบกิจการเฉพาะในปี พ.ศ. 2547 จะพบว่า สถานประกอบกิจการที่มีขนาดลูกจ้าง 1 – 4 คนผ่านการตรวจมากที่สุด 22,192 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 37.74 ของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจทั้งหมดในปี พ.ศ. 2547 และในขนาดลูกจ้าง 1,000 คนขึ้นไป ผ่านการตรวจน้อยที่สุดเพียง 273 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 0.46 จะเห็นได้ว่าสถานประกอบกิจการที่มีขนาดลูกจ้างมากขึ้นจะผ่านการตรวจน้อยลง รายละเอียดแสดงตามตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2 จำนวนสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจแรงงานและอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง

จำแนกตามขนาดสถานประกอบการ พ.ศ. 2543 – 2547

พ.ศ.	ขนาดสถานประกอบการ								
	1-4 คน	5-9 คน	10-19 คน	20-49 คน	50-99 คน	100-299 คน	300-499 คน	500-999 คน	1,000 คนขึ้นไป
สถานประกอบการที่ผ่านการตรวจ (ร้อยละของสปก.ที่ผ่านการตรวจ)									
2543	9,653 (28.71)	6,522 (19.40)	5,068 (15.08)	5,413 (16.10)	2,730 (8.12)	2,851 (8.48)	703 (2.09)	435 (1.29)	242 (0.72)
2544	9,113 (29.68)	6,471 (21.08)	4,865 (15.84)	4,788 (15.59)	2,096 (6.83)	2,243 (7.31)	554 (1.80)	367 (1.20)	207 (0.67)
2545	11,225 (31.24)	7,509 (20.90)	5,198 (14.47)	5,610 (15.61)	2,508 (6.98)	2,619 (7.29)	587 (1.63)	433 (1.21)	238 (0.66)
2546	48,632 (41.61)	27,705 (23.70)	18,330 (15.68)	14,526 (12.43)	3,305 (2.83)	2,935 (2.51)	685 (0.59)	483 (0.41)	288 (0.25)
2547	22,192 (37.74)	12,428 (21.14)	8,167 (13.89)	7,982 (13.58)	3,187 (5.42)	3,245 (5.52)	794 (1.35)	530 (0.90)	273 (0.46)
ร้อยละ (เฉลี่ย)	33.80	21.24	14.99	14.66	6.04	6.22	1.49	1.00	0.55
สถานประกอบการที่ปฏิบัติไม่ถูกต้อง (อัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง)									
2543	2,060 (21.34)	1,777 (27.24)	2,871 (56.64)	3,007 (55.55)	1,341 (49.12)	1,179 (41.35)	228 (32.43)	136 (31.26)	45 (18.59)
2544	1,774 (19.47)	1,633 (25.24)	1,999 (41.09)	1,968 (41.10)	847 (40.41)	729 (32.50)	161 (29.06)	88 (23.98)	37 (17.87)
2545	1,943 (17.31)	1,597 (21.27)	2,085 (40.11)	2,181 (38.88)	949 (37.84)	780 (29.78)	137 (23.34)	99 (22.86)	46 (19.33)
2546	12,953 (26.63)	7,267 (26.23)	5,236 (28.57)	3,618 (24.91)	847 (25.63)	704 (23.99)	127 (18.54)	88 (18.22)	33 (11.46)
2547	3,876 (17.47)	2,137 (17.20)	2,339 (28.64)	2,094 (26.23)	952 (29.87)	765 (23.57)	151 (19.02)	85 (16.04)	22 (8.06)
ร้อยละ (เฉลี่ย)	20.44	23.44	39.01	37.33	36.57	30.24	24.48	22.47	15.06

5.1.3 ประเภทอุตสาหกรรม

สถานประกอบการที่ผ่านการตรวจแรงงานในช่วงปี พ.ศ. 2545 – 2547 ส่วนใหญ่เป็นหมวดการขนส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ในครัวเรือนมากที่สุด โดยในรอบ 3 ปีมีสถานประกอบการผ่านการตรวจเฉลี่ยร้อยละ

41.42 ของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจทั้งหมด รองลงมาได้แก่ หมวดการผลิต (ร้อยละ 26.14) และหมวดบริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ (ร้อยละ 7.44) ตามลำดับ ส่วนหมวดอื่น ๆ มีสถานประกอบกิจการผ่านการตรวจโดยเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 6 และโดยเฉพาะหมวดเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้ หมวดการประมง หมวดการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน หมวดการไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา หมวดการศึกษา และหมวดลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล มีสถานประกอบกิจการผ่านการตรวจโดยเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 1 (ตารางที่ 5.3)

ตารางที่ 5.3 ร้อยละของสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจแรงงานและอัตราการปฏิบัติ
ไม่ถูกต้อง จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม พ.ศ. 2545-2547

ประเภทอุตสาหกรรม	ร้อยละของสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจ				อัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง (ร้อยละ)			
	2545	2546	2547	เฉลี่ย	2545	2546	2547	เฉลี่ย
- เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	0.35	0.77	0.62	0.58	25.00	25.42	27.79	26.07
- การประมง	0.03	0.09	0.09	0.07	36.36	29.41	18.87	28.21
- การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	0.63	0.54	0.75	0.64	28.76	25.20	27.83	27.26
- การผลิต	29.93	22.35	26.13	26.14	30.45	26.75	23.64	26.95
- การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	0.52	0.37	0.43	0.44	21.93	25.35	14.96	20.75
- การก่อสร้าง	4.96	4.79	4.77	4.84	33.20	26.87	22.59	27.55
- การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน	41.69	41.09	41.47	41.42	24.63	27.05	20.24	23.97
- โรงแรมและภัตตาคาร	6.06	5.87	5.33	5.75	34.31	31.85	25.59	30.58
- การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	3.75	4.32	4.19	4.09	29.47	24.00	19.51	24.33
- ตัวกลางทางการเงิน	2.93	4.01	3.40	3.44	8.94	13.20	10.97	11.04
- บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทาง ธุรกิจ	4.80	9.33	8.18	7.44	27.32	25.14	17.56	23.34
- การศึกษา	0.57	1.27	0.79	0.88	19.51	27.84	21.67	23.01
- การบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	0.62	1.84	1.15	1.20	23.66	31.94	21.45	25.68
- การให้บริการชุมชน สังคมและบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	2.85	3.37	2.64	2.95	27.80	25.57	22.46	25.28
- ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	0.30	-	0.04	0.17	30.28	-	16.67	23.48
	จำนวนสปก.ที่ผ่านการตรวจ (แห่ง)				จำนวนสปก.ที่ปฏิบัติไม่ถูกต้อง (แห่ง)			
	35,927	116,889	58,798	70,537	9,817	30,873	12,421	17,704

หมายเหตุ เป็นข้อมูล พ.ศ. 2545 – 2547 เนื่องจากกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้ปรับปรุงการประมวลผล
จำแนกตามมาตรฐานประเภทอุตสาหกรรมระบบ ISIC ในปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา

เมื่อพิจารณาเฉพาะสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจแรงงาน จำแนกตาม
ประเภทอุตสาหกรรมของปี พ.ศ. 2547 จะพบว่ามีลักษณะเช่นเดียวกับที่กล่าวมาข้างต้น กล่าวคือ
สถานประกอบการส่วนใหญ่ที่ผ่านการตรวจแรงงานเป็นกิจการหมวดการขายส่ง การขายปลีก การ
ซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลของใช้ในครัวเรือน มากที่สุด 24,382 แห่ง
คิดเป็นร้อยละ 41.47 ของสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจในปี พ.ศ. 2547 รองลงมาได้แก่ หมวด
การผลิต 15,366 แห่ง (ร้อยละ 26.13) และหมวดบริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการ

ทางธุรกิจ 4,812 แห่ง (ร้อยละ 8.18) ส่วนหมวดลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคลมีสถานประกอบกิจการผ่านการตรวจ 53 และ 24 แห่ง หรือเพียงร้อยละ 0.09 และ 0.04 เท่านั้น

5.1.4 พื้นที่

สถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจในช่วงปี พ.ศ. 2543 – 2547 ส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบกิจการในพื้นที่กรุงเทพมหานครมากที่สุด โดยเฉลี่ยในรอบ 5 ปีผ่านการตรวจคิดเป็นร้อยละ 37.89 ของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ภาคกลาง (ร้อยละ 15.54) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 15.53) ภาคเหนือ (ร้อยละ 13.07) และภาคใต้ (ร้อยละ 11.77) ตามลำดับ ส่วนในพื้นที่ 5 จังหวัดรอบกรุงเทพฯ มีสถานประกอบกิจการผ่านการตรวจน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 6.21 (ตารางที่ 5.4)

ตารางที่ 5.4 ร้อยละของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจแรงงานและอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง จำแนกตามพื้นที่ พ.ศ. 2543 – 2547

พื้นที่	ร้อยละของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจและอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง	พ.ศ.					เฉลี่ย
		2543	2544	2545	2546	2547	
กรุงเทพมหานคร	ร้อยละของสปก.ที่ผ่านการตรวจ	42.66	42.62	41.28	29.43	33.45	37.89
	อัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง	35.89	25.21	26.05	22.76	14.42	24.87
5 จังหวัดรอบ กรุงเทพฯ	ร้อยละของสปก.ที่ผ่านการตรวจ	4.77	3.34	5.24	10.17	7.51	6.21
	อัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง	37.57	30.34	31.90	21.01	24.58	29.08
ภาคกลาง	ร้อยละของสปก.ที่ผ่านการตรวจ	14.65	14.88	14.70	17.26	16.18	15.54
	อัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง	35.59	35.65	25.80	25.02	23.79	29.17
ภาคเหนือ	ร้อยละของสปก.ที่ผ่านการตรวจ	11.86	13.26	12.42	15.27	12.55	13.07
	อัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง	40.92	31.44	29.21	30.15	23.41	31.03
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ร้อยละของสปก.ที่ผ่านการตรวจ	15.30	14.48	15.31	15.02	17.54	15.53
	อัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง	40.46	25.84	22.51	29.18	23.14	28.23
ภาคใต้	ร้อยละของสปก.ที่ผ่านการตรวจ	10.75	11.43	11.05	12.83	12.77	11.77
	อัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง	39.48	44.69	36.51	33.26	28.27	36.44
สปก.ที่ผ่านการตรวจ (แห่ง)		33,617	30,706	35,927	116,889	58,798	
สปก.ที่ปฏิบัติไม่ถูกต้อง (แห่ง)		12,644	9,236	9,817	30,873	12,421	

สำหรับปี พ.ศ. 2547 สถานประกอบกิจการในพื้นที่กรุงเทพมหานครผ่านการตรวจมากที่สุด 19,665 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 33.45 ของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจในปี นี้ รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 10,311 แห่ง (ร้อยละ 17.54) ภาคกลาง 9,514 แห่ง

(ร้อยละ 16.18) ภาคใต้ 7,510 แห่ง (ร้อยละ 12.77) ภาคเหนือ 7,380 แห่ง (ร้อยละ 12.55) ส่วนในพื้นที่ 5 จังหวัดรอบกรุงเทพฯ มีสถานประกอบกิจการผ่านการตรวจน้อยที่สุดจำนวน 4,418 แห่ง (ร้อยละ 7.51)

5.2 อัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง

สถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจในช่วงปี พ.ศ. 2543-2547 มีแนวโน้มของอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้องลดลง โดยอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้องอยู่ในช่วงร้อยละ 21.12 – 37.61 ของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจในแต่ละปี (ตารางที่ 5.1) การที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้นำวิธีการตรวจแรงงานระบบรายงานมาเสริมการตรวจแรงงานแบบเดิมทำให้ในปี พ.ศ. 2546 มีสถานประกอบกิจการผ่านการตรวจแรงงานเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2545 ถึงประมาณ 3 เท่า อย่างไรก็ตาม อัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้องในปี พ.ศ. 2546 ลดลงจากปี พ.ศ. 2545 ร้อยละ 0.91 ซึ่งเป็นอัตราการลดลงที่น้อยกว่าปีอื่น เนื่องจากสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจด้วยระบบรายงานมีเป็นจำนวนมาก เมื่อพบว่าสถานประกอบกิจการปฏิบัติไม่ถูกต้องจำนวนมาก การส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจเพื่อหาข้อเท็จจริงและแนะนำ/สั่งการให้สถานประกอบกิจการปฏิบัติให้ถูกต้องจึงกระทำได้ไม่มากนัก เพราะอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่มีจำกัด ดังจะเห็นได้ว่าในปี พ.ศ.2546 สัดส่วนของการตรวจติดตามผลต่ำสุดในรอบ 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.47 เมื่อลดการตรวจแรงงานระบบรายงานลงในปี พ.ศ. 2547 พบว่า สัดส่วนของการตรวจติดตามผลเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 27.80 ทำให้สถานประกอบกิจการปฏิบัติไม่ถูกต้องลดลงมาก กล่าวคือ สถานประกอบกิจการปฏิบัติไม่ถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 21.12 ลดลงจากปี พ.ศ. 2546 ถึงร้อยละ 5.29 ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีโอกาสเข้าไปตรวจเยี่ยมเยียนและดำเนินการให้สถานประกอบกิจการปฏิบัติถูกต้องมากขึ้น

หากพิจารณาผลการตรวจสถานประกอบกิจการในช่วงปี พ.ศ. 2543 – 2547 จำแนกตามขนาดสถานประกอบกิจการ ประเภทอุตสาหกรรม และพื้นที่ จะพบว่ามีการตรวจเป็นดังนี้

5.2.1 ขนาดสถานประกอบกิจการ

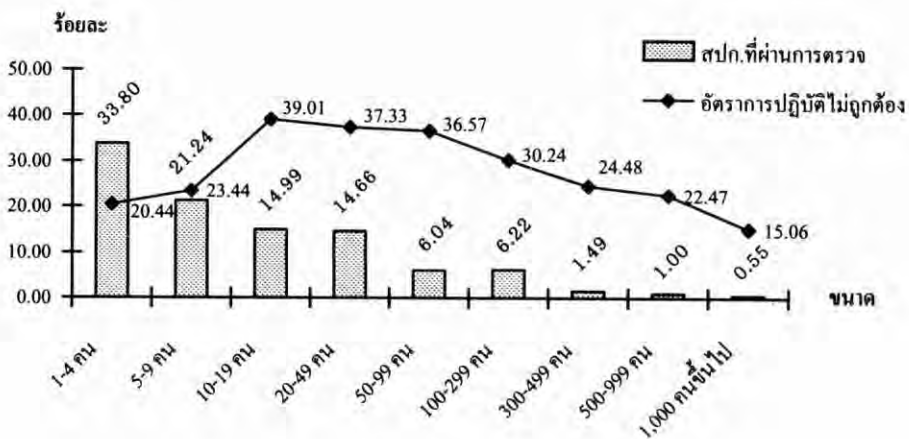
จากตารางที่ 5.2 เมื่อพิจารณาสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจในช่วงปี พ.ศ. 2543 – 2547 จำแนกตามขนาดสถานประกอบกิจการ พบว่า สถานประกอบกิจการที่มีขนาดลูกจ้าง 10 - 19 คน ปฏิบัติไม่ถูกต้องมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.01 ของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจทั้งหมด (เฉลี่ยในช่วง 5 ปี) รองลงมาได้แก่ ขนาดลูกจ้าง 20 - 49 คน (ร้อยละ 37.33) และขนาดลูกจ้าง 50 - 99 คน (ร้อยละ 36.57) ตามลำดับ ส่วนสถานประกอบกิจการที่มีขนาดลูกจ้าง 1,000 คนขึ้นไป ปฏิบัติไม่ถูกต้องน้อยที่สุด (ร้อยละ 15.06)

ในปี พ.ศ. 2547 สถานประกอบกิจการที่มีขนาดลูกจ้าง 50 – 99 คน ปฏิบัติไม่ถูกต้องมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.87 ของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจทั้งหมดในปี พ.ศ. 2547

รองลงมาได้แก่ ขนาดลูกจ้าง 10 - 19 คน (ร้อยละ 28.64) และขนาดลูกจ้าง 20 - 49 คน (ร้อยละ 26.23) ตามลำดับ ส่วนในขนาดลูกจ้าง 1,000 คนขึ้นไปปฏิบัติไม่ถูกต้องน้อยที่สุด (ร้อยละ 8.06) ซึ่งจะเห็นได้ว่า สถานประกอบการที่ผ่านการตรวจแล้วพบว่าปฏิบัติไม่ถูกต้องสูงสุด 3 อันดับแรกยังเป็นสถานประกอบการที่มีขนาดลูกจ้างกลุ่มเดิม

เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจในแต่ละขนาดสถานประกอบการตามแผนภูมิที่ 5.1 ซึ่งแสดงด้วยกราฟแท่ง กับอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้องซึ่งแสดงด้วยกราฟเส้นพบว่า สัดส่วนของสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจในแต่ละขนาดมีแนวโน้มลดลงเมื่อมีขนาดลูกจ้างมากขึ้น แต่เมื่อพิจารณาอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้องจะพบว่ายังมีแนวโน้มค่อนข้างสูงในสถานประกอบการที่มีขนาดลูกจ้าง 1 - 4 คนและปฏิบัติไม่ถูกต้องเพิ่มขึ้นในสถานประกอบการที่มีขนาดลูกจ้าง 5 - 9 คน และ 10 - 19 คน ส่วนสถานประกอบการที่มีขนาดลูกจ้าง 20 - 999 คน พบว่า อัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้องมีแนวโน้มลดลง แต่ก็ยังมีอัตราค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับสถานประกอบการที่มีขนาดลูกจ้าง 1 - 4 คน และขนาดลูกจ้าง 1,000 คนขึ้นไป ดังนั้นเจ้าหน้าที่ควรเข้าไปดำเนินการตรวจติดตามผลในสถานประกอบการที่มีขนาดลูกจ้าง 5 - 999 คนให้มากขึ้น เพื่อให้มีการปฏิบัติถูกต้องเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะสถานประกอบการที่มีขนาดลูกจ้าง 10 - 19 คน ขนาด 20 - 49 คน ขนาด 50 - 99 คน และขนาด 100 - 299 คน ซึ่งยังพบว่าอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้องสูงเกินกว่าร้อยละ 30

แผนภูมิที่ 5.1 ร้อยละของสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจแรงงานและอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้องเฉลี่ยในรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2543 - 2547) จำแนกตามขนาดสถานประกอบการ

5.2.2 ประเภทอุตสาหกรรม

ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2545 -2547) สถานประกอบการกิจการที่ผ่านการตรวจแล้วพบว่าปฏิบัติไม่ถูกต้องมากที่สุดเป็นกิจการหมวดโรงแรมและภัตตาคาร โดยเฉลี่ยปฏิบัติไม่ถูกต้องร้อยละ 30.58 ของสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจทั้งหมด รองลงมาได้แก่ หมวดการประมง (ร้อยละ 28.21) หมวดการก่อสร้าง (ร้อยละ 27.55) และหมวดการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน (ร้อยละ 27.26) ส่วนสถานประกอบการที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องในหมวดอื่นๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในช่วงร้อยละ 20.75 – 26.95 ยกเว้นหมวดตัวกลางทางการเงิน ซึ่งมีสถานประกอบการปฏิบัติไม่ถูกต้องน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 11.04 (ตารางที่ 5.3)

สำหรับในปี พ.ศ. 2547 สถานประกอบการที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องมากที่สุดเป็นกิจการหมวดการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน คิดเป็นร้อยละ 27.83 ของสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจในหมวดนี้ รองลงมาได้แก่ หมวดเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้ (ร้อยละ 27.79) และหมวดโรงแรมและภัตตาคาร (ร้อยละ 25.59) ส่วนสถานประกอบการในหมวดอื่น ๆ ปฏิบัติไม่ถูกต้องอยู่ในช่วงร้อยละ 14.96 – 23.64 ยกเว้นหมวดตัวกลางทางการเงิน มีสถานประกอบการปฏิบัติไม่ถูกต้องน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.97

5.2.3 พื้นที่

ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2543 –2547) สถานประกอบการที่ผ่านการตรวจในพื้นที่ภาคใต้ปฏิบัติไม่ถูกต้องมากที่สุด โดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 36.44 รองลงมาได้แก่ ภาคเหนือ (ร้อยละ 31.03) ภาคกลาง (ร้อยละ 29.17) 5 จังหวัดรอบกรุงเทพ (ร้อยละ 29.08) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 28.23) ส่วนสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจในพื้นที่กรุงเทพมหานครปฏิบัติไม่ถูกต้องน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยปฏิบัติไม่ถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 24.87 (ตารางที่ 5.4)

เมื่อพิจารณาผลการตรวจเฉพาะปี พ.ศ. 2547 พบว่า สถานประกอบการที่ผ่านการตรวจในพื้นที่ภาคใต้ปฏิบัติไม่ถูกต้องมากที่สุดเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 28.27 รองลงมาได้แก่ 5 จังหวัดรอบกรุงเทพ (ร้อยละ 24.58) ภาคกลาง (ร้อยละ 23.79) ภาคเหนือ (ร้อยละ 23.41) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 23.14) ส่วนสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจในพื้นที่กรุงเทพมหานครปฏิบัติไม่ถูกต้องน้อยที่สุด (ร้อยละ 14.42)

สำหรับเรื่องที่สถานประกอบการปฏิบัติไม่ถูกต้องโดยพิจารณาจากสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจแรงงานในปี พ.ศ. 2547 พบว่า ปฏิบัติไม่ถูกต้องสูงสุดในเรื่องการจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน 8,991 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 15.29 ของสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจในปีนี้ รองลงมาได้แก่ เรื่องการส่งสำเนาระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน 5,831 แห่ง (ร้อยละ 9.92) และเรื่องการเผยแพร่และปิดประกาศข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน 5,444 แห่ง (ร้อยละ

9.26) ตามลำดับ โดยเรื่องที่สถานประกอบการปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานสูงสุด 10 อันดับแรกแสดงตามตารางที่ 5.5

ตารางที่ 5.5 จำนวนและร้อยละของสถานประกอบการ จำแนกตามเรื่องที่ปฏิบัติไม่ถูกต้อง ตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานสูงสุด 10 อันดับแรก พ.ศ. 2547

เรื่องที่ปฏิบัติไม่ถูกต้อง	ปฏิบัติไม่ถูกต้อง	
	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
1. การจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน	8,991	15.29
2. การส่งสำเนาระเบียบข้อบังคับ ฯ	5,831	9.92
3. การเผยแพร่และปิดประกาศข้อบังคับฯ โดยเปิดเผย ณ สถานที่ทำงานของลูกจ้าง	5,444	9.26
4. การจัดทำทะเบียนลูกจ้าง	5,235	8.90
5. วันหยุดพักผ่อนประจำปี	3,353	5.70
6. การจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าล่วงเวลาในวันหยุด	3,351	5.70
7. การจ่ายค่าจ้างในวันหยุดพักผ่อนประจำปี	3,235	5.50
8. การจ่ายค่าจ้างตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ	2,762	4.70
9. การจ่ายค่าจ้างในวันลาป่วย	2,648	4.50
10. การจัดทำทะเบียนเวลาทำงาน	2,572	4.37

หมายเหตุ สถานประกอบการที่ผ่านการตรวจแรงงานทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2547 มีจำนวน 58,798 แห่ง

6. การตรวจความปลอดภัย

การให้ความคุ้มครองดูแลความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานได้อาศัยระบบการตรวจแรงงานเป็นหลัก โดยมีกฎหมายความปลอดภัยในการทำงานและพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 เป็นบรรทัดฐาน นอกจากนี้ยังมีมาตรการ โครงการและ กิจกรรม เพื่อณรงค์ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานประกอบการดำเนินการดำเนินงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

การตรวจความปลอดภัยในการทำงานเป็นการตรวจให้สถานประกอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน ประกาศกระทรวงมหาดไทย และประกาศกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคมที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในการทำงาน โดยมุ่งเน้นให้การทำงานของลูกจ้างเป็นไปด้วยความปลอดภัยปราศจากอันตรายอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุและโรคจากการทำงาน รวมทั้งเพื่อแนะนำให้นายจ้างและลูกจ้างเข้าใจในสาระของกฎหมายอันจะนำไปใช้ประโยชน์ในการป้องกันอันตรายจากการทำงานและเป็นแนวทางให้เจ้าหน้าที่สามารถประเมินและวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติตามกฎหมาย

การตรวจความปลอดภัยในสถานประกอบการได้กำหนดประเภทการตรวจตามลักษณะการดำเนินงานของพนักงานตรวจแรงงานเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. การตรวจปกติ เป็นการตรวจความปลอดภัยครั้งแรกในสถานประกอบการแห่งนั้นซึ่งยังไม่ผ่านการตรวจความปลอดภัยมาก่อน หรือเป็นสถานประกอบการที่เคยผ่านการตรวจและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่สิ้นสุดลงแล้ว โดยมีลักษณะการตรวจเพื่อให้สถานประกอบการนั้นปฏิบัติตามกฎหมายความปลอดภัยในการทำงานซึ่งมิใช่การตรวจตามคำร้อง ตรวจติดตามผลตรวจอุบัติเหตุ หรือตรวจพิเศษ
2. การตรวจตามคำร้อง เป็นการตรวจความปลอดภัยในสถานประกอบการเมื่อมีคำร้องเรียนว่านายจ้าง หรือสถานประกอบการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายความปลอดภัยในการทำงาน
3. การตรวจติดตามผล เป็นการตรวจความปลอดภัยในสถานประกอบการอย่างต่อเนื่องจากการตรวจปกติ ตรวจตามคำร้อง ตรวจอุบัติเหตุ หรือตรวจพิเศษ เพื่อติดตามผลสถานประกอบการในการปฏิบัติตามกฎหมายความปลอดภัยในการทำงานตามคำสั่ง หรือคำแนะนำของพนักงานตรวจแรงงาน ซึ่งการตรวจติดตามผลสามารถมีได้มากกว่า 1 ครั้ง
4. การตรวจอุบัติเหตุ เป็นการตรวจความปลอดภัยในสถานประกอบการในกรณีพิเศษเมื่อมีเหตุการณ์หรือเกิดอุบัติเหตุขึ้นในสถานประกอบการแห่งนั้น

5. การตรวจพิเศษ เป็นการตรวจความปลอดภัยในสถานประกอบกิจการในกรณีพิเศษ ซึ่งเป็นการตรวจตาม โครงการเพื่อส่งเสริมให้สถานประกอบกิจการมีการปฏิบัติด้านความปลอดภัยในการทำงาน

6.1 สถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจ

การตรวจความปลอดภัยในช่วงปี พ.ศ. 2543 – 2545 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน สามารถดำเนินการตรวจสถานประกอบกิจการอยู่ในช่วง 18,182 - 30,176 แห่ง แต่ในปี พ.ศ 2546 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้นำรูปแบบการตรวจความปลอดภัยด้วยระบบรายงานมาเสริม การตรวจความปลอดภัยแบบเดิม จึงทำให้ในปี พ.ศ. 2546 มีสถานประกอบกิจการผ่านการตรวจ สูงถึง 61,647 แห่ง (ตารางที่ 6.1)

สำหรับในปี พ.ศ. 2547 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้ดำเนินการตรวจความปลอดภัยในสถานประกอบกิจการ รวม 23,938 แห่ง โดยมีลูกจ้างผ่านการตรวจ 1,550,441 คน จำแนกเป็นเพศชาย 745,590 คน คิดเป็นร้อยละ 48.09 เพศหญิง 804,851 คน (ร้อยละ 51.91)

ตารางที่ 6.1 สถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจและอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง พ.ศ 2543 – 2547

พ.ศ.	สปก.ที่ ผ่านการ ตรวจ (แห่ง)	ลูกจ้างที่ ผ่านการ ตรวจ (คน)	สปก.ที่ ปฏิบัติไม่ ถูกต้อง (แห่ง)	อัตราการ ปฏิบัติไม่ ถูกต้อง (ร้อยละ)	สปก.ที่ผ่านการตรวจ จำแนกตามประเภทการตรวจ (แห่ง)				
					ตรวจ ปกติ	ตรวจ ตามคำร้อง	ตรวจ ติดตามผล	ตรวจ อุบัติเหตุ	ตรวจ พิเศษ
2543	18,182 (100.00)	1,010,386	4,794	26.36	10,991 (60.45)	128 (0.70)	6,402 (35.21)	43 (0.24)	618 (3.40)
2544	21,907 (100.00)	1,417,958	5,095	23.26	14,917 (68.09)	149 (0.68)	6,419 (29.30)	30 (0.14)	392 (1.79)
2545	30,176 (100.00)	2,521,721	5,780	19.15	20,487 (67.89)	216 (0.72)	9,150 (30.32)	27 (0.09)	296 (0.98)
2546	61,647 (100.00)	2,619,611	6,409	10.40	49,705 (80.63)	162 (0.26)	7,914 (12.84)	20 (0.03)	3,846 (6.24)
2547	23,938 (100.00)	1,550,441	3,360	14.04	18,093 (75.39)	172 (0.72)	5,540 (23.09)	14 (0.06)	179 (0.75)

การตรวจความปลอดภัยในช่วงปี พ.ศ. 2543-2547 เมื่อพิจารณาจำแนกตามประเภท การตรวจ ขนาดสถานประกอบกิจการ ประเภทอุตสาหกรรม และพื้นที่ สรุปได้ดังนี้

6.1.1 ประเภทการตรวจความปลอดภัย

สถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจความปลอดภัยในช่วงปี พ.ศ. 2543 - 2547 ส่วนใหญ่เป็นการตรวจปกติมากที่สุด โดยในรอบ 5 ปี ที่ผ่านมา (พ.ศ. 2543 - 2547) สัดส่วนของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจปกติมีค่าประมาณร้อยละ 60.45 - 80.63 ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วง 5 ปี โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2546 ที่มีการตรวจความปลอดภัยระบบรายงาน ร่องลงมาได้แก่ การตรวจติดตามผล สัดส่วนที่ผ่านการตรวจมีค่าประมาณร้อยละ 12.84 - 35.21 สำหรับการตรวจตามคำร้อง ตรวจอุบัติเหตุ และตรวจพิเศษ มีสัดส่วนของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจประมาณร้อยละ 0.26-0.72 ร้อยละ 0.03-0.24 และร้อยละ 0.75-6.24 ตามลำดับ (ตารางที่ 6.1)

เมื่อพิจารณาเฉพาะปี พ.ศ. 2547 พบว่า สถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจเป็นการตรวจปกติ 18,093 แห่ง (ร้อยละ 75.39) ตรวจตามคำร้อง 172 แห่ง (ร้อยละ 0.72) ตรวจติดตามผล 5,540 แห่ง (ร้อยละ 23.09) ตรวจอุบัติเหตุ 14 แห่ง (ร้อยละ 0.06) และตรวจพิเศษ 179 แห่ง (ร้อยละ 0.75)

6.1.2 ขนาดสถานประกอบกิจการ

สถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจความปลอดภัยในช่วงปี พ.ศ. 2543 -2547 เป็นสถานประกอบกิจการที่มีขนาดลูกจ้าง 1 - 4 คน มากที่สุด โดยเฉลี่ยในรอบ 5 ปี มีสถานประกอบกิจการที่มีขนาดลูกจ้าง 1 - 4 คน ผ่านการตรวจคิดเป็นร้อยละ 30.82 ของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจ ร่องลงมาเป็นสถานประกอบกิจการที่มีขนาดลูกจ้าง 5 - 9 คน (ร้อยละ 20.56) ขนาดลูกจ้าง 20 - 49 คน (ร้อยละ 15.71) ขนาดลูกจ้าง 10 - 19 คน (ร้อยละ 15.13) ขนาดลูกจ้าง 100 - 299 คน (ร้อยละ 7.26) และขนาดลูกจ้าง 50 - 99 คน (ร้อยละ 6.79) ตามลำดับ สำหรับสถานประกอบกิจการที่มีขนาดลูกจ้าง 300- 499 คน มีสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจเฉลี่ยในรอบ 5 ปีคิดเป็นร้อยละ 1.85 และขนาดลูกจ้าง 500 - 999 คน คิดเป็นร้อยละ 1.15 และในขนาดลูกจ้าง 1,000 คนขึ้นไปมีสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจเพียงร้อยละ 0.73 (ตารางที่ 6.2)

เมื่อพิจารณาการตรวจความปลอดภัยจำแนกตามขนาดสถานประกอบกิจการเฉพาะในปี พ.ศ. 2547 จะพบว่า สถานประกอบกิจการที่มีขนาดลูกจ้าง 1 - 4 คน ผ่านการตรวจมากที่สุด 7,206 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 30.10 ของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจทั้งหมดในปี พ.ศ. 2547 และในขนาดลูกจ้าง 1,000 คนขึ้นไป ผ่านการตรวจน้อยที่สุด 202 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 0.84 จะเห็นได้ว่าสถานประกอบกิจการที่มีขนาดลูกจ้างมากขึ้นจะผ่านการตรวจน้อยลง รายละเอียดแสดงตามตารางที่ 6.2

ตารางที่ 6.2 ร้อยละของสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจความปลอดภัย
และอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง จำแนกตามขนาดสถานประกอบการ พ.ศ. 2543 – 2547

พ.ศ.	ขนาดสถานประกอบการ								
	1-4 คน	5-9 คน	10-19 คน	20-49 คน	50-99 คน	100-299 คน	300-499 คน	500-999 คน	1,000 คนขึ้นไป
สถานประกอบการที่ผ่านการตรวจ (ร้อยละของสปก. ที่ผ่านการตรวจ)									
2543	4,536 (24.95)	3,638 (20.01)	2,917 (16.04)	3,434 (18.89)	1,542 (8.48)	1,468 (8.07)	352 (1.94)	189 (1.04)	106 (0.58)
2544	6,354 (29.00)	4,501 (20.55)	3,329 (15.20)	3,387 (15.46)	1,562 (7.13)	1,787 (8.16)	484 (2.21)	291 (1.33)	212 (0.97)
2545	9,200 (30.49)	6,168 (20.44)	4,382 (14.52)	4,752 (15.75)	2,173 (7.20)	2,307 (7.65)	574 (1.90)	383 (1.27)	237 (0.79)
2546	24,376 (39.54)	13,801 (22.39)	9,396 (15.24)	8,094 (13.13)	2,372 (3.85)	2,349 (3.81)	569 (0.92)	408 (0.66)	282 (0.46)
2547	7,206 (30.10)	4,643 (19.40)	3,510 (14.66)	3,668 (15.32)	1,748 (7.30)	2,060 (8.61)	551 (2.30)	350 (1.46)	202 (0.84)
ร้อยละเฉลี่ย	30.82	20.56	15.13	15.71	6.79	7.26	1.85	1.15	0.73
สถานประกอบการที่ปฏิบัติไม่ถูกต้อง (อัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง)									
2543	429 (9.45)	578 (15.88)	686 (23.51)	1,095 (31.88)	897 (58.17)	806 (54.90)	171 (48.57)	92 (48.67)	40 (37.73)
2544	588 (9.25)	701 (15.57)	897 (26.95)	1,238 (36.55)	652 (41.74)	711 (39.79)	156 (32.23)	96 (32.99)	56 (26.42)
2545	682 (7.41)	729 (11.82)	995 (22.71)	1,447 (30.45)	790 (36.36)	812 (35.20)	156 (27.18)	112 (29.24)	57 (24.05)
2546	1,611 (6.61)	1,108 (8.03)	1,018 (10.83)	1,197 (14.79)	592 (24.96)	625 (26.61)	122 (21.44)	90 (22.06)	46 (16.31)
2547	377 (5.23)	387 (8.34)	557 (15.87)	722 (9.68)	520 (29.75)	587 (28.50)	133 (24.14)	58 (16.57)	19 (9.41)
ร้อยละเฉลี่ย	7.59	11.93	19.97	26.67	38.20	37.00	30.71	29.91	22.78

6.1.3 ประเภทอุตสาหกรรม

สถานประกอบการที่ผ่านการตรวจความปลอดภัยในช่วงปี พ.ศ. 2545 – 2547 ส่วนใหญ่เป็นหมวดการขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ในครัวเรือนมากที่สุด โดยในรอบ 3 ปี มีสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจเฉลี่ยร้อยละ 40.31 ของสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจทั้งหมด รองลงมาได้แก่ หมวดการผลิต (ร้อยละ 28.51) และหมวดบริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ (ร้อยละ 6.07) ตามลำดับ ส่วนหมวดอื่น ๆ มีสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจโดยเฉลี่ยร้อยละ 1.17 – 5.98 ยกเว้นหมวดการเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้ หมวดการประมง หมวดการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน หมวดการไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา หมวดการศึกษา และหมวดลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล มีสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจโดยเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 1 (ตารางที่ 6.3)

เมื่อพิจารณาเฉพาะสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจความปลอดภัย จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมของปี พ.ศ. 2547 พบว่า หมวดการขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน มีสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจมากที่สุด 9,312 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 38.90 ของสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจความปลอดภัยในปี พ.ศ. 2547 รองลงมาเป็นหมวดการผลิต 7,359 แห่ง (ร้อยละ 30.74) และหมวดโรงแรมและภัตตาคาร 1,431 แห่ง (ร้อยละ 5.98) ตามลำดับ ในขณะที่หมวดลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคลมีสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจน้อยที่สุด 8 แห่ง หรือเพียงร้อยละ 0.03 เท่านั้น

**ตารางที่ 6.3 ร้อยละของสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจความปลอดภัย
และอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม พ.ศ. 2545-2547**

ประเภทอุตสาหกรรม	ร้อยละของสถานประกอบการที่ ผ่านการตรวจ				อัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง (ร้อยละ)			
	2545	2546	2547	เฉลี่ย	2545	2546	2547	เฉลี่ย
	- เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	0.33	0.78	0.73	0.61	18.00	8.51	11.49
- การประมง	0.03	0.10	0.10	0.08	33.33	6.25	20.00	19.86
- การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	0.65	0.57	1.14	0.79	24.49	17.19	34.80	25.49
- การผลิต	30.09	24.70	30.74	28.51	29.88	17.60	24.22	23.90
- การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	0.65	0.42	0.57	0.55	25.51	13.03	6.62	15.05
- การก่อสร้าง	4.91	5.22	4.94	5.02	25.96	14.18	17.51	19.22
- การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน	41.50	40.53	38.90	40.31	12.89	7.48	8.23	9.53
- โรงแรมและภัตตาคาร	6.27	5.69	5.98	5.98	16.76	8.07	10.13	11.65
- การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	3.79	4.32	3.99	4.03	24.21	13.29	15.39	17.63
- ดั๊กกลางทางการเงิน	2.92	4.08	3.28	3.43	5.11	5.33	3.56	4.67
- บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการ ทางธุรกิจ	4.68	7.73	5.79	6.07	10.62	5.37	6.93	7.64
- การศึกษา	0.48	1.18	0.71	0.79	4.14	4.82	4.68	4.55
- การบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	0.70	1.81	1.00	1.17	20.38	7.16	4.58	10.71
- การให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคล อื่นๆ	2.73	2.87	2.09	2.56	12.61	6.89	8.20	9.23
- ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	0.26	-	0.03	0.15	8.97	-	0.00	4.99
	จำนวนสปก.ที่ผ่านการตรวจ(แห่ง)				จำนวนสปก.ที่ปฏิบัติไม่ถูกต้อง(แห่ง)			
	30,176	61,647	23,938	38,587	5,780	6,409	3,360	5,183

หมายเหตุ เป็นข้อมูล พ.ศ. 2545 – 2547 เนื่องจากกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้ปรับปรุงการประมวลผล
จำแนกตามมาตรฐานประเภทอุตสาหกรรมระบบ ISIC ในปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา

6.1.4 พื้นที่

สถานประกอบการที่ผ่านการตรวจในช่วงปี พ.ศ. 2543 – 2547 ส่วนใหญ่เป็น
สถานประกอบการในพื้นที่กรุงเทพมหานครมากที่สุด โดยเฉลี่ยในรอบ 5 ปี ผ่านการตรวจคิดเป็น
ร้อยละ 33.17 ของสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออก
เฉิงเหนือ (ร้อยละ 17.48) ภาคกลาง (ร้อยละ 17.18) ภาคเหนือ (ร้อยละ 13.82) และภาคใต้ (ร้อยละ

11.23) ส่วนพื้นที่ 5 จังหวัดรอบกรุงเทพฯ มีสถานประกอบกิจการผ่านการตรวจความปลอดภัยน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 7.13 (ตารางที่ 6.4)

สำหรับปี พ.ศ. 2547 สถานประกอบกิจการในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือผ่านการตรวจมากที่สุด 5,147 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 21.61 ของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจในปีนี้ รองลงมาได้แก่ กรุงเทพมหานคร (ร้อยละ 21.50) ภาคกลาง (ร้อยละ 20.75) ภาคใต้ (ร้อยละ 14.58) และภาคเหนือ (ร้อยละ 13.48) ตามลำดับ ส่วนพื้นที่ 5 จังหวัดรอบกรุงเทพฯ มีสถานประกอบกิจการผ่านการตรวจความปลอดภัยน้อยที่สุด (ร้อยละ 8.07)

ตารางที่ 6.4 ร้อยละของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจความปลอดภัย และอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง จำแนกตามพื้นที่ พ.ศ. 2543 – 2547

พื้นที่	ร้อยละของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจและอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง	พ.ศ.					เฉลี่ย
		2543	2544	2545	2546	2547	
กรุงเทพมหานคร	ร้อยละของสปก.ที่ผ่านการตรวจ	38.14	41.23	40.59	24.37	21.50	33.17
	อัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง	21.19	17.32	15.16	6.28	8.39	13.67
5 จังหวัดรอบ กรุงเทพ	ร้อยละของสปก.ที่ผ่านการตรวจ	6.98	4.32	4.79	11.48	8.07	7.13
	อัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง	52.00	39.70	36.61	9.48	30.12	33.58
ภาคกลาง	ร้อยละของสปก.ที่ผ่านการตรวจ	13.44	15.99	15.26	20.45	20.75	17.18
	อัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง	35.63	34.00	28.60	12.32	20.29	26.17
ภาคเหนือ	ร้อยละของสปก.ที่ผ่านการตรวจ	12.28	14.42	13.16	15.78	13.48	13.82
	อัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง	21.81	22.35	16.82	18.88	11.06	18.18
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ร้อยละของสปก.ที่ผ่านการตรวจ	18.91	14.13	16.13	16.59	21.61	17.48
	อัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง	25.82	17.76	13.58	5.96	8.93	14.41
ภาคใต้	ร้อยละของสปก.ที่ผ่านการตรวจ	10.26	9.91	10.06	11.33	14.58	11.23
	อัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง	22.41	32.63	24.63	11.39	14.87	21.17
สปก.ที่ผ่านการตรวจ (แห่ง)		18,182	21,907	30,176	61,647	23,938	
สปก. ที่ปฏิบัติไม่ถูกต้อง (แห่ง)		4,794	5,095	5,780	6,409	3,360	

6.2 อัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้อง

ในช่วงปี พ.ศ. 2543-2547 สถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจมีแนวโน้มของอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้องลดลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 จนถึงปี พ.ศ. 2546 โดยอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้องอยู่ในช่วงร้อยละ 10.40-26.36 ของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจในแต่ละปี (ตารางที่ 6.1) แต่ในปี พ.ศ. 2547 ปรับตัวเพิ่มขึ้น โดยมีอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้องอยู่ที่ร้อยละ 14.04 อย่างไรก็ตาม

ภาพรวมในช่วง 5 ปี สถานประกอบการที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องจากการตรวจความปลอดภัยมีอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้องลดลงเฉลี่ยร้อยละ 3.08 ต่อปี การที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้นำวิธีการตรวจความปลอดภัยระบบรายงานมาเสริมการตรวจความปลอดภัยแบบเดิม ทำให้ในปี พ.ศ. 2546 มีสถานประกอบการผ่านการตรวจความปลอดภัยเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2545 ถึงประมาณ 2 เท่า ผลการตรวจพบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2543 – 2546 อัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้องมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 26.36 ในปี พ.ศ. 2543 เหลือร้อยละ 10.40 ในปี พ.ศ. 2546 แล้วเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็นร้อยละ 14.04 ในปี พ.ศ. 2547

หากพิจารณาผลการตรวจสถานประกอบการในช่วงปี พ.ศ. 2543 – 2547 จำแนกตามขนาดสถานประกอบการ ประเภทอุตสาหกรรม และพื้นที่ จะพบว่า มีผลการตรวจเป็นดังนี้

6.2.1 ขนาดสถานประกอบการ

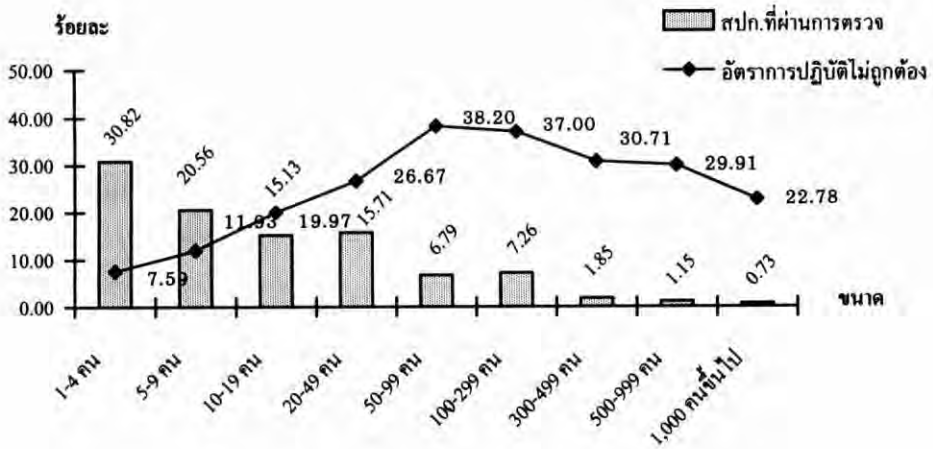
จากตารางที่ 6.2 เมื่อพิจารณาสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจความปลอดภัยในช่วงปี พ.ศ. 2543 – 2547 จำแนกตามขนาดสถานประกอบการ พบว่า สถานประกอบการที่มีขนาดลูกจ้าง 50 - 99 คน ปฏิบัติไม่ถูกต้องมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.20 ของสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจทั้งหมด (เฉลี่ยในช่วง 5 ปี) รองลงมาได้แก่ ขนาดลูกจ้าง 100 - 299 คน (ร้อยละ 37.00) และขนาดลูกจ้าง 300 - 499 คน (ร้อยละ 30.71) ส่วนสถานประกอบการที่มีขนาดลูกจ้าง 1 – 4 คนปฏิบัติไม่ถูกต้องน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 7.59

ในปี พ.ศ. 2547 สถานประกอบการที่มีขนาดลูกจ้าง 50-99 คน ปฏิบัติไม่ถูกต้องมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.75 ของสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจทั้งหมดในปี พ.ศ. 2547 รองลงมาได้แก่ ขนาดลูกจ้าง 100 – 299 คน (ร้อยละ 28.50) และขนาดลูกจ้าง 300-499 คน (ร้อยละ 24.14) ตามลำดับ ส่วนในขนาดลูกจ้าง 1- 4 คน ปฏิบัติไม่ถูกต้องน้อยที่สุด (ร้อยละ 5.23) ซึ่งจะเห็นได้ว่า สถานประกอบการที่ผ่านการตรวจแล้วพบว่าปฏิบัติไม่ถูกต้องสูงสุด 3 อันดับแรกยังเป็นสถานประกอบการที่มีขนาดลูกจ้างกลุ่มเดิม

เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจในแต่ละขนาดสถานประกอบการจากแผนภูมิที่ 6.1 ซึ่งแสดงด้วยกราฟแท่งกับอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้องซึ่งแสดงด้วยกราฟเส้น พบว่า สัดส่วนของสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจความปลอดภัยในแต่ละขนาดมีแนวโน้มลดลงเมื่อมีขนาดลูกจ้างมากขึ้น แต่เมื่อพิจารณาอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้องจะพบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในสถานประกอบการที่มีขนาดลูกจ้างต่ำกว่า 100 คน ส่วนสถานประกอบการที่มีขนาดลูกจ้าง 100 คนขึ้นไป พบว่า อัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้องมีแนวโน้มลดลง แต่ก็ยังมีอัตราค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับสถานประกอบการที่มีขนาดลูกจ้าง 1- 4 คน ขนาดลูกจ้าง 5 - 9 คน และขนาดลูกจ้าง 10 - 19 คน ดังนั้น เจ้าหน้าที่ควรเข้าไปดำเนินการตรวจความปลอดภัย

ในสถานประกอบการที่มีขนาดลูกจ้าง 20 คนขึ้นไปให้มากขึ้น เพื่อให้มีการปฏิบัติถูกต้องเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสถานประกอบการที่มีขนาดลูกจ้าง 50 – 99 คน ขนาดลูกจ้าง 100-299 คน และขนาดลูกจ้าง 300-499 คน ซึ่งยังพบว่ามียุทธการปฏิบัติไม่ถูกต้องสูงเกินกว่าร้อยละ 30

แผนภูมิที่ 6.1 ร้อยละของสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจความปลอดภัยและอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้องเฉลี่ยในรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2543 -2547) จำแนกตามขนาดสถานประกอบการ

6.2.2 ประเภทอุตสาหกรรม

ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2545 – 2547) สถานประกอบการที่ผ่านการตรวจความปลอดภัยแล้วพบว่า ปฏิบัติไม่ถูกต้องมากที่สุดเป็นกิจการในหมวดการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน โดยเฉลี่ยปฏิบัติไม่ถูกต้องร้อยละ 25.49 ของสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจความปลอดภัยทั้งหมด รองลงมาได้แก่ หมวดการผลิต (ร้อยละ 23.90) หมวดการประมง (ร้อยละ 19.86) และหมวดการก่อสร้าง (ร้อยละ 19.22) ตามลำดับ ส่วนสถานประกอบการที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องในหมวดอื่น ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในช่วงร้อยละ 4.55-17.63 (ตารางที่ 6.3)

สำหรับในปี พ.ศ. 2547 สถานประกอบการที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องมากที่สุดเป็นกิจการหมวดการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน โดยปฏิบัติไม่ถูกต้องร้อยละ 34.80 ของสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจความปลอดภัยในหมวดนี้ รองลงมาได้แก่ หมวดการผลิต (ร้อยละ 24.22) หมวดการประมง (ร้อยละ 20.00) และหมวดการก่อสร้าง (ร้อยละ 17.51) ตามลำดับ ส่วนสถานประกอบการที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องในหมวดอื่น ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในช่วงร้อยละ 3.56-15.39 ยกเว้นหมวดลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคลที่ปฏิบัติถูกต้องทั้งหมด

6.2.3 พื้นที่

ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2543 – 2547) สถานประกอบการกิจการที่ผ่านการตรวจในพื้นที่ 5 จังหวัดรอบกรุงเทพฯปฏิบัติไม่ถูกต้องมากที่สุด โดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 33.58 รองลงมา ได้แก่ ภาคกลาง (ร้อยละ 26.17) ภาคใต้ (ร้อยละ 21.17) ภาคเหนือ (ร้อยละ 18.18) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 14.41) ตามลำดับ โดยสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปฏิบัติไม่ถูกต้องน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยปฏิบัติไม่ถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 13.67 (ตารางที่ 6.4)

เมื่อพิจารณาผลการตรวจเฉพาะปี พ.ศ. 2547 พบว่า สถานประกอบการที่ผ่านการตรวจในพื้นที่ 5 จังหวัดรอบกรุงเทพฯปฏิบัติไม่ถูกต้องมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.12 รองลงมา ได้แก่ ภาคกลาง (ร้อยละ 20.29) ภาคใต้ (ร้อยละ 14.87) ภาคเหนือ (ร้อยละ 11.06) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 8.93) โดยสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจในพื้นที่กรุงเทพมหานครปฏิบัติไม่ถูกต้องน้อยที่สุด (ร้อยละ 8.39)

สำหรับผลการตรวจความปลอดภัยในปี พ.ศ. 2547 หากพิจารณาเรื่องที่สถานประกอบการปฏิบัติไม่ถูกต้องตามประกาศกระทรวงเกี่ยวกับเรื่อง ความปลอดภัยในการทำงานของลูกจ้าง 17 ฉบับ พบว่า ปฏิบัติไม่ถูกต้องสูงสุดในเรื่อง ความปลอดภัยในการทำงานของลูกจ้าง 1,559 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 6.51 ของสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจ รองลงมาได้แก่ เรื่อง การป้องกันและระงับอัคคีภัยฯ 1,294 แห่ง (ร้อยละ 5.41) และเรื่องคณะกรรมการความปลอดภัยฯ 808 แห่ง (ร้อยละ 3.38) โดยเรื่องที่สถานประกอบการปฏิบัติไม่ถูกต้องตามประกาศกระทรวงเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานของลูกจ้างสูงสุด 10 อันดับแรกแสดงตามตารางที่ 6.5

ตารางที่ 6.5 จำนวนและร้อยละของสถานประกอบกิจการ จำแนกตามเรื่องที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามประกาศกระทรวงเรื่อง ความปลอดภัยในการทำงานของลูกจ้าง สูงสุด 10 อันดับแรก พ.ศ. 2547

เรื่องที่ปฏิบัติไม่ถูกต้อง	ปฏิบัติไม่ถูกต้องสูงสุด	
	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
1. ความปลอดภัยในการทำงานของลูกจ้าง	1,559	6.51
2. การป้องกันและระงับอุบัติเหตุในสถานประกอบกิจการเพื่อความปลอดภัยในการทำงานสำหรับลูกจ้าง	1,294	5.41
3. คณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน	808	3.38
4. ความปลอดภัยเกี่ยวกับไฟฟ้า	205	0.86
5. ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักร	146	0.61
6. ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย	133	0.56
7. ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับภาวะแวดล้อม (ความร้อน แสงสว่าง และเสียง)	84	0.35
8. ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับปืนจั่น	80	0.33
9. ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับภาวะแวดล้อม (สารเคมี)	37	0.15
10. ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับหม้อน้ำ	35	0.15

หมายเหตุ สถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจความปลอดภัยทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2547 มีจำนวน 23,938 แห่ง

7. การประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน

7.1 จำนวนการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน

จำนวนการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน หมายถึง จำนวนลูกจ้างที่เจ้าหน้าที่ได้วินิจฉัยแล้วว่าประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน จนเป็นเหตุให้หยุดงานไม่เกิน 3 วัน หรือหยุดงานเกิน 3 วัน หรือสูญเสียอวัยวะ หรือทุพพลภาพ หรือตาย

หน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลสถิติการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานของลูกจ้างในสถานประกอบกิจการ คือ สำนักงานประกันสังคม โดยรวบรวมจากลูกจ้างที่มาขอรับเงินทดแทน และได้รับการวินิจฉัยว่ามีสิทธิได้รับเงินทดแทน

ผลการศึกษาข้อมูลการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานในระหว่าง พ.ศ. 2543 – 2547 พบว่ามีจำนวนเพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2543 มีการประสบอันตราย จำนวน 179,566 ราย เมื่อจำแนกความร้ายแรงของการประสบอันตราย พบว่ามีกรประสบอันตรายถึงตาย 620 ราย ทุพพลภาพ 16 ราย สูญเสียอวัยวะบางส่วน 3,516 ราย หยุดงานเกิน 3 วัน 48,338 ราย และหยุดงานไม่เกิน 3 วัน 127,076 ราย ส่วนในปีต่อ ๆ มาคือปี พ.ศ. 2544 – 2547 สถิติการประสบอันตรายมีจำนวนเพิ่มขึ้นโดยลำดับ จากปี พ.ศ. 2544 มีการประสบอันตราย 189,621 ราย เพิ่มขึ้นเป็น 215,534 ราย ในปี พ.ศ. 2547 (รายละเอียดตามตารางที่ 7.1) ทั้งนี้เป็นผลมาจากตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา ได้มีการขยายการคุ้มครองไปยังลูกจ้างที่อยู่ในสถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป จึงทำให้มีลูกจ้างมาขอรับเงินทดแทนเนื่องจากการประสบอันตรายจากการทำงานเพิ่มขึ้น

เมื่อพิจารณาถึงความร้ายแรงของการประสบอันตราย ในระหว่างปี พ.ศ. 2543 – 2547 จะพบว่า ลูกจ้างส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 70.77 – 73.30 ของลูกจ้างที่ประสบอันตรายจากการทำงานทั้งหมดได้รับอันตรายเพียงเล็กน้อย กล่าวคือ มีการหยุดงานไม่เกิน 3 วัน รองลงมาได้รับอันตรายจนเป็นเหตุให้หยุดงานเกิน 3 วัน มีประมาณร้อยละ 24.54 – 26.92 นอกเหนือจากนี้ ลูกจ้างเพียงเล็กน้อยได้รับอันตรายจนเป็นเหตุให้สูญเสียอวัยวะบางส่วนประมาณร้อยละ 1.75 – 1.96 ตายร้อยละ 0.32 – 0.40 และทุพพลภาพมีเพียงร้อยละ 0.007 – 0.010 ของลูกจ้างที่ประสบอันตรายจากการทำงานทั้งหมด

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าลูกจ้างที่ได้รับอันตรายในขั้นรุนแรง (ตาย ทุพพลภาพและสูญเสียอวัยวะบางส่วน) จะมีสัดส่วนไม่มากนักแต่เมื่อพิจารณาอัตราเพิ่มของการประสบอันตรายจำแนกตามความร้ายแรงในระหว่างปี พ.ศ. 2543 – 2547 จะพบว่าลูกจ้างที่ได้รับอันตรายจนถึงขั้นทุพพลภาพมีอัตราเพิ่มสูงสุดโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.93 ต่อปี รองลงมาได้แก่ ลูกจ้างที่

ตายเนื่องจากการทำงานมีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 8.87 ต่อปี ขณะที่ลูกจ้างได้รับอันตรายไม่รุนแรง (ทำงานไม่ได้ชั่วคราว) มีอัตราเพิ่มของการประสบอันตรายน้อยกว่า กล่าวคือ หุุดงานไม่เกิน 3 วัน มีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5.68 ต่อปี และหุุดงานเกิน 3 วัน มีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2.31 ต่อปี สำหรับลูกจ้างที่สูญเสียอวัยวะบางส่วนมีอัตราเพิ่มขึ้นน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 1.94 ต่อปี (รายละเอียดตามตารางที่ 7.1 และแผนภูมิที่ 7.1)

ตารางที่ 7.1 การประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน
จำแนกตามความร้ายแรง พ.ศ. 2543 – 2547

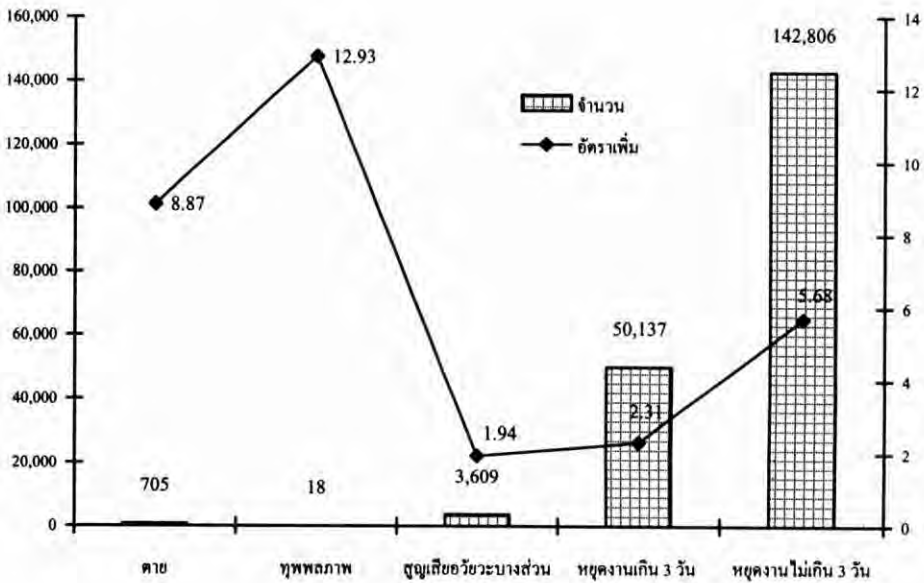
หน่วย: ราย

พ.ศ.	จำนวนที่วินิจฉัย (ราย)					
	รวม	ตาย	ทุพพลภาพ	สูญเสียอวัยวะบางส่วน	ทำงานไม่ได้ชั่วคราว	
					หุุดงานเกิน 3 วัน	หุุดงานไม่เกิน 3 วัน
2543	179,566 (100.00)	620 (0.34)	16 (0.008)	3,516 (1.96)	48,338 (26.92)	127,076 (70.77)
2544	189,621 (100.00)	607 (0.32)	20 (0.010)	3,510 (1.85)	48,077 (25.35)	137,407 (72.46)
2545	190,979 (100.00)	650 (0.34)	14 (0.007)	3,424 (1.79)	49,012 (25.66)	137,879 (72.20)
2546	210,673 (100.00)	787 (0.37)	17 (0.008)	3,821 (1.81)	52,364 (24.86)	153,684 (72.95)
2547	215,534 (100.00)	861 (0.40)	23 (0.010)	3,775 (1.75)	52,893 (24.54)	157,982 (73.30)
เฉลี่ย	197,275	705	18	3,609	50,137	142,806
อัตราเพิ่มเฉลี่ย/ปี	4.73	8.87	12.93	1.94	2.31	5.68

แผนภูมิที่ 7.1 จำนวนการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน และอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปี
จำแนกตามความร้ายแรง

จำนวนการประสบอันตราย

อัตราเพิ่ม

ความร้ายแรง

หมายเหตุ เป็นค่าเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. 2543 - 2547

7.2 อัตราการประสบอันตรายต่อลูกจ้าง 1,000 ราย

อัตราการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1,000 ราย คำนวณได้จากจำนวนการประสบอันตรายทั้งหมดใน 1 ปี หารด้วยจำนวนลูกจ้างที่อยู่ในข่ายกองทุนเงินทดแทนทั้งหมดคูณด้วย 1,000

ในปีพ.ศ. 2543 มีสถานประกอบกิจการหรือนายจ้างที่ขึ้นทะเบียนกับกองทุนเงินทดแทนจำนวน 74,617 ราย โดยมีลูกจ้างที่ขึ้นทะเบียนจำนวน 5,417,041 ราย และในปีต่อ ๆ มา จำนวนสถานประกอบกิจการหรือนายจ้างที่ขึ้นทะเบียนกับกองทุนเงินทดแทน และลูกจ้างในข่ายคุ้มครองของกองทุนเงินทดแทน มีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นลำดับจนถึงปี พ.ศ. 2547 มีนายจ้างที่ขึ้นทะเบียนจำนวน 293,361 ราย และลูกจ้างจำนวน 7,386,825 ราย (รายละเอียดตามตารางที่ 7.2)

ตารางที่ 7.2 อัตราการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1,000 ราย พ.ศ. 2543 – 2547

หน่วย : ราย

พ.ศ.	นายจ้าง ขึ้นทะเบียน จ่ายเงินสมทบ	จำนวนลูกจ้างใน ข่ายคุ้มครอง กองทุนฯ	จำนวนการประสบ อันตรายใน ข่ายกองทุนฯ	อัตราการประสบ อันตราย ต่อ ลูกจ้าง 1,000 ราย (ทุกความร้ายแรง)	อัตราการประสบอันตราย ต่อลูกจ้าง 1,000 ราย (ไม่รวมกรณีหยุดงาน ไม่เกิน 3 วัน)
2543	74,617	5,417,041	179,566	33.15	9.69
2544	79,235	5,544,436	189,621	34.20	9.42
2545	253,363	6,541,105	190,979	29.20	8.12
2546	273,626	7,033,907	210,673	29.95	8.10
2547	293,361	7,386,825	215,534	29.18	7.79

เมื่อพิจารณาจำนวนนายจ้างที่ขึ้นทะเบียน และลูกจ้างในข่ายกองทุนเงินทดแทน จะเห็นว่า ในปี พ.ศ. 2545 มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าเป็นอย่างมาก โดยในปี พ.ศ. 2544 มีนายจ้าง 79,235 ราย เทียบกับปี พ.ศ. 2545 ซึ่งมีนายจ้างเพิ่มขึ้นเป็น 253,363 ราย ส่วนลูกจ้างในปี พ.ศ. 2544 มี 5,544,436 ราย และในปี พ.ศ. 2545 เพิ่มขึ้นเป็น 6,541,105 ราย ซึ่งเป็นเพราะว่าเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2545 กองทุนเงินทดแทนได้ขยายการคุ้มครองไปยังสถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้าง ตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป จากเดิมที่คุ้มครองสถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ทำให้มี นายจ้างซึ่งมีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป มาขึ้นทะเบียนจำนวนมาก

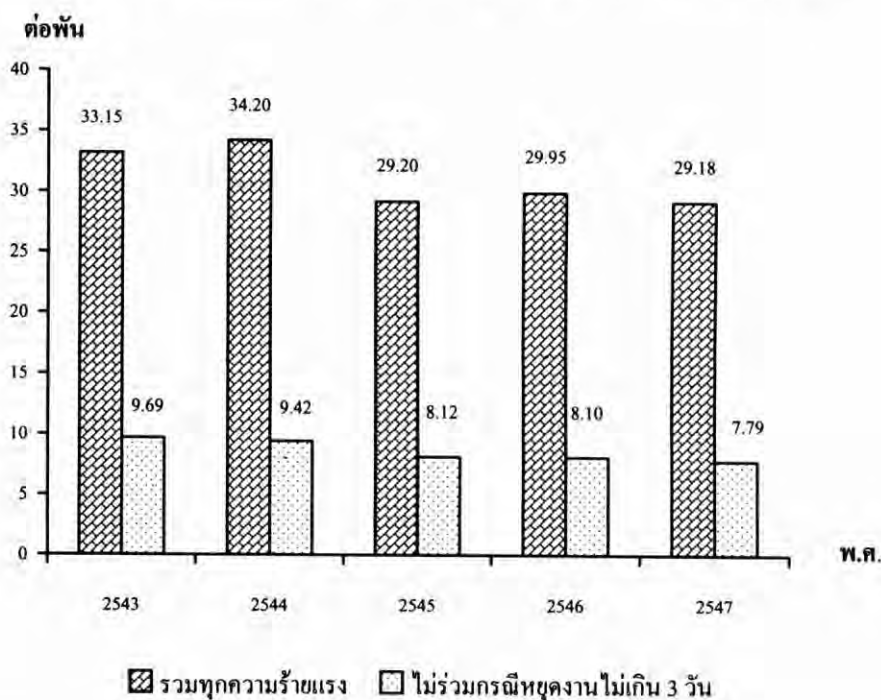
เมื่อคำนวณอัตราการประสบอันตรายของลูกจ้างทุกความร้ายแรงต่อลูกจ้างในข่าย กองทุนเงินทดแทน 1,000 ราย พบว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2543 - 2547 อัตราการประสบอันตรายมีค่า อยู่ระหว่าง 29.18 – 34.20 ราย ต่อลูกจ้าง 1,000 ราย โดยมีทิศทางลดลงค่อนข้างช้าจาก 33.15 ราย ในปี พ.ศ. 2543 เป็น 29.18 ราย ต่อลูกจ้าง 1,000 ราย ในปี พ.ศ. 2547 ทั้งนี้ เนื่องจากการคำนวณอัตราการ ประสบอันตรายดังกล่าวได้รวมผู้ที่ได้รับอันตรายเพียงเล็กน้อย (หยุดงานไม่เกิน 3 วัน) ซึ่งมีประมาณ ร้อยละ 70 – 73 ของผู้ที่ประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานทั้งหมด เมื่อคำนวณอัตราการประสบ- ันตรายจึงทำให้ภาพรวมของอัตราการประสบอันตรายสูง

เมื่อพิจารณาอัตราการประสบอันตรายต่อลูกจ้าง 1,000 ราย โดยไม่รวมกรณีหยุดงาน ไม่เกิน 3 วัน พบว่า มีอัตราลดลงตามลำดับ จากปี พ.ศ. 2543 อัตราการประสบอันตรายเท่ากับ 9.69 ราย ต่อลูกจ้าง 1,000 ราย ลดลงเหลือ 7.79 ราย ต่อลูกจ้าง 1,000 ราย ในปี พ.ศ. 2547 โดยใน

รอบ 5 ปีที่ผ่านมา มีอัตราการลดลง 1.90 ราย ต่อลูกจ้าง 1,000 ราย โดยเฉลี่ยลดลงปีละ 0.475 ราย ต่อลูกจ้าง 1,000 ราย

จากอัตราการประสบอันตรายดังกล่าวทำให้เห็นว่าการประสบอันตรายจากการทำงานของลูกจ้างโดยรวมมีแนวโน้มลดลงค่อนข้างช้า ทั้งในกลุ่มทุกความร้ายแรงและกลุ่มที่ไม่รวมกรณีหยุดงานไม่เกิน 3 วัน โดยเฉพาะในกลุ่มทุกความร้ายแรง อัตราการประสบอันตรายยังเป็นอัตราที่สูงกว่าค่าที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานเคยตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะลดเหลือ 26 ราย ต่อลูกจ้าง 1,000 ราย

แผนภูมิที่ 7.2 อัตราการประสบอันตรายต่อลูกจ้าง 1,000 ราย พ.ศ. 2543 – 2547

7.3 จังหวัดที่มีอัตราการประสบอันตรายต่อลูกจ้าง 1,000 ราย สูงสุด 10 อันดับแรก

เมื่อพิจารณาอัตราการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1,000 ราย เฉพาะปี พ.ศ. 2547 ของแต่ละจังหวัด พบว่า จังหวัดที่มีอัตราการประสบอันตรายต่อลูกจ้าง 1,000 รายสูงสุด 10 อันดับแรกได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสาคร ชะลา ตรัง นครสวรรค์ นครนายก สุพรรณบุรี ฉะเชิงเทรา นครปฐม และสมุทรสงคราม โดยลูกจ้างในจังหวัดสมุทรปราการ มีอัตราการประสบอันตรายเท่ากับ 65.19 รายต่อลูกจ้าง 1,000 ราย รองลงมาคือ จังหวัดสมุทรสาครมีอัตราเท่ากับ 49.91 ราย ต่อ 1,000 ราย (รายละเอียดตามตารางที่ 7.3 และ 7.4)

ตารางที่ 7.3 จังหวัดที่มีอัตราการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน
ต่อลูกจ้าง 1,000 ราย สูงสุด 10 อันดับแรก พ.ศ. 2547

หน่วย : ราย

อันดับ	จังหวัด	จำนวนลูกจ้างใน ข่ายคุ้มครอง กองทุนฯ	จำนวนการประสบ อันตรายใน ข่ายกองทุนฯ	อัตราการประสบ อันตราย ต่อ ลูกจ้าง 1,000 ราย (ทุกความร้ายแรง)	อัตราการประสบอันตราย ต่อลูกจ้าง 1,000 ราย (ไม่รวมกรณีหยุดงาน ไม่เกิน 3 วัน)
1	สมุทรปราการ	694,170	45,252	65.19	14.35
2	สมุทรสาคร	325,336	16,236	49.91	14.44
3	ยะลา	14,363	684	47.62	15.73
4	ตรัง	31,480	1,376	43.71	20.87
5	นครสวรรค์	40,047	1,646	41.10	8.44
6	นครนายก	11,692	448	38.32	15.91
7	สุพรรณบุรี	28,623	1,059	37.00	5.80
8	ฉะเชิงเทรา	139,188	5,088	36.55	8.43
9	นครปฐม	181,945	6,484	35.64	6.67
10	สมุทรสงคราม	11,279	395	35.02	13.30
รวม 10 จังหวัด		1,478,123	78,668	53.22	12.70
รวม 66 จังหวัดที่เหลือ		5,908,702	136,866	23.16	6.56
รวมทั้งประเทศ		7,386,825	215,534	29.18	7.79

ตารางที่ 7.4 จังหวัดที่มีอัตราการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน
ต่อลูกจ้าง 1,000 ราย สูงสุด 10 อันดับแรก จำแนกตามความร้ายแรง พ.ศ. 2547

หน่วย : ราย

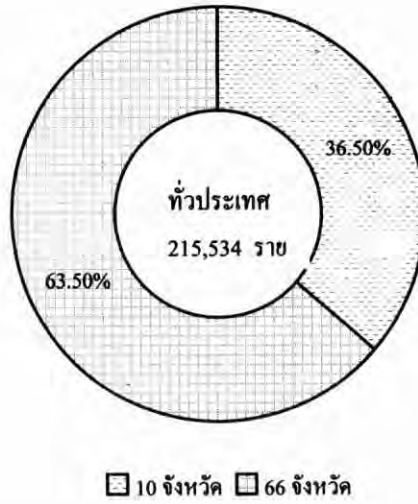
อันดับ	จังหวัด	จำนวนที่วินิจฉัย					
		รวม	ตาย	ทุพพลภาพ	สูญเสีย อวัยวะบางส่วน	ทำงานไม่ได้ชั่วคราว	
						หยุดงานเกิน 3 วัน	หยุดงานไม่เกิน 3 วัน
1	สมุทรปราการ	45,252	68	2	808	9,085	35,289
2	สมุทรสาคร	16,236	28	-	618	4,053	11,537
3	ยะลา	684	2	-	11	213	458
4	ตรัง	1,376	4	-	15	638	719
5	นครสวรรค์	1,646	10	1	23	304	1,308
6	นครนายก	448	3	-	14	169	262
7	สุพรรณบุรี	1,059	7	1	18	140	893
8	ฉะเชิงเทรา	5,088	11	1	81	1,080	3,915
9	นครปฐม	6,484	12	-	245	957	5,270
10	สมุทรสงคราม	395	2	-	6	142	245
รวม 10 จังหวัด		78,668	147	5	1,839	16,781	59,896
รวม 66 จังหวัดที่เหลือ		136,866	714	18	1,936	36,112	98,086
รวมทั้งประเทศ		215,534	861	23	3,775	52,893	157,982

จากจังหวัดที่มีอัตราการประสบอันตรายต่อลูกจ้าง 1,000 ราย สูงสุด 10 จังหวัดแรกนี้ จะเห็นได้ว่าเป็นจังหวัดในปริมาณ 3 จังหวัด เป็นจังหวัดในภาคกลาง 4 จังหวัด จังหวัดในภาคเหนือ 1 จังหวัด และเป็นจังหวัดในภาคใต้ 2 จังหวัด โดยไม่มีจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

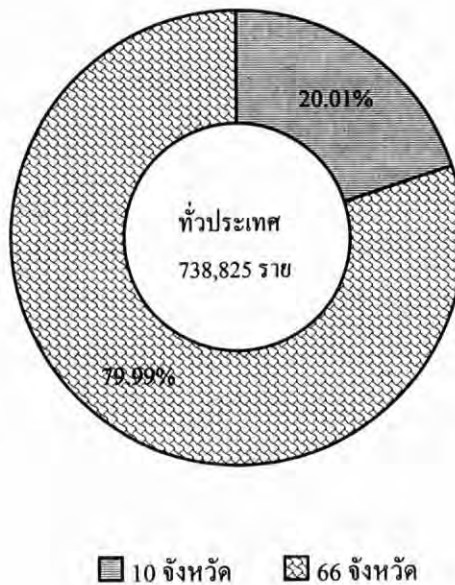
เมื่อรวมจำนวนการประสบอันตรายของลูกจ้างในจังหวัด 10 จังหวัดดังกล่าว จะได้จำนวนการประสบอันตรายเท่ากับ 78,668 ราย เปรียบเทียบกับจำนวนการประสบอันตรายทั่วประเทศ ซึ่งมี 215,534 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.50 ของการประสบอันตรายทั่วประเทศ โดยลูกจ้างในข่ายคุ้มครองของ 10 จังหวัดนี้มีจำนวน 1,478,123 ราย เมื่อเปรียบเทียบกับลูกจ้างในข่ายคุ้มครองทั่วประเทศซึ่งมีจำนวน 7,386,825 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.01 ของลูกจ้างในข่ายคุ้มครองทั้งหมด

จะเห็นได้ว่าใน 10 จังหวัดดังกล่าวมีลูกจ้างในข่ายคุ้มครองเพียง 1 ใน 5 ของลูกจ้างทั้งหมด แต่มีการประสบอันตรายมากกว่า 1 ใน 3 ของการประสบอันตรายทั้งหมด ดังแสดงในแผนภูมิที่ 7.3 และ 7.4

แผนภูมิที่ 7.3 ร้อยละของลูกจ้างที่ประสบอันตรายในจังหวัดที่มีอัตราการประสบอันตรายสูงสุด 10 จังหวัดแรก เปรียบเทียบกับ 66 จังหวัดที่เหลือ พ.ศ. 2547

แผนภูมิที่ 7.4 ร้อยละของลูกจ้างในข่ายคุ้มครองกองทุนเงินทดแทนในจังหวัดที่มีอัตราการประสบอันตรายสูงสุด 10 จังหวัดแรก เปรียบเทียบกับ 66 จังหวัดที่เหลือ พ.ศ. 2547

เมื่อคำนวณอัตราการประสบอันตรายโดยรวมของลูกจ้างใน 10 จังหวัดที่มีอัตราการประสบอันตรายสูงสุด คิดเป็น 53.22 ราย ต่อลูกจ้าง 1,000 ราย ขณะที่อีก 66 จังหวัดที่เหลือมีอัตราการประสบอันตรายโดยรวม คิดเป็น 23.16 ราย ต่อลูกจ้าง 1,000 ราย ส่วนอัตราการประสบอันตรายต่อลูกจ้าง 1,000 ราย กรณีไม่รวมหยุดงานไม่เกิน 3 วัน ของ 10 จังหวัดแรกคิดเป็น 12.70 ราย ต่อลูกจ้าง 1,000 ราย ขณะที่อีก 66 จังหวัดที่เหลือคิดเป็น 6.56 ราย ต่อลูกจ้าง 1,000 ราย จากสถิติต่าง ๆ ดังกล่าวของ 10 จังหวัดข้างต้น หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการบริหารจัดการให้การประสบอันตรายใน 10 จังหวัดนี้ลดลงก็จะทำให้อัตราการประสบอันตรายโดยรวมของประเทศลดลงตามไปด้วย

7.4 การประสบอันตรายและการตรวจความปลอดภัย

จากการศึกษาในเรื่องการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน พบว่า สาเหตุของการประสบอันตรายสามารถแบ่งได้เป็นสาเหตุใหญ่ ๆ 3 สาเหตุ คือ

1. เหตุจากสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัย เช่น เครื่องจักร ไม่มีการติดตั้งส่วนป้องกันอันตราย สภาพแวดล้อมการทำงานที่มีความร้อนสูง แสงสว่างไม่เพียงพอ เป็นต้น
2. เหตุจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัย เช่น การทำงานไม่ถูกวิธี การไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล การแต่งกายไม่เหมาะสม เป็นต้น และ
3. สาเหตุจากเหตุสุดวิสัย เช่น ภัยธรรมชาติ

โดยการประสบอันตรายที่เกิดจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัยมีส่วนสูงที่สุดประมาณร้อยละ 85 ของการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานทั้งหมด

การตรวจความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานตรวจแรงงานส่วนใหญ่เป็นการตรวจสถานที่ทำงาน เครื่องจักร เครื่องมือ สภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสภาพการณ์ที่ไม่ใช่เกิดจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัย ที่เป็นสาเหตุใหญ่ของการประสบอันตรายในการทำงาน เมื่อพิจารณาสถิติการตรวจความปลอดภัย ในปี พ.ศ. 2547 พบว่า จังหวัดที่มีอัตราการประสบอันตรายสูงสุด 10 จังหวัดแรก มีสถานประกอบการผ่านการตรวจความปลอดภัย 3,396 แห่ง จากสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจความปลอดภัยทั่วประเทศ 23,938 แห่ง และมีลูกจ้างที่ผ่านการตรวจ 372,914 คน จากลูกจ้างที่ผ่านการตรวจทั่วประเทศ จำนวน 1,550,441 คน คิดเป็นร้อยละ 14.19 และ 24.05 ของสถานประกอบการและลูกจ้างที่ผ่านการตรวจความปลอดภัยตามลำดับ โดยสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจความปลอดภัยใน 10 จังหวัดนี้ มีสถานประกอบการที่ปฏิบัติไม่ถูกต้อง รวม 811 แห่ง ลูกจ้าง 110,339 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 23.88 ของสถานประกอบการที่ผ่านการตรวจ และร้อยละ 29.59 ของลูกจ้างที่ผ่านการตรวจใน 10 จังหวัดนี้

เมื่อเปรียบเทียบกับอีก 66 จังหวัดที่เหลือ พบว่ามีสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจรวม 20,542 แห่ง ลูกจ้างผ่านการตรวจรวม 1,177,527 คน โดยมีสถานประกอบกิจการที่ปฏิบัติไม่ถูกต้อง 2,549 แห่ง และลูกจ้าง 186,349 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 12.41 ของสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจ และร้อยละ 15.83 ของลูกจ้างที่ผ่านการตรวจ (รายละเอียดตามตารางที่ 7.5)

ตารางที่ 7.5 การตรวจความปลอดภัยใน 10 จังหวัดที่มีอัตราการประสบอันตรายสูงสุด พ.ศ. 2547

อันดับ	จังหวัด	สถานประกอบ- กิจการ ที่ผ่านการตรวจ (แห่ง)	ลูกจ้างที่ ผ่าน การตรวจ (คน)	สถานประกอบกิจการที่ปฏิบัติตามถูกต้อง				การดำเนินการของเจ้าหน้าที่				รวมรวม ข้อเท็จจริงส่ง เรื่องดำเนินคดี	
				สปก.		ลูกจ้าง		ออกคำสั่ง					
				แห่ง	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	ส่ง เอกสาร	พบ	ปฏิบัติ	หยุดการ ใช้ เครื่องจักร		
1	สมุทรปราการ	737	117,336	241	32.70	32,198	27.44	216	5	4	28	-	-
2	สมุทรสาคร	391	94,919	131	33.50	29,624	31.21	121	5	7	-	-	-
3	ยะลา	371	5,183	4	1.08	852	16.44	4	-	-	-	-	-
4	ตรัง	149	7,254	17	11.41	2,075	28.60	15	-	2	-	-	-
5	นครสวรรค์	454	6,419	26	5.73	532	8.29	26	-	-	-	-	-
6	นครนายก	203	7,607	60	29.56	1,733	22.78	60	-	-	-	-	-
7	สุพรรณบุรี	302	8,263	80	26.49	2,770	33.52	79	-	-	-	-	1
8	ฉะเชิงเทรา	289	70,756	96	33.22	14,307	20.22	94	2	2	-	-	-
9	นครปฐม	270	52,635	117	43.33	25,211	47.90	116	-	-	-	-	1
10	สมุทรสงคราม	230	2,542	39	16.96	1,037	40.79	37	-	1	1	-	-
รวม 10 จังหวัด		3,396	372,914	811	23.88	110,339	29.59	768	12	16	29	-	2
รวม 66 จังหวัดที่เหลือ		20,542	1,177,527	2,549	12.41	186,349	15.83	2,378	37	85	83	-	8
รวมทั้งประเทศ		23,938	1,550,441	3,360	14.04	296,688	19.14	3,146	49	101	112	-	10

หมายเหตุ : สถานประกอบกิจการแต่ละแห่งที่ปฏิบัติตามถูกต้อง อาจมีการดำเนินการของเจ้าหน้าที่มากกว่า 1 กรณี

จากตัวเลขดังกล่าว จะเห็นได้ว่าในภาพรวมของ 10 จังหวัดที่มีอัตราการประสบอันตรายสูงจะมีสถานประกอบกิจการที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องเกี่ยวกับกฎหมายความปลอดภัยสูงด้วยกัน เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดที่เหลืออีก 66 จังหวัด พบว่า มีอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้องสูงกว่าถึงเกือบหนึ่งเท่าตัว

เมื่อพิจารณาถึงการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ต่อสถานประกอบกิจการที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมายความปลอดภัย ซึ่งจำแนกเป็น 6 ประเภท คือ แนะนำ ออกคำสั่งให้ส่งเอกสาร ออกคำสั่งให้มาพบ ออกคำสั่งให้ปฏิบัติ ออกคำสั่งให้หยุดการใช้เครื่องจักร และรวบรวมข้อเท็จจริงเพื่อส่งเรื่องดำเนินคดี หากแบ่งการดำเนินการทั้ง 6 ประเภทออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มการดำเนินการที่ไม่เข้มงวด (ได้แก่ การแนะนำ ออกคำสั่งให้ส่งเอกสาร ออกคำสั่งให้มาพบ) และกลุ่มการดำเนินการที่เข้มงวด (ได้แก่ ออกคำสั่งให้ปฏิบัติ ออกคำสั่งให้หยุดการใช้เครื่องจักร และรวบรวมข้อเท็จจริง เพื่อส่งเรื่องดำเนินคดี) จะพบว่า การดำเนินการอย่างเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ทั่วประเทศต่อสถานประกอบกิจการที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องมีเพียง 122 ราย จากสถานประกอบกิจการที่ปฏิบัติไม่ถูกต้อง ทั้งหมด 3,360 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 3.63 ส่วนใน 10 จังหวัดที่มีอัตราการประสบอันตรายสูงสุดมีการดำเนินการโดยเข้มงวด 31 ราย จากสถานประกอบกิจการที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องทั้งหมด 811 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 3.82 และใน 66 จังหวัดที่เหลือ มีการดำเนินการที่เข้มงวด 91 ราย จากสถานประกอบกิจการที่ปฏิบัติไม่ถูกต้อง 2,549 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 3.57

จะเห็นได้ว่าการดำเนินการอย่างเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ต่อสถานประกอบกิจการที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องมีอัตราที่ต่ำมาก กล่าวคือมีประมาณร้อยละ 4 ส่วนอีกร้อยละ 96 นั้นเป็นการดำเนินการที่ไม่เข้มงวด ซึ่งพบว่าไม่มีความแตกต่างกันระหว่างจังหวัดที่มีอัตราการประสบอันตรายสูงสุด 10 จังหวัด และจังหวัดที่เหลืออีก 66 จังหวัด

จากข้อมูลดังกล่าวจึงมีข้อเสนอแนะในการลดอัตราการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานโดยรวมของประเทศว่าควรดำเนินการ ดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสนใจดำเนินการลดการประสบอันตรายจากการทำงานในจังหวัดที่มีอัตราการประสบอันตรายสูง 10 อันดับแรกอย่างจริงจัง โดยควรทำการศึกษาข้อเท็จจริงของการประสบอันตรายของแต่ละจังหวัดเพื่อให้ทราบถึงสาเหตุ ลักษณะของการประสบอันตราย รวมถึงกลุ่มลูกจ้างที่มีการประสบอันตรายสูง เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการวางแผน กำหนดมาตรการ แผนงาน หรือโครงการในการลดการประสบอันตรายใน 10 จังหวัดที่อัตราการประสบอันตรายสูงเป็นลำดับแรก

2. จากตัวเลขข้างต้นซึ่งแสดงให้เห็นว่าจังหวัดที่มีอัตราการประสบอันตรายสูงมีสถานประกอบกิจการที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องเกี่ยวกับกฎหมายความปลอดภัยสูงด้วย แต่การดำเนินการอย่างเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ต่อสถานประกอบกิจการที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องยังอยู่ในอัตราที่ต่ำ ดังนั้นกรมจึงควรมีนโยบายหรือข้อสั่งการให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการต่อสถานประกอบกิจการที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องอย่างเข้มงวดมากขึ้น ซึ่งอาจเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้นายจ้างให้ความเอาใจใส่ในเรื่องความปลอดภัยในการทำงานมากขึ้นได้

3. จากข้อเท็จจริงที่พบว่าสาเหตุการประสบอันตรายจากการทำงานส่วนใหญ่เกิดจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัยซึ่งก็คือการกระทำของผู้ทำงานหรือตัวลูกจ้างเอง ขณะที่การตรวจความปลอดภัยในการทำงานของเจ้าหน้าที่เป็นการตรวจสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัยเป็นหลัก ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตรวจความปลอดภัยจึงควรให้ความสำคัญกับเรื่องการกระทำที่ไม่ปลอดภัยให้มากขึ้น เช่น ในเรื่องการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลต่าง ๆ ซึ่งมักพบว่าลูกจ้างไม่ยอมใช้ทั้ง ๆ ที่นายจ้างได้จัดหาไว้ให้แล้ว โดยเจ้าหน้าที่ควรมีการออกคำสั่งให้นายจ้างดำเนินการให้ลูกจ้างใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลโดยเคร่งครัด เพื่อเป็นการบังคับนายจ้างทางอ้อมให้หามาตรการที่จะทำให้ลูกจ้างใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล เป็นต้น

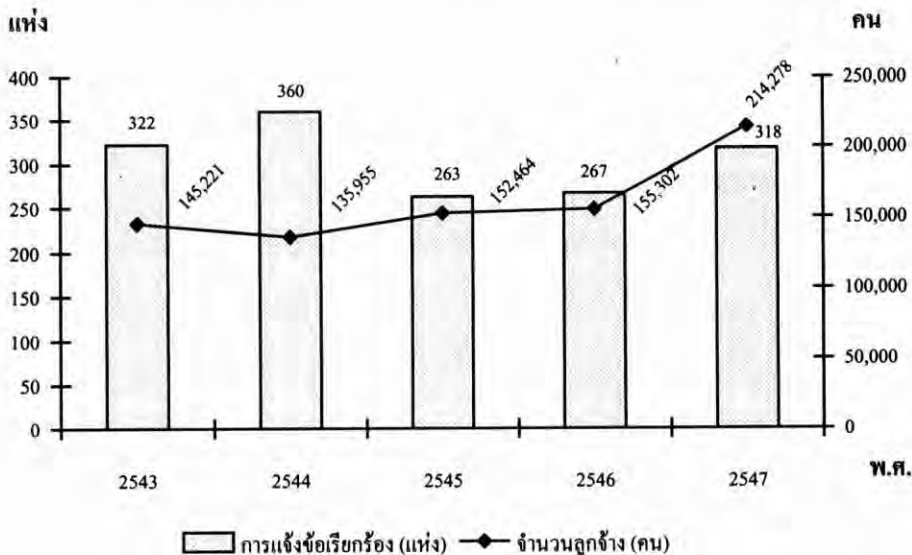
8. การแรงงานสัมพันธ์

8.1 การแจ้งข้อเรียกร้อง

การแจ้งข้อเรียกร้องเป็นขั้นตอนในการขอเปลี่ยนแปลงสภาพการจ้างของฝ่ายหนึ่ง (ลูกจ้าง สหภาพแรงงาน และนายจ้าง) โดยต้องแจ้งเป็นหนังสือต่ออีกฝ่ายหนึ่ง (นายจ้าง สหภาพแรงงาน และลูกจ้าง) ซึ่งข้อเรียกร้องนั้นจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพการจ้าง หรือสภาพการทำงานและผลประโยชน์ตอบแทนการทำงานในเรื่องต่าง ๆ ที่สูงกว่าจากที่ระบุในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

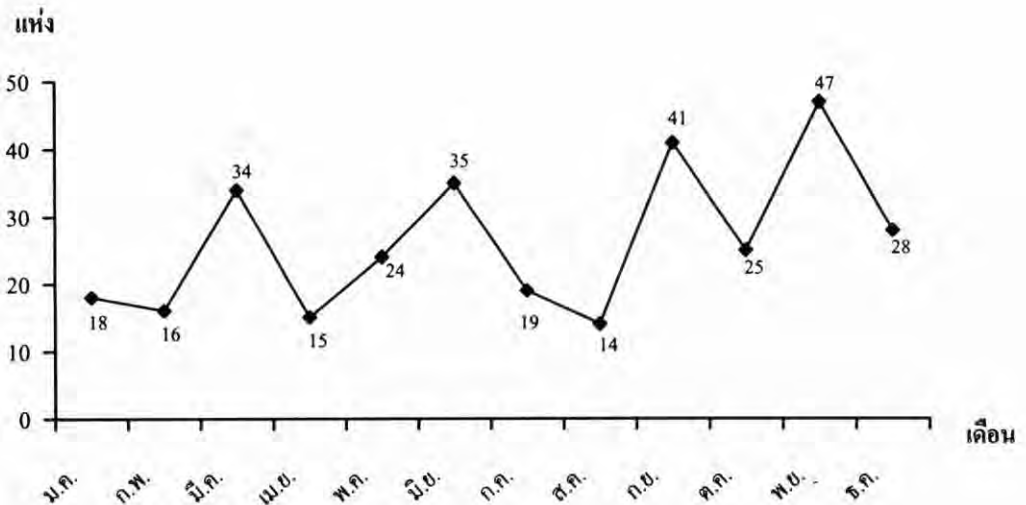
จากสถิติการแจ้งข้อเรียกร้อง พบว่า ในช่วง 5 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2547 มีการแจ้งข้อเรียกร้องเฉลี่ยปีละ 306 แห่ง ลูกจ้างที่เกี่ยวข้องกับการแจ้งข้อเรียกร้องมีจำนวนเฉลี่ยปีละ 160,644 คน เมื่อพิจารณาอัตราลูกจ้างที่เกี่ยวข้องต่อสถานประกอบกิจการ 1 แห่ง พบว่า มีลูกจ้างที่เกี่ยวข้องกับการแจ้งข้อเรียกร้องเฉลี่ยปีละประมาณ 525 คนต่อสถานประกอบกิจการ 1 แห่ง (ตารางผนวกที่ 8.1) ซึ่งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา อัตราลูกจ้างที่เกี่ยวข้องกับการแจ้งข้อเรียกร้องมีแนวโน้มสูงขึ้นจากปี พ.ศ. 2544 อย่างต่อเนื่อง จาก 580 คนต่อแห่ง ในปี พ.ศ. 2545 เพิ่มขึ้นเป็น 674 คนต่อแห่ง ในปี พ.ศ. 2547 แสดงให้เห็นว่าการแจ้งข้อเรียกร้องนั้นมักเกิดในสถานประกอบกิจการที่มีขนาดใหญ่ เนื่องจากลูกจ้างในสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่มีการรวมตัวจัดตั้งสหภาพแรงงานมากกว่าขนาดเล็ก จึงทำให้การแจ้งข้อเรียกร้องสูงกว่าสถานประกอบกิจการขนาดเล็ก

แผนภูมิที่ 8.1 จำนวนการแจ้งข้อเรียกร้องและลูกจ้างที่เกี่ยวข้องทั่วประเทศ พ.ศ. 2543 – 2547

สำหรับข้อมูลการแจ้งข้อเรียกร้องปีล่าสุด (พ.ศ. 2547) มีการแจ้งข้อเรียกร้องขอเปลี่ยนแปลงสภาพการจ้างในสถานประกอบการทั่วประเทศจำนวน 318 แห่ง 362 ครั้ง ลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง 214,278 คน เป็นการแจ้งข้อเรียกร้องในกิจการเอกชนจำนวน 296 แห่ง 334 ครั้ง ลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง 168,338 คน เป็นกิจการตามมาตรา 23¹ จำนวน 14 แห่ง 18 ครั้ง ลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง 4,825 คน และรัฐวิสาหกิจ จำนวน 8 แห่ง 10 ครั้ง ลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง 41,115 คน จากแผนภูมิที่ 8.2 แสดงให้เห็นว่าการแจ้งข้อเรียกร้องในสถานประกอบการจะเป็นไปตามฤดูกาลในช่วงเทศกาลตรุษจีน (มกราคม) สงกรานต์ (มีนาคม) ช่วงครึ่งปี (มิถุนายน) ช่วงสิ้นปีงบประมาณ (กันยายน) และช่วงก่อนเทศกาลปีใหม่ (พฤศจิกายน) ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างเดิมใกล้หมดอายุและเป็นช่วงที่สถานประกอบการมีการพิจารณาการขึ้นเงินเดือนประจำปี โบนัส และสวัสดิการอื่น ๆ จากแผนภูมิพบว่า เดือนที่มีการแจ้งข้อเรียกร้องสูงสุดคือเดือนพฤศจิกายน จำนวน 47 แห่ง รองลงมาคือ เดือนกันยายน และมิถุนายน จำนวน 41 และ 35 แห่ง ตามลำดับ

แผนภูมิที่ 8.2 จำนวนข้อเรียกร้องทั่วประเทศ จำแนกตามเดือน พ.ศ. 2547

เมื่อจำแนกการแจ้งข้อเรียกร้องเป็นรายจังหวัด พบว่า จังหวัดที่มีจำนวนการแจ้งข้อเรียกร้องสูงสุด ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ มีการแจ้งข้อเรียกร้องในสถานประกอบการจำนวน 121 แห่ง

¹ มาตรา 23 เป็นกิจการการรถไฟ การท่าเรือ การโทรศัพท์ หรือการโทรคมนาคม การผลิตหรือการจำหน่ายพลังงาน หรือกระแสไฟฟ้าแก่ประชาชน การประปา การผลิตหรือการกลั่นน้ำมันเชื้อเพลิง กิจการโรงพยาบาลหรือกิจการสถานพยาบาล กิจการทุกประเภทของรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ กิจการของวิทยาลัยเอกชนและโรงเรียนราษฎร์ตามกฎหมายว่าด้วยวิทยาลัยเอกชนและกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์ กิจการสหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยการสหกรณ์ กิจการขนส่งทั้งทางบก ทางน้ำ

หรือคิดเป็นร้อยละ 38.05 ของการแจ้งข้อเรียกร้องทั้งหมด รองลงมาคือ กรุงเทพมหานคร ปทุมธานี จำนวน 75 และ 26 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 23.58 และ 8.18 ตามลำดับ (ตารางที่ 8.1)

ตารางที่ 8.1 จำนวนและร้อยละของการแจ้งข้อเรียกร้องในสถานประกอบกิจการสูงสุด 5 อันดับแรก จำแนกตามจังหวัด พ.ศ. 2547

จังหวัด	ข้อเรียกร้อง	
	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
สมุทรปราการ	121	38.05
กรุงเทพมหานคร	75	23.58
ปทุมธานี	26	8.18
พระนครศรีอยุธยา	22	6.92
ระยอง	17	5.35

หมายเหตุ : การแจ้งข้อเรียกร้องทั่วประเทศมีจำนวน 318 แห่ง

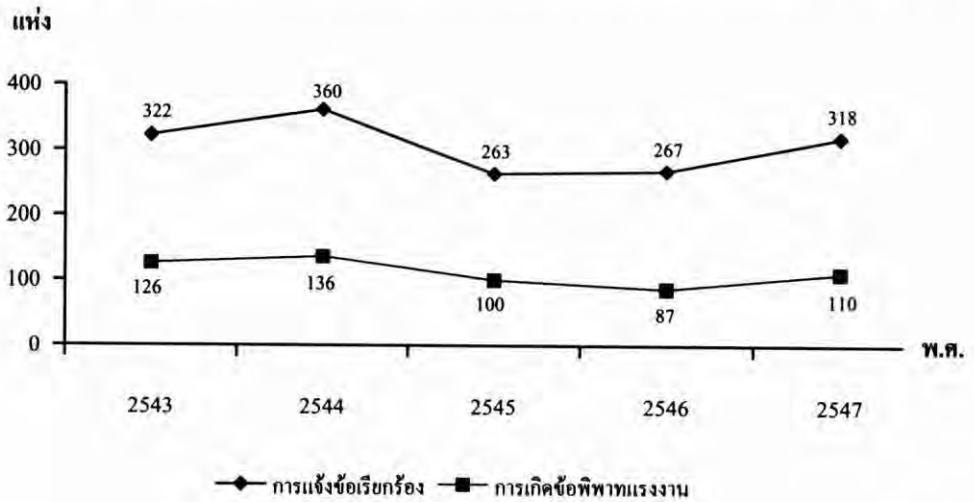
8.2 การเกิดข้อพิพาทแรงงาน

ภายใต้พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 กำหนดว่า เมื่อมีการแจ้งข้อเรียกร้องแล้วทั้งสองฝ่ายไม่มีการเจรจาภายใน 3 วัน หรือมีการเจรจกันแล้วแต่ตกลงกันไม่ได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้ถือว่าเกิดข้อพิพาทแรงงานขึ้น

จากสถิติการเกิดข้อพิพาทแรงงานในสถานประกอบกิจการ พบว่าระหว่างปี พ.ศ. 2543-2547 สถานประกอบกิจการเกิดข้อพิพาทแรงงานเฉลี่ยปีละ 112 แห่ง ลูกจ้างที่เกี่ยวข้องกับการเกิดข้อพิพาทแรงงานมีจำนวนเฉลี่ยปีละ 52,051 คน คิดเป็นอัตราลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง 465 คนต่อสถานประกอบกิจการที่เกิดข้อพิพาทแรงงาน 1 แห่ง (ตารางผนวกที่ 8.1) เมื่อพิจารณาแนวโน้มของอัตราลูกจ้างที่เกี่ยวข้องกับการเกิดข้อพิพาทแรงงานในรอบ 5 ปี พบว่า อัตราลูกจ้างที่เกี่ยวข้องกับการเกิดข้อพิพาทแรงงานมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเกิดข้อพิพาทแรงงานมักเกิดขึ้นกับสถานประกอบกิจการที่มีขนาดใหญ่

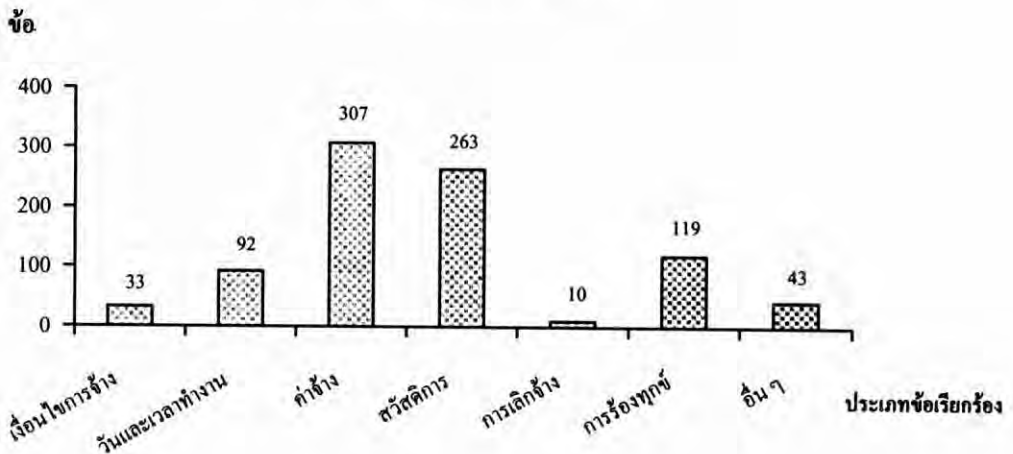
เมื่อพิจารณาแนวโน้มของจำนวนการแจ้งข้อเรียกร้องและการเกิดข้อพิพาทแรงงานเปรียบเทียบกับในรอบ 5 ปี ปรากฏว่าการเกิดข้อพิพาทแรงงานมีความสัมพันธ์กับการแจ้งข้อเรียกร้อง ดังจะเห็นได้จากแผนภูมิที่ 8.3 คือ หากปีใดมีจำนวนการแจ้งข้อเรียกร้องสูงก็จะเกิดข้อพิพาทแรงงานสูงด้วย (ยกเว้น ปี พ.ศ. 2546) โดยการเกิดข้อพิพาทแรงงานมักมีสัดส่วนประมาณ 1 ใน 3 ของการแจ้งข้อเรียกร้องที่แจ้งในแต่ละปี

แผนภูมิที่ 8.3 จำนวนการแจ้งข้อเรียกร้องและการเกิดข้อพิพาทแรงงาน ทั่วประเทศ พ.ศ. 2543 – 2547

เมื่อพิจารณาการแจ้งข้อเรียกร้องของสถานประกอบกิจการที่เกิดข้อพิพาทแรงงาน เฉพาะปี พ.ศ. 2547 ซึ่งมีจำนวน 110 แห่ง พบว่า มีการแจ้งข้อเรียกร้องประเภทข้อเรียกร้องในเรื่อง ค่าจ้างสูงสุดจำนวน 307 ข้อ จากข้อเรียกร้องทั้งหมด 867 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 35.41 ของข้อเรียกร้องทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ข้อเรียกร้องด้านสวัสดิการ 263 ข้อ และการร้องทุกข์ 119 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 30.33 และ 13.73 ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 8.4)

แผนภูมิที่ 8.4 จำนวนข้อเรียกร้องเฉพาะสถานประกอบกิจการที่เกิดพิพาทแรงงาน จำแนกตามประเภทข้อเรียกร้อง พ.ศ. 2547

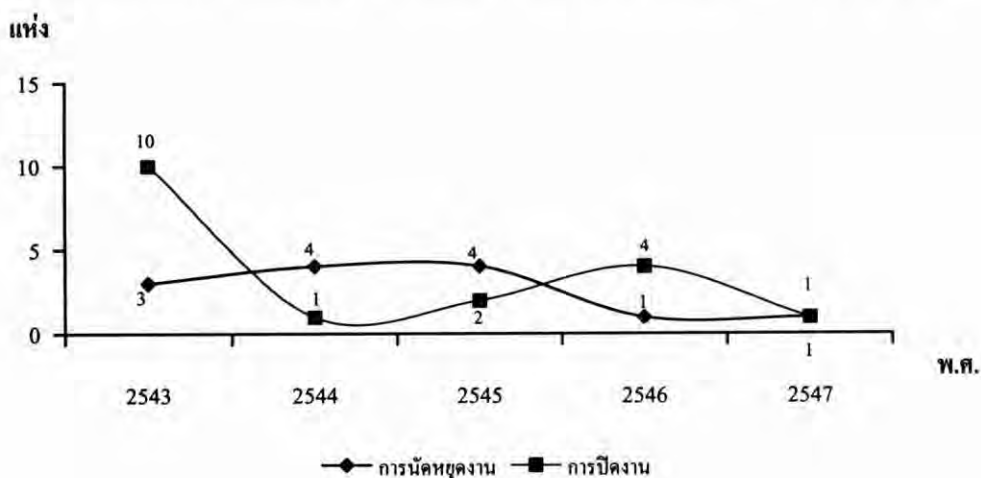

8.3 การนัดหยุดงานและปิดงาน

พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 กำหนดว่า เมื่อเกิดข้อพิพาทแรงงานที่ไม่สามารถตกลงกันได้ มาตรการที่ทั้งสองฝ่ายมีสิทธิที่จะนำมาใช้เพื่อให้อีกฝ่ายยินยอมตามข้อเสนอของฝ่ายตนคือ ฝ่ายลูกจ้างมีสิทธินัดหยุดงานและฝ่ายนายจ้างมีสิทธิปิดงาน

จากสถิติการนัดหยุดงานและการปิดงานอันเนื่องมาจากการเกิดข้อพิพาทแรงงานระหว่างปี พ.ศ. 2543-2547 พบว่า ปี พ.ศ. 2543 เกิดการนัดหยุดงานจำนวน 3 แห่ง และปิดงานจำนวน 10 แห่ง ซึ่งการนัดหยุดงานและการปิดงานมีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2547 เกิดการนัดหยุดงานและปิดงานมีจำนวนอย่างละ 1 แห่ง ซึ่งมีจำนวนน้อยกว่าทุกปีที่ผ่านมา (แผนภูมิที่ 8.5) โดยสถานประกอบการที่มีการนัดหยุดงานมีลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง 93 คน ก่อให้เกิดวันทำงานที่สูญเสีย 372 วัน ส่วนสถานประกอบการที่มีการใช้สิทธิปิดงานมีลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง 100 คน ก่อให้เกิดวันทำงานที่สูญเสีย 100 วัน ซึ่งสถานประกอบการที่มีการนัดหยุดงานและปิดงาน ในปี พ.ศ. 2547 ตั้งอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และนครราชสีมา ตามลำดับ

แผนภูมิที่ 8.5 การนัดหยุดงานและการปิดงานอันเนื่องมาจากการเกิดข้อพิพาทแรงงาน พ.ศ. 2543-2547

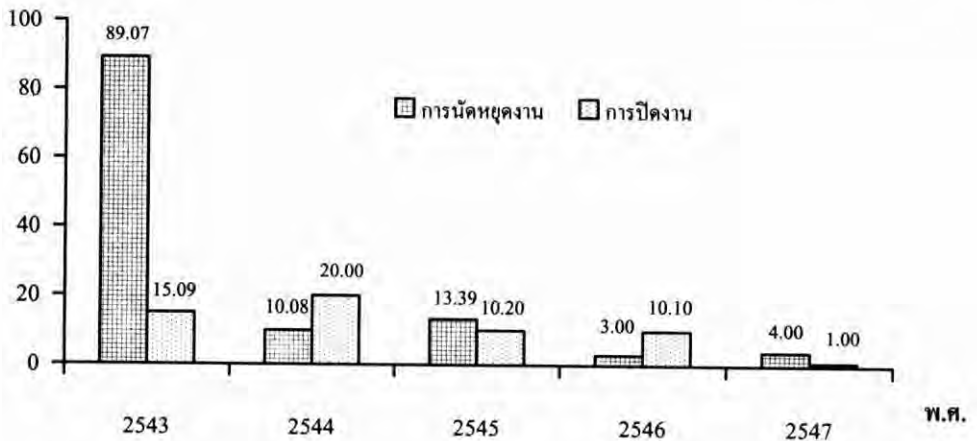
เมื่อพิจารณาวันทำงานสูญเสียที่เกิดจากการนัดหยุดงานระหว่างปี พ.ศ. 2543-2547 โดยเฉลี่ยมีอัตราวันทำงานสูญเสีย 23.91 วันต่อลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง 1 คน โดยในปี พ.ศ. 2543 มีอัตราวันทำงานสูญเสียเนื่องจากการนัดหยุดงานสูงสุด 89.07 วัน ต่อลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง 1 คน (ตารางผนวกที่ 8.1) แสดงให้เห็นว่าสถานการณ์การนัดหยุดงานในปีดังกล่าวได้ใช้เวลายาวนานและยืดเยื้อ ส่วนปี พ.ศ. 2544-2547 มีแนวโน้มลดลง โดยปี พ.ศ. 2547 มีอัตราวันทำงานสูญเสีย 1 วัน ต่อลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง 1 คน เนื่องจากมีการนัดหยุดงานเป็นช่วงระยะเวลาสั้น ๆ เพื่อกระตุ้นให้นายจ้างรู้สึกถึง

ความเคียดแค้น อย่างไรก็ตาม นายจ้างและลูกจ้างได้ใช้ระบบแรงงานสัมพันธ์ในการเจรจากันจนได้ข้อยุติหรือข้อตกลงเป็นที่พอใจของทั้งสองฝ่าย

ส่วนอัตรารวันทำงานสูญเสียที่เกิดจากการปิดงานระหว่างปี พ.ศ.2543-2547 โดยเฉลี่ยมีอัตรารวันทำงานสูญเสีย 11.28 วัน ต่อลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง 1 คน โดยอัตรารวันทำงานสูญเสียจากการปิดงานนั้นมีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะปี พ.ศ. 2547 อัตรารวันทำงานสูญเสีย มีเพียง 1 วัน ต่อลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง 1 คน แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างในปัจจุบันดีขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่าทั้งสองฝ่ายได้ปรับตัวเข้าหากัน โดยนายจ้างได้ให้สิ่งที่ลูกจ้างต้องการอย่างเหมาะสมกับสภาพ และลูกจ้างได้ทำงานที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพให้กับนายจ้างเป็นการตอบแทน

แผนภูมิที่ 8.6 อัตรารวันทำงานสูญเสียเนื่องจากการนัดหยุดงานและปิดงาน พ.ศ. 2543-2547

วันทำงานสูญเสีย / คน

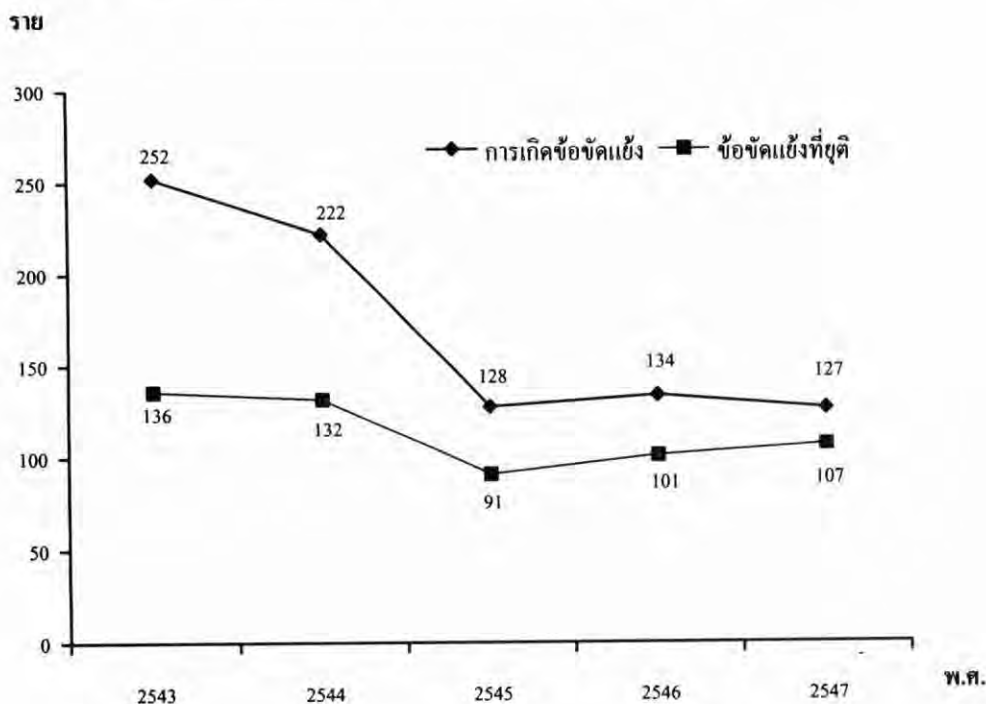
8.4 การเกิดข้อขัดแย้ง

นอกจากการเกิดข้อพิพาทแรงงานตามกระบวนการของกฎหมายแล้ว ยังมีปัญหาด้านแรงงานสัมพันธ์ที่ไม่เป็นไปตามกฎหมาย คือ การเกิดข้อขัดแย้งในสถานประกอบการ

จากสถิติการเกิดข้อขัดแย้งในสถานประกอบการ (ตารางผนวกที่ 8.1) พบว่าระหว่างปี พ.ศ. 2543-2547 มีการเกิดข้อขัดแย้งเฉลี่ยปีละ 173 ราย ลูกจ้างที่เกี่ยวข้องกับการเกิดข้อขัดแย้ง มีจำนวนเฉลี่ยปีละ 71,344 คน คิดเป็นอัตราลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง 412 คนต่อการเกิดข้อขัดแย้ง 1 ราย โดยเฉพาะปี พ.ศ. 2546 มีอัตราลูกจ้างที่เกี่ยวข้องกับการเกิดข้อขัดแย้งสูงสุดจำนวน 745 คนต่อการเกิดข้อขัดแย้ง 1 ราย แสดงให้เห็นว่าการเกิดข้อขัดแย้งนั้นมักเกิดในสถานประกอบการที่มีขนาดใหญ่

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาสถิติจำนวนการเกิดข้อขัดแย้งเปรียบเทียบกับข้อขัดแย้งที่ยุติระหว่างปี พ.ศ. 2543-2547 ปรากฏว่าช่องว่างระหว่างการเกิดข้อขัดแย้งและข้อขัดแย้งยุติมีแนวโน้มลดลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัญหาการเกิดความขัดแย้งในแต่ละปีสามารถยุติได้มากขึ้น โดยนายจ้างและลูกจ้างร่วมมือกันแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งด้วยวิธีการเจรจาอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์ ภายใต้การดูแลของเจ้าหน้าที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ดังจะเห็นได้จากแผนภูมิที่ 8.7 ว่าในปี พ.ศ. 2543 เกิดข้อขัดแย้ง 252 ราย ยุติได้เพียง 136 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.97 ของการเกิดข้อขัดแย้ง ขณะที่ในปี พ.ศ. 2547 เกิดข้อขัดแย้ง 127 ราย เจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการแก้ไขจนข้อขัดแย้งยุติ 107 ราย หรือ คิดเป็นร้อยละ 84.25 ของการเกิดข้อขัดแย้งทั้งหมดในปีเดียวกัน

แผนภูมิที่ 8.7 จำนวนการเกิดข้อขัดแย้งและข้อขัดแย้งที่ยุติ พ.ศ. 2543 – 2547

เมื่อพิจารณาเฉพาะการเกิดข้อขัดแย้งในสถานประกอบกิจการในปี พ.ศ. 2547 จำนวน 127 ราย พบว่า มีลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง 54,919 คน สาเหตุของการเกิดข้อขัดแย้งเนื่องจากนายจ้างไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง ลูกจ้างไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการจ้างงาน และการบริหารจากนายจ้าง นายจ้างไม่ปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน ทั้งนี้จังหวัดที่เกิดข้อขัดแย้งสูงสุดคือ จังหวัดสมุทรปราการมีจำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.13 ของการเกิดข้อขัดแย้งทั้งหมด รองลงมาคือ กรุงเทพมหานคร และปทุมธานี มีจำนวน 30 และ 16 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 23.62 และ 12.60 ตามลำดับ (ตารางที่ 8.2)

ตารางที่ 8.2 จำนวนและร้อยละของการเกิดข้อขัดแย้งในสถานประกอบกิจการสูงสุด 5 อันดับแรก
จำแนกตามจังหวัด พ.ศ. 2547

จังหวัด	ข้อขัดแย้ง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
สมุทรปราการ	37	29.13
กรุงเทพมหานคร	30	23.62
ปทุมธานี	16	12.6
ปราจีนบุรี	8	6.30
ภูเก็ต	7	5.51

หมายเหตุ : จำนวนข้อขัดแย้งทั้งหมด 127 แห่ง

8.5 ข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง

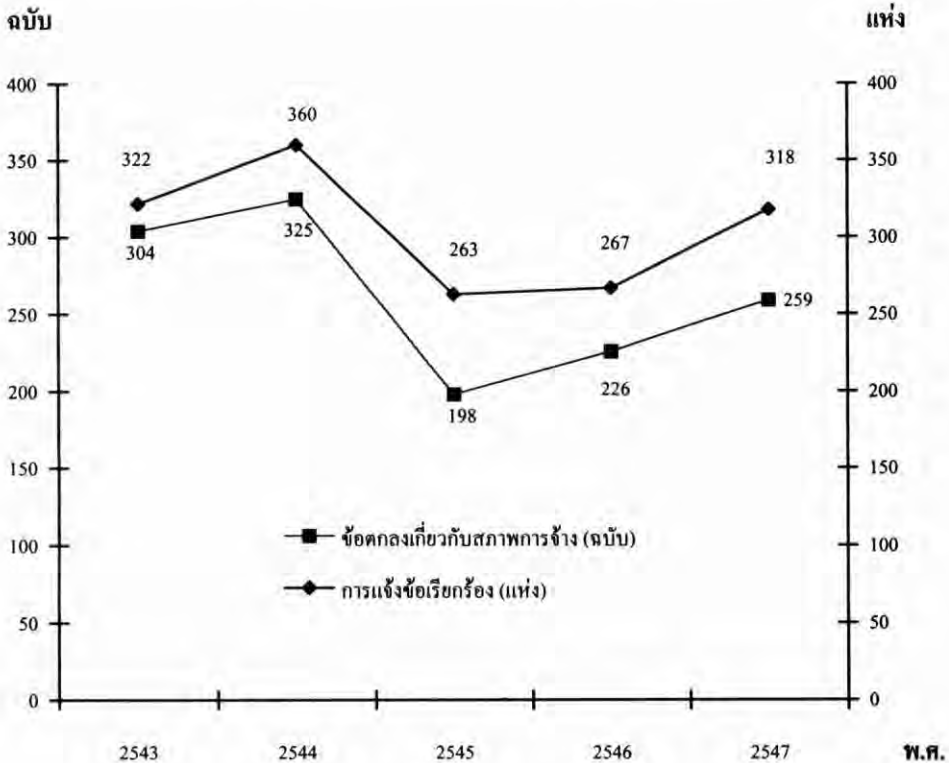
ข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างเป็นข้อตกลงระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง หรือระหว่างนายจ้างกับสหภาพแรงงานที่เกี่ยวข้องกับสภาพการจ้างที่เกิดจากการเจรจาต่อรองกันเอง หรือจากการไกล่เกลี่ยของพนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงาน โดยต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อนายจ้าง หรือผู้แทนนายจ้างที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้แทนในการเจรจากับลายมือชื่อผู้แทนลูกจ้างในการเจรจา หรือลายมือชื่อกรรมการของสหภาพแรงงานที่เป็นผู้แทนในการเจรจา

จำนวนข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างระหว่างปี พ.ศ. 2543-2547 พบว่า ข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างมีความสัมพันธ์กับจำนวนการแจ้งข้อเรียกร้อง เนื่องจากเมื่อมีการแจ้งข้อเรียกร้อง นายจ้างและลูกจ้างต้องมีการเจรจาดกกลางกันจนกว่าจะได้ข้อยุติ โดยนำบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างที่สามารถเจรจาดกกลางกันได้มาจดทะเบียนที่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด หรือที่สำนักแรงงานสัมพันธ์ โดยปี พ.ศ.2544 มีสถานประกอบกิจการมาจดทะเบียนข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างสูงสุดคือ 325 ฉบับ จากการแจ้งข้อเรียกร้อง 360 แห่ง รองลงมาคือ ปี พ.ศ. 2543 จำนวนข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง 304 ฉบับ จากการแจ้งข้อเรียกร้อง 322 แห่ง ส่วนปี พ.ศ. 2545 มีสถานประกอบกิจการนำข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างมาจดทะเบียนน้อยที่สุดคือ 198 ฉบับ จากการแจ้งข้อเรียกร้อง 263 แห่ง รายละเอียดตามแผนภูมิที่ 8.8

สำหรับปี พ.ศ. 2547 มีสถานประกอบกิจการนำข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างมาจดทะเบียนต่อเจ้าหน้าที่ 259 ฉบับ เป็นข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างในส่วนกลาง 63 ฉบับ และส่วนภูมิภาค 196 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 24.32 และ 75.68 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายเดือนพบว่าเดือนที่มีการนำข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างมาจดทะเบียนมากที่สุด คือ เดือนพฤศจิกายน

จำนวน 50 ฉบับ รองลงมาคือ เดือนธันวาคม จำนวน 41 ฉบับ ทั้งนี้เพราะในช่วงดังกล่าวเป็นช่วงที่การแจ้งข้อเรียกร้องและการพิพาทแรงงานสามารถตกลงกันได้เป็นผลให้ทั้งสองฝ่ายต้องจัดทำข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างต่อกัน จึงได้มีการนำข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างมาจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

แผนภูมิที่ 8.8 จำนวนการแจ้งข้อเรียกร้องและจำนวนข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง พ.ศ. 2543 – 2547

8.6 องค์การแรงงาน

องค์การแรงงานจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ องค์การลูกจ้างและองค์การนายจ้าง โดยองค์การลูกจ้างประกอบด้วยสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ สหภาพแรงงานในกิจการเอกชน สหพันธ์แรงงาน และสภาองค์การลูกจ้าง ส่วนองค์การนายจ้างประกอบด้วย สมาคมนายจ้าง สหพันธ์นายจ้าง และสภาองค์การนายจ้าง

จำนวนองค์การแรงงานระหว่างปี พ.ศ. 2543-2547 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากปี พ.ศ. 2543 มีจำนวนองค์การแรงงาน 1,395 แห่ง เพิ่มขึ้นเป็น 1,808 แห่ง ในปี พ.ศ. 2547 (ตารางที่ 8.3 และ แผนภูมิที่ 8.9) โดยในรอบ 5 ปี มีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 6.72 ต่อปี ซึ่งการเพิ่มขึ้นส่วนใหญ่มาจาก

การเพิ่มขึ้นของสมาคมนายจ้างเฉลี่ยร้อยละ 13.74 ต่อปี และการเพิ่มขึ้นของสหภาพแรงงานในกิจการ เอกชนเฉลี่ย ร้อยละ 5.46 ต่อปี เนื่องจากการจัดตั้งองค์การแรงงานเพิ่มขึ้นเป็นการสร้างความเข้มแข็ง ให้กับองค์การนั้นไม่ว่าจะเป็นองค์การของลูกจ้างหรือองค์การของนายจ้าง โดยเฉพาะการจัดตั้ง สมาคม นายจ้างเพิ่มขึ้นเนื่องจากอยู่ในช่วงเวลาที่กระทรวงยุติธรรมได้ตั้งศาลแรงงานภาคขึ้นใน จังหวัดต่าง ๆ จึงทำให้นายจ้างมีการรวมตัวกันในการจัดตั้งสมาคมนายจ้าง เพื่อจะได้มีโอกาสใช้ สิทธิเข้ารับการเลือกตั้งเป็นผู้พิพากษาสมทบในศาลแรงงานกลาง

ตารางที่ 8.3 จำนวนองค์การแรงงาน จำแนกตามประเภทขององค์การแรงงาน พ.ศ. 2543-2547

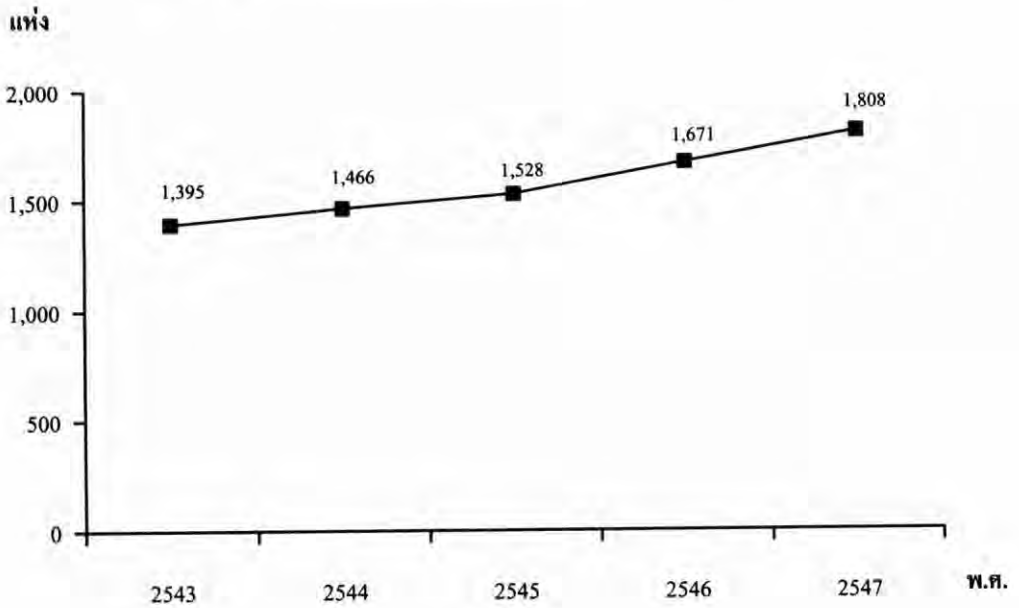
หน่วย : แห่ง(ร้อยละ)

องค์การแรงงาน	พ.ศ.					อัตราเพิ่มเฉลี่ย/ปี (ร้อยละ)
	2543	2544	2545	2546	2547	
สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ	44 -	45 (2.27)	44 (-2.22)	46 (4.55)	46 (0.00)	1.15
สหภาพแรงงานในกิจการเอกชน	1,084 -	1,123 (3.60)	1,160 (3.29)	1,239 (6.81)	1,340 (8.15)	5.46
สหพันธ์แรงงาน	19 -	19 (0.00)	19 (0.00)	21 (10.53)	21 (0.00)	2.63
สภาองค์การลูกจ้าง	9 -	9 (0.00)	9 (0.00)	9 (0.00)	10 (11.11)	2.78
สมาคมนายจ้าง	226 -	256 (13.27)	282 (10.16)	342 (21.28)	377 (10.23)	13.74
สหพันธ์นายจ้าง	3 -	3 (0.00)	3 (0.00)	3 (0.00)	3 (0.00)	-
สภาองค์การนายจ้าง	10 -	11 (10.00)	11 (0.00)	11 (0.00)	11 (0.00)	-
รวม	1,395 -	1,466 (5.09)	1,528 (4.23)	1,671 (9.36)	1,808 (8.20)	6.72

หมายเหตุ : ตัวเลขใน () คือ อัตราเพิ่ม/ลด

เมื่อจำนวนพิจารณาเฉพาะองค์การแรงงาน ณ ธันวาคม 2547 พบว่ามีทั้งสิ้นจำนวน 1,808 แห่ง เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2546 จำนวน 137 แห่ง คิดเป็นอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.20 เมื่อจำแนก เป็นองค์การของลูกจ้างและองค์การของนายจ้าง พบว่ามีจำนวน 1,417 แห่ง และ 391 แห่ง ตามลำดับ

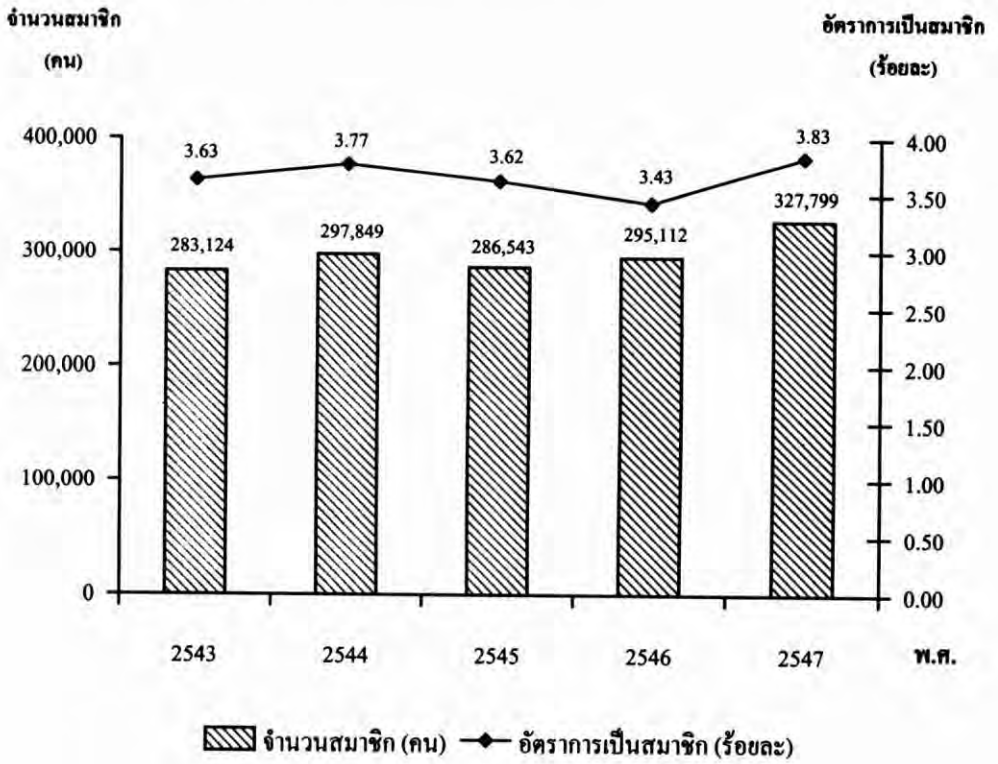
แผนภูมิที่ 8.9 จำนวนองค์กรแรงงาน พ.ศ. 2543 – 2547

สำหรับองค์กรลูกจ้างที่มีจำนวนมากที่สุด คือ สหภาพแรงงานในกิจการเอกชน โดยในปี พ.ศ. 2547 มีจำนวน 1,340 แห่ง ตั้งอยู่ในส่วนกลาง 382 แห่ง และส่วนภูมิภาค 958 แห่ง สหภาพแรงงานดังกล่าวเป็นสหภาพแรงงานประเภทกิจการเดียวกัน 874 แห่ง และประเภทยานายจ้างรายเดียวกัน 466 แห่ง เมื่อพิจารณาจำแนกรายจังหวัด พบว่า จังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่มีสหภาพแรงงานมากที่สุด คือ 472 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 35.22 ของสหภาพแรงงานในกิจการเอกชนทั้งหมด รองลงมาได้แก่ กรุงเทพมหานครและปทุมธานี มีสหภาพแรงงาน 302 แห่ง และ 108 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 22.54 และ 8.06 ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสถิติการจดทะเบียนสหภาพแรงงานทั่วประเทศ และจำนวนสมาชิกสหภาพแรงงานจะมีจำนวนเพิ่มขึ้น แต่ปรากฏว่าอัตราการเป็นสมาชิกของลูกจ้างเมื่อเทียบกับลูกจ้างทั้งหมดมีเพียงประมาณร้อยละ 3.66 ต่อปี (ตารางผนวกที่ 8.2) แสดงให้เห็นว่าลูกจ้างยังมีการรวมตัวกันค่อนข้างต่ำ เนื่องจากเกรงว่าหากนายจ้างทราบก็อาจจะทำให้ถูกเลิกจ้าง รวมทั้งความเข้าใจในบทบาทของสหภาพแรงงานยังไม่ชัดเจนพอ จึงทำให้ลูกจ้างไม่ให้ความสำคัญกับการเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน

แผนภูมิที่ 8.10 จำนวนสมาชิกและอัตราการเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน พ.ศ. 2543 – 2547

ภาคผนวก

หน้าว่าง

ตารางผนวกที่ 2.1 อัตราค่าจ้างขั้นต่ำตามจังหวัดและวันที่บังคับใช้ พ.ศ. 2544 - 2547

หน่วย : บาท/วัน

จังหวัด	1 ม.ค. 44	1 ม.ค. 45	1 ก.ค. 45	1 ม.ค. 46	1 ต.ค. 46	1 ม.ค. 47	ค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ย	จังหวัด	1 ม.ค. 44	1 ม.ค. 45	1 ก.ค. 45	1 ม.ค. 46	1 ต.ค. 46	1 ม.ค. 47	ค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ย
ทั่วราชอาณาจักร							145.98								
กรุงเทพมหานคร	165	165	165	169	169	170	167.17	ภาคเหนือ							134.14
5 จังหวัดรอบกทม.							166.90	กำแพงเพชร	133	133	133	135	135	136	134.17
นครปฐม	165	165	165	169	169	170	167.17	เชียงราย	133	133	133	133	133	133	133.00
นนทบุรี	165	165	165	167	167	170	166.50	เชียงใหม่	143	143	143	143	143	145	143.33
ปทุมธานี	165	165	165	169	169	170	167.17	ตาก	133	133	133	133	133	135	133.33
สมุทรปราการ	165	165	165	169	169	170	167.17	นครสวรรค์	133	133	133	133	133	135	133.33
สมุทรสาคร	165	165	165	165	169	170	166.50	น่าน	133	133	133	133	133	133	133.00
ภาคกลาง							135.96	พะเยา	133	133	133	133	133	133	133.00
กาญจนบุรี	133	133	133	135	135	138	134.50	พิจิตร	133	133	133	133	133	134	133.17
จันทบุรี	133	133	133	135	135	138	134.50	พิษณุโลก	133	133	133	133	133	135	133.33
ฉะเชิงเทรา	133	137	137	137	137	140	136.83	เพชรบูรณ์	133	133	133	135	135	135	134.00
ชลบุรี	143	146	146	150	150	153	148.00	แพร่	133	133	133	133	133	133	133.00
ชัยนาท	133	133	133	135	135	135	134.00	แม่ฮ่องสอน	133	133	133	133	133	133	133.00
ตราด	133	133	133	135	135	135	134.00	ลำปาง	133	133	133	133	133	135	133.33
นครนายก	133	133	133	134	134	134	133.50	ลำพูน	133	133	133	137	137	137	135.00
ประจวบคีรีขันธ์	133	133	133	133	133	135	133.33	สุโขทัย	133	133	133	137	137	137	135.00
ปราจีนบุรี	133	133	133	135	135	136	134.17	อุตรดิตถ์	133	133	133	133	133	135	133.33
พระนครศรีอยุธยา	133	133	133	139	139	142	136.50	อุทัยธานี	133	133	133	135	135	135	134.00
เพชรบุรี	133	133	133	136	136	138	134.83	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ							134.02
ระยอง	133	133	137	141	141	143	138.00	กาฬสินธุ์	133	133	133	135	135	135	134.00
ราชบุรี	133	133	133	135	135	138	134.50	ขอนแก่น	133	133	133	136	136	136	134.50
ลพบุรี	133	133	133	133	133	136	133.50	ชัยภูมิ	133	133	133	133	133	135	133.33
สมุทรสงคราม	133	133	133	133	133	138	133.83	นครพนม	133	133	133	135	135	135	134.00
สระแก้ว	133	133	133	133	133	137	133.67	นครราชสีมา	143	143	143	145	145	145	144.00
สิงห์บุรี	133	135	135	135	135	136	134.83	บุรีรัมย์	133	133	133	136	136	136	134.50
สุพรรณบุรี	133	133	133	133	133	136	133.50	มหาสารคาม	133	133	133	133	133	133	133.00
อ่างทอง	133	138	138	138	138	138	137.17	มุกดาหาร	133	133	133	133	133	135	133.33
สระบุรี	143	143	143	148	148	151	146.00	ยโสธร	133	133	133	133	133	133	133.00

ตารางผนวกที่ 2.1 (ต่อ)

หน่วย : บาท/วัน

จังหวัด	1 ม.ค. 44	1 ม.ค. 45	1 ก.ค. 45	1 ม.ค. 46	1 ต.ค. 46	1 ม.ค. 47	ค่าจ้าง ขั้นต่ำ เฉลี่ย	จังหวัด	1 ม.ค. 44	1 ม.ค. 45	1 ก.ค. 45	1 ม.ค. 46	1 ต.ค. 46	1 ม.ค. 47	ค่าจ้าง ขั้นต่ำ เฉลี่ย
ร้อยเอ็ด	133	133	133	133	133	135	133.33	ตรัง	133	133	133	133	133	136	133.50
เลย	133	133	133	133	133	135	133.33	นครศรีธรรมราช	133	133	133	133	133	135	133.33
ศรีสะเกษ	133	133	133	133	133	135	133.33	นราธิวาส	133	135	135	135	135	135	134.67
สกลนคร	133	133	133	133	133	135	133.33	ปัตตานี	133	133	133	133	133	135	133.33
สุรินทร์	133	133	133	133	133	133	133.00	พังงา	143	143	143	143	143	145	143.33
หนองคาย	133	133	133	133	133	135	133.33	พัทลุง	133	133	133	133	133	135	133.33
หนองบัวลำภู	133	133	133	135	135	135	134.00	ภูเก็ต	165	168	168	168	168	168	167.50
อำนาจเจริญ	133	133	133	133	133	135	133.33	ยะลา	133	133	133	133	133	135	133.33
อุดรธานี	133	133	133	133	133	135	133.33	ระนอง	143	143	143	143	143	143	143.00
อุบลราชธานี	133	133	133	133	133	133	133.00	สงขลา	133	133	133	135	135	135	134.00
ภาคใต้							137.63	สตูล	133	133	133	133	133	135	133.33
กระบี่	133	133	133	138	138	140	135.83	สุราษฎร์ธานี	133	133	133	135	135	135	134.00
ชุมพร	133	133	133	135	135	137	134.33								

ตารางหมวดที่ 8.1 การแจ้งข้อเรียกร้อง การพิพาทแรงงาน การนัดหยุดงาน การปิดงาน และการเกิดข้อขัดแย้ง พ.ศ. 2543 - 2547

ภารกิจด้านแรงงานสัมพันธ์	หน่วยนับ	พ.ศ.					เฉลี่ย/ปี
		2543	2544	2545	2546	2547	
การแจ้งข้อเรียกร้อง							
จำนวนสถานประกอบกิจการ	แห่ง	322	360	263	267	318	306
ลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง	คน	145,221	135,955	152,464	155,302	214,278	160,644
อัตราลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง	คน/แห่ง	451	378	580	582	674	525
การเกิดข้อพิพาทแรงงาน							
จำนวนสถานประกอบกิจการ	แห่ง	126	136	100	87	110	112
จำนวนครั้ง	ครั้ง	140	154	110	97	123	125
ลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง	คน	50,768	47,759	41,717	43,801	76,210	52,051
อัตราลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง	คน/แห่ง	403	351	417	503	693	465
การนัดหยุดงาน							
จำนวนสถานประกอบกิจการ	แห่ง	3	4	4	1	1	3
ลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง	คน	2,165	449	1,396	1,700	93	1,161
วันทำงานที่สูญเสีย	วัน	192,845	4,527	18,691	5,100	372	44,307
อัตรารวันทำงานสูญเสีย	วัน/คน	89.07	10.08	13.39	3.00	4.00	38.16
การปิดงาน							
จำนวนสถานประกอบกิจการ	แห่ง	10	1	2	4	1	4
ลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง	คน	3,804	77	511	1,876	100	1,274
วันทำงานที่สูญเสีย	วัน	57,403	1,540	5,211	18,951	100	16,641
อัตรารวันทำงานสูญเสีย	วัน/คน	15.09	20.00	10.20	10.10	1.00	13.06
การเกิดข้อขัดแย้ง							
จำนวนสถานประกอบกิจการ	แห่ง	252	222	128	134	127	173
ลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง	คน	78,977	62,434	60,613	99,775	54,919	71,344
อัตราลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง	คน/แห่ง	313	281	474	745	432	412

ที่มา : สำนักพัฒนามาตรฐานแรงงาน

ตารางผนวกที่ 8.2 จำนวนสหภาพแรงงานในกิจการเอกชน และจำนวนสมาชิก พ.ศ. 2543 - 2547

พ.ศ.	จำนวน สหภาพ (แห่ง)	อัตราเพิ่ม-ลด (%)	จำนวนสมาชิก สหภาพแรงงาน (คน)	อัตราเพิ่ม-ลด (%)	จำนวนลูกจ้าง ทั้งหมด (คน)	อัตราการเป็น สมาชิกของลูกจ้าง (%)
2543	1,084	-	283,124	-	7,807,367	3.63
2544	1,123	3.60	297,849	5.20	7,891,402	3.77
2545	1,160	3.29	286,543	-3.80	7,908,981	3.62
2546	1,239	6.81	295,112	2.99	8,611,270	3.43
2547	1,340	8.15	327,799	11.08	8,553,556	3.83
เฉลี่ย	1,189	5.46	298,085	3.87	8,154,515	3.66

ที่ปรึกษา

นายผดุงศักดิ์	เทพหัสดิน ณ อยุธยา	อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
ดร.ชัยยุทธ	ชวลิตนริกุล	รองอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
นายสุเทพ	อุ้นสมัย	รองอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
ร้อยตรี อานนท์	อินทรสุขศรี	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนามาตรฐานแรงงาน
นางจีระวรรณ	ทองสม	ผู้อำนวยการกลุ่มงานแผนงานและสารสนเทศ

ผู้จัดทำรายงาน

ดร.วิภาวี	ศรีเพ็ชร	นักวิชาการแรงงาน 8ว
นางสาวคณิตา	โพธิ์ชนะพันธุ์	นักวิชาการแรงงาน 7ว
นางสาวสุภาวดี	ส่องเมืองสุข	นักวิชาการสถิติ 6ว
นางสาวพิมพ์	ทวีพฤษศิริกุล	นักวิชาการสถิติ 6ว
นางรำไพ	น่วมสวัสดิ์	นักวิชาการสถิติ 6ว
นางสาวมณฑิ	ฉ่องวงษ์	นักวิชาการแรงงาน 5
นายสุชาติ	ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา	พนักงานสถิติ ชั้น 3
นางสาวสุกัญญา	ฤทธิจันทร์	เจ้าพนักงานแรงงาน

หน่วยงานเจ้าของเรื่อง

งานวิชาการ กลุ่มงานแผนงานและสารสนเทศ สำนักพัฒนามาตรฐานแรงงาน
โทร. 0 2245 5260 โทรสาร 0 2245 4986

วิสัยทัศน์

“เป็นองค์กรหลักในการกำหนด
และพัฒนามาตรฐานแรงงาน เสริมสร้างความมั่นคง
ด้านสภาพการจ้างและสภาพการทำงาน

บ 16745

HD กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน.
5718.T5 กระทรวงแรงงาน.
ส4 13ร รายงานเชิงวิเคราะห์สถิติสวัสดิการ
2548 และคุ้มครองแรงงาน 2547.

- ข
- ค
- ง
- จ
- ฉ

กล

ชื่อนามัย

งานแรงงาน

ารแรงงาน

<http://www.labour.go.th>
e-mail: information@labour.go.th